

วรรณกรรมตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ
และฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ

ปัทมรศ เกตุมณี

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 208392
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546

ประกาศคุณประการ

รายงานการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากอาจารย์วัชรภรณ์ พัฒนศิริ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการศึกษาครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายวีระชัย เกตุมณี ที่ได้เอื้อเฟื้อ "ตำราคุณลักษณะแมง" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ เพื่อนำมาศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณพ่อแม่และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจรวมทั้งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้และวางพื้นฐานแนวความคิดในการศึกษา ทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้และความคิดต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อน ๆ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย ทุกคน ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด

บดินทรศ เกตุมณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า	5
วิธีการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	7
2 ตัวอักษรและอักษรวิธี ลักษณะคำประพันธ์ และการใช้ภาษา	10
2.1 ตัวอักษรและอักษรวิธีในตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ.....	10
2.2 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว.....	37
2.2.1 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับ ลายมือ	37
2.2.2 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของ วัดอนงคาราม	39
2.2.3 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของ วัดราชโอรสาราม	41
2.2.4 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ	43
2.2.5 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของ นายต๋น	44
2.3 การใช้ภาษาในตำราดูลักษณะแมว	46
2.3.1 การใช้โวหาร	46
2.3.1.1 บรรยายโวหาร	46
2.3.1.2 พรรณนาโวหาร	48
2.3.1.3 เทศนาโวหาร	50
2.3.2 การใช้คำ	51

บทที่	หน้า
2.3.2.1 การใช้คำเรียบง่าย	51
2.3.2.2 การใช้คำประณีตบรรจง	53
2.3.2.3 การใช้คำเรียก	54
2.3.3 การใช้ภาพพจน์	60
3 เนื้อหา ความเชื่อ และค่านิยม	65
3.1 เนื้อหาของตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และฉบับพิมพ์ เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ	65
3.1.1 ลักษณะของแมวดี	65
3.1.2 คุณของแมวลักษณะดี	67
3.1.3 ลักษณะของแมวไม่ดี	70
3.1.4 โทษของแมวลักษณะไม่ดี	71
3.2 ความเชื่อที่ปรากฏในตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ	74
3.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวดีและแมวไม่ดี	74
3.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวดีและลักษณะแมวไม่ดี	76
3.2.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวดี	77
3.2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวไม่ดี	85
3.2.3 ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์	88
3.3 ค่านิยมที่ปรากฏในตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ	90
3.3.1 ค่านิยมเรื่องอำนาจ	90
3.3.2 ค่านิยมเรื่องความมั่งมี	91
4 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	99

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก “ตำราสัญลักษณ์แม่ว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ สมุดไทยชาว อักษรไทย ภาษาไทย	103
ภาคผนวก ข ปรีวรรต “ตำราสัญลักษณ์แม่ว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ	116
ภาคผนวก ค “ตำราสัญลักษณ์แม่ว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม	131
ภาคผนวก ง “ตำราสัญลักษณ์แม่ว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม	162
ภาคผนวก จ “ตำราสัญลักษณ์แม่ว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของ พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ	172
ภาคผนวก ฉ “ตำราสัญลักษณ์แม่ว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายต้น สารวัตกำนัน บ้านควน	190

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บรรพบุรุษได้สร้างแบบแผนทางวัฒนธรรมที่เป็นความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและสังคมไว้อย่างเหมาะสม ซึ่งความรู้และแบบแผนเหล่านี้ได้เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และได้มีการถ่ายทอดสืบต่อสู่ชนรุ่นหลังโดยถ่ายทอดผ่านทางขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปกรรม จิตรกรรม และวรรณกรรม โดยเฉพาะวรรณกรรมที่สามารถสะท้อนค่านิยม ความคิด ความเป็นอยู่ของมนุษย์ได้เป็นอย่างดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง

วรรณกรรมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญเพราะเป็นเครื่องแสดงถึงระดับความเจริญของชาติและความเจริญของแต่ละท้องถิ่น ชาติที่เจริญและมีพัฒนาการทางสังคมอย่างเป็นปึกแผ่นต่างก็มีวรรณกรรมทั้งที่ถ่ายทอดด้วยการเรียบเรียงถ้อยคำแล้วท่องจำสืบต่อกันมา เรียกว่าวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมที่มีการเรียบเรียงโดยบันทึกด้วยตัวอักษร หรือที่เรียกว่า วรรณกรรมลายลักษณ์ ซึ่งประเทศไทยมีวรรณกรรมทั้งสองลักษณะนี้อยู่ในทุกภูมิภาค โดยมีบุคคลในท้องถิ่นเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้น มีชาวท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ใช้โดยการอ่านและฟัง

วรรณกรรมท้องถิ่นมีอยู่ทุกภูมิภาคและทุกจังหวัดในประเทศไทยทั้ง ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้และพบวรรณกรรมลายลักษณ์เป็นจำนวนมากในแต่ละภาค ดังที่ สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ (2523) ได้ศึกษาว่าในภาคใต้มีจำนวนหนังสือวรรณกรรมท้องถิ่นที่ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา เก็บไว้ได้ประมาณ 450 เล่ม ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและภาควิชาภาษาไทยวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เก็บไว้ได้ประมาณ 580 เล่ม นับว่าเป็นจำนวนมาก และเป็นหลักยืนยันถึงความเจริญของวัฒนธรรมด้านวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี

ซึ่งในปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นกันอย่างกว้างขวางไม่เพียงแต่ศึกษาเฉพาะวรรณกรรมท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง แต่ยังศึกษาโดยทั่วไปในทุก ๆ ภาค อาทิ ปราณีย์ ขวัญแก้ว ได้ศึกษาวรรณคดีชาวบ้านจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ พระรถเมรี หอยสังข์ และวันคาร ตันฉบับเป็นตัวเขียนในหนังสือ "บุต" จากตำบลร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรีชา อุตระกุล ได้ศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านจากตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา กุสุมา รัชมนิ ได้ศึกษาวรรณกรรมเรื่องสุบินกุมารคำกาพย์ ซึ่งพบที่วัดจันทราวาส อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ตันฉบับสมุดข่อย รัตนา พันธุ์สุริย์ฉาย ได้ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เรื่อง โคบุตร ซึ่งปรากฏอยู่ในสมุดข่อย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามวรรณกรรมท้องถิ่นไม่ได้จำกัดแต่เพียงนิทานเท่านั้น หากแต่ยังมีวรรณกรรมอีกหลายประเภท ดังที่ ชวน เพชรแก้ว (2532) ได้จำแนกประเภทวรรณกรรมที่บันทึกในสมุดไทย (บุต) ไว้ในหนังสือวรรณกรรมท้องถิ่นสุราษฎร์ธานีจากหนังสือบุต ดังนี้

1. นิทานประโลมโลก
2. นิทานเกี่ยวกับศาสนา
3. ตำนานประวัติศาสตร์
4. กฎหมาย
5. สุภาษิตคำสอน
6. พระธรรมคำสอน
7. ตำราต่างๆ เช่น ตำราดูลักษณะสัตว์ ดูลักษณะคน ตำราดูฤกษ์ยามและโหราศาสตร์

ตำราไสยศาสตร์และวิทยาคมต่างๆ ตำรายา และตำราพิชัยสงคราม เป็นต้น

วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทต่างๆ ตำราถือเป็นอีกหนึ่งภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี โดยถ่ายทอดทั้งเรื่องของยากกลางบ้าน ไสยศาสตร์ วิทยาคมต่างๆ การรบ การต่อสู้ ฤกษ์ยาม โหราศาสตร์ แม้กระทั่งถ่ายทอดในเรื่องของการดูลักษณะคนและการดูลักษณะสัตว์ ซึ่งล้วนเป็นความรู้ที่มีคุณประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตตั้งแต่โบราณมาทั้งสิ้น โดยเฉพาะในเรื่องการดูลักษณะสัตว์ที่หลายคนเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ก็เป็นเรื่องที่บรรพบุรุษได้มองข้ามไป การเลือกสัตว์มาเลี้ยงจึงเป็นเรื่องใหญ่และต้องเลือกให้ถูกต้องตามตำราเพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านเรือนและส่งผลต่อผู้อยู่อาศัยด้วย ดังที่ ถ. ศรีจินดา (2503) กล่าวว่า

การที่ข้าพเจ้ารวบรวม และจัดพิมพ์หนังสือ "ตำราดูนกเขาชวา นกกระทา ตำราแมว" ขึ้นก็เพราะข้าพเจ้ามั่นใจและเห็นว่าเป็นตำราที่ถูกต้อง และเป็นของโบราณที่เชื่อถือได้ว่าเป็นของจริง ซึ่งท่านนักปราชญ์ผู้ชำนานญแต่-

ก่อนได้พิจารณาไว้ว่าสรรพสัตว์ย่อมมีลักษณะดีและชั่ว ... เพื่อจะพบปะสัตว์
 ดังที่กล่าวไว้ในตำรานั้น ท่านจะได้พิจารณาลักษณะของสัตว์นั้นว่าจะดีหรือ
 ชั่วได้แน่นอนแล้ว ท่านจะได้นำเอาสัตว์นั้นมาเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัว
 ท่าน และครอบครัวของท่าน เพื่อป้องกันสรรพภัยพิบัติได้ทุกประการ แล้วท่าน
 จะได้มีความสุขความเจริญสวัสดิ์ตลอดกาล

บรรดาสัตว์เลี้ยงทั้งมวลที่ผูกพันและใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุดนอกจากสุนัขแล้ว
 แมวเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดหนึ่งที่มนุษย์ยอมรับว่าเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของครอบครัวและนิยมเลี้ยง
 แมวตามบ้านอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งการเลือกแมวมาเลี้ยงตามแบบโบราณต้องให้ได้แมวลักษณะดี
 ถูกต้องตามตำราโบราณมาเลี้ยง

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาได้พบตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ
 อักษรไทย ภาษาไทย บันทึกในสมุดไทย จำนวนหนึ่งเล่มสมุดไทย พบจากบ้านเลขที่ 245 ตำบล
 บางปลาสร้อย ถนนวิระปราการ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นบ้านของนางสาวฉวย ชื่นวา-
 ริน อายุ 90 ปี ต้นฉบับดังกล่าวเก็บรักษาอยู่ในบ้านหลังนี้มาเป็นเวลานาน สมัยก่อนรัชกาลที่ 5
 เดิมเป็นของนายชื่น ชื่นวาริน และตกทอดต่อมายังนายฮวด ชื่นวาริน ต้นฉบับอยู่ในสภาพดี คือมี
 ทั้งปกหลังและปกหน้า เป็นสมุดช่อยหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สมุดไทย ตำราดูลักษณะแมว
 จังหวัดชลบุรี บันทึกลงในสมุดไทยขาว เขียนด้วยหมึกดำ บันทึกเป็นอักษรไทย ภาษาไทย หน้าละ
 5 บรรทัด รวม 22 หน้าสมุดไทย อีกทั้งตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี เล่มดังกล่าวยังมีการ
 บันทึกข้อมูลอีกหลายเรื่อง ได้แก่ ตำราดูลักษณะสุนัข ตำรายา ตำราดูฤกษ์ยามการออกเรือ และ
 ตำราดูพระอาทิตย์

จากการศึกษาส่วนอื่นๆ ของต้นฉบับ เช่น หน้าในของปกหน้าและปกหลัง ไม่พบส่วนที่
 บอกชื่อผู้แต่ง ผู้คัดลอก พบแต่เพียงข้อความจากหน้าในปกหน้าของต้นฉบับกล่าวว่า

อาจารย์ชำระแต่งไว้ ให้ผู้มีซึ่งปัญญา วิญจพิจารณา จึงให้เลี้ยงตามลำเนา
 (อาจารย์ท่านแต่งไว้ ให้ผู้มีซึ่งปัญญา วิญจพิจารณา จึงให้เลี้ยงตามลำเนา)

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ, หน้า 2 บรรทัด 4)

ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ประพันธ์ด้วยกาพย์ยานี 11 มีเนื้อหา
 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ลักษณะแมวดีมีคุณค่าต่อมนุษย์ 2. ลักษณะแมวให้โทษไม่ควรเลี้ยง

และจากที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าพบว่ามีการดูลักษณะแมวที่ได้พิมพ์เผยแพร่อยู่อีกหลายสำนวนและแต่ละฉบับได้อ้างถึงการคัดลอกจากต้นฉบับสมุดข่อยทั้งสิ้น ดังนี้

1. “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพุฒาจารย์ (พุทธสมมหาเถระ) เมื่อปี พ.ศ. 2500 โดยประพันธ์เป็นโคลงสี่สุภาพ บอกลักษณะแมวดี 17 ชนิด และแมวให้โทษ 6 ชนิด ด้านหลังประพันธ์ด้วยกาพย์ฉบัง 16 บอกคุณของแมวลักษณะดี และโทษของแมวลักษณะร้าย
2. “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม พิมพ์เผยแพร่ในตำราพรหมชาติ ฉบับชาวบ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยประพันธ์เป็นโคลงสี่สุภาพบอกลักษณะแมวดี 17 ชนิด และแมวให้โทษ 6 ชนิด ด้านหลังประพันธ์ด้วยกาพย์ฉบัง 16 บอกคุณของแมวลักษณะดี และโทษของแมวลักษณะร้าย
3. “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ สมัยต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติซึ่งตั้งแสดงอยู่ที่ห้องประณีตศิลป์รัตนโกสินทร์ พิมพ์แจกในงานศพ คุณประไพพรรณ เนตรศิริ วันที่ 28 ตุลาคม 2514 ประพันธ์ด้วยโคลงสี่สุภาพ บอกลักษณะแมวดี 16 ชนิด
4. “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายดุ่น สารวัดกำนันบ้านควน หมู่ที่ 2 พิมพ์แจกในงานฉลองข้าวเปลือกที่วัดใหญ่ จังหวัดชุมพร วันที่ 4 เมษายน 2475 ประพันธ์ด้วยโคลงสี่สุภาพบอกลักษณะแมวดี 8 ชนิด

วรรณกรรมตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และตำราดูลักษณะแมวฉบับพิมพ์เผยแพร่ทั้งสี่ฉบับข้างต้น มีเนื้อหาเดียวกันคือเป็นเรื่องการดูลักษณะแมว โดยมีสำนวนตรงกันบ้างและแตกต่างกันบ้าง ซึ่งตำราดูลักษณะแมวของไทยโบราณนี้เป็นวรรณกรรมที่มีการถ่ายทอดกันมาจากชนรุ่นก่อนสู่ชนรุ่นหลัง ซึ่งอาจจะเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่ปู่ย่าตายายได้ถ่ายทอดสู่ลูกหลานให้รู้จักเลือกแมวลักษณะที่ดีมาเลี้ยงเพื่อเป็นสิริมงคลกับบ้านเรือนและผู้อยู่อาศัย ถ่ายทอดกันเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดวรรณกรรมลายลักษณ์สู่ลูกหลานในยุคปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารากเหง้าวิถีชีวิตที่ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดออกมานั้นยังคงฝังรากลึกในจิตใจของคนไทย เนื่องจากคนไทยส่วนมากยังคงมีความเชื่อในเรื่องของลักษณะแมวดีให้คุณและลักษณะของแมวไม่ดีให้โทษอยู่ ซึ่งหากต้องแสวงหาแมวไทยสักตัวมาเลี้ยง ผู้เลี้ยงย่อมจะแสวงหาแมวที่มีลักษณะต้องตามตำรามาเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสิริมงคลหรือเพื่อส่งเสริมบารมี

จะเห็นว่า “ตำราดูลักษณะแมว” เป็นตำราที่มีคุณค่าต่อผู้เลี้ยงแมวนับจากอดีตจนถึงปัจจุบันเพราะทำให้รู้จักชนิดของแมวไทยทั้ง 23 ชนิด นอกจากนี้ทำให้ได้มีความรู้เกี่ยวกับการดู

ลักษณะของแมวดีและลักษณะของแมวไม่ดี รวมถึงรู้คุณของแมวลักษณะดีและรู้โทษของแมว ลักษณะไม่ดีด้วย อีกทั้งยังสะท้อนสภาพสังคมในอดีตที่ปู้ยาดายายและลูกหลานมีความใกล้ชิดกัน และได้ถ่ายทอดการดูแลลักษณะแมวจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าแต่เดิมแมวไทยถูกบันทึกไว้ในสมุดข่อยโบราณว่ามีทั้งสิ้น 23 ชนิด แต่ปัจจุบันคงเหลือให้พบเพียงไม่กี่ชนิด (คือ แมววิเชียรมาศ แมวโคราช แมวชาวมณี และแมวศุภลักษณ์) แต่อย่างไรก็ตาม ตำราดูแลลักษณะแมวทำให้เรา รู้จักชนิดและลักษณะของแมวไทยที่มีอยู่ในอดีตและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชาวโลก อีกทั้งตำราดูแลลักษณะแมวของไทยยังได้สะท้อนภาพความเป็นไทยในด้าน ค่านิยมและความเชื่อที่ปรากฏ รวมถึงเนื้อหาเรื่องการดูแลลักษณะแมวที่มีความน่าสนใจ

ด้วยความสำคัญและความน่าสนใจของวรรณกรรมเรื่อง "ตำราดูแลลักษณะแมว" ดังที่ได้กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องนี้โดยละเอียด ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าวนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ตำราดูแลลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ตำราดูแลลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่แล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้รู้ท้องถิ่นถึงวิธีดูแลลักษณะแมวดีและลักษณะแมวไม่ดี ทั้งความเชื่อในเรื่องคุณของแมวลักษณะดีและโทษของแมว ลักษณะไม่ดี และความสามารถทางด้านภาษาของกวีสุนทรนุสรณ์หลังอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่อง ตำราดูแลลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ในด้าน ลักษณะคำประพันธ์ อักษรวิธี การใช้ภาษา และด้านเนื้อหา ได้แก่ ลักษณะแมวให้คุณและลักษณะแมวให้โทษ ความเชื่อและค่านิยมที่ปรากฏในตำราดูแลลักษณะแมว
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เรื่องตำราดูแลลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ในด้านลักษณะคำประพันธ์ การใช้ภาษา และด้านเนื้อหา ได้แก่ ลักษณะแมวให้คุณและลักษณะแมวให้โทษ ความเชื่อและค่านิยมที่ปรากฏในตำราดูแลลักษณะแมว

วิธีการศึกษาค้นคว้า

1. กำหนดความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าและวิธีการศึกษาค้นคว้า
2. รวบรวมข้อมูลจากตำรา งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

3. ปรีวรต เรื่อง "ตำราคุณลักษณะแมว" จากต้นฉบับสมุดไทย จังหวัดชลบุรี ซึ่งเขียนด้วยอักษรไทยโบราณ

4. วิเคราะห์ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ได้แก่ ตำราคุณลักษณะแมวของวัดอนงคาราม ตำราคุณลักษณะแมวของวัดราชโอรสาราม ตำราคุณลักษณะแมวของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และตำราคุณลักษณะแมวของนายตัน สารวัตกำนันบ้านควน หมู่ที่ 2 พิมพ์แจกในงานฉลองข้าวเปลือกที่วัดใหญ่ จังหวัดชุมพร ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าที่ตั้งไว้

5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของงานวิจัย

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารดังต่อไปนี้

1. "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ สมุดไทยขาว อักษรไทย ภาษาไทย เส้นหมึกดำ จำนวนหนึ่งเล่มสมุดไทย เดิมเป็นสมบัติของนางสาวฉลวย ชื่นวาริน ค้นพบจากบ้านเลขที่ 245 ตำบลบางปลาสร้อย ถนนวิระปราการ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ปัจจุบันนาย วีระชัย เกตุมณี เป็นผู้เก็บรักษาไว้
2. "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพุฒาจารย์ (พุทธสมมหาเถระ) เมื่อปี พ.ศ. 2500
3. "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม พิมพ์เผยแพร่ในตำราพรหมชาติ ฉบับชาวบ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2521
4. "ตำราคุณลักษณะแมว" สมัยต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติซึ่งตั้งแสดงอยู่ที่ห้องประณีตศิลป์รัตนโกสินทร์ พิมพ์แจกในงานศพ คุณประไพพรรณ เนตรศิริ วันที่ 28 ตุลาคม 2514
5. "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายตัน สารวัตกำนันบ้านควน หมู่ที่ 2 พิมพ์แจกในงานฉลองข้าวเปลือกที่วัดใหญ่ จังหวัดชุมพร วันที่ 4 เมษายน 2475

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นการนำเสนอวรรณกรรมเรื่องตำราดูลักษณะแมง จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ตำราดูลักษณะแมง ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ต่อผู้ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นและผู้สนใจทั่วไป
2. เป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ตำราดูลักษณะแมงของจังหวัดชลบุรี และตำราดูลักษณะแมง ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ให้คงอยู่และเป็นที่ยอมรับ
3. ทำให้ทราบถึงลักษณะตัวอักษรและอักษรวิจิตรที่ปรากฏในตำราดูลักษณะแมง จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ
4. ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมท้องถิ่น
5. ก่อให้เกิดความรูความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของตำราดูลักษณะแมง จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ตำราดูลักษณะแมง ฉบับพิมพ์เผยแพร่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาได้แบ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าออกเป็น

1. เอกสารตำรา

บุปผา ทวีสุข (2520) เสนอเรื่องเกี่ยวกับคติชาวบ้าน ไว้ในหนังสือคติชาวบ้าน โดยได้ศึกษาคติชาวบ้านในแง่การกำเนิด ความหมาย ลักษณะและความสำคัญของคติชาวบ้านรวมถึงเรื่องการจัดประเภทของคติชาวบ้าน โดยได้อธิบายและแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ อาทิเช่น ปริศนาคำทาย ประเพณี การละเล่น เพลงพื้นบ้าน เป็นต้น รวมทั้งเรื่องความเชื่อ ซึ่งได้แบ่งความเชื่อโดยละเอียดไว้ 15 ประเภท เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาง ความเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถา เครื่องรางของขลัง และไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับการดูลักษณะดีชั่วของคนและสัตว์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับมงคลและอัปมงคล เป็นต้น

ศรีเกศมณี (2534) กล่าวถึงเรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับแมง ไว้ในหนังสือ แมงไทยว่าชนชาติแรกในโลกที่รู้จักการเลี้ยงแมงคือ อียิปต์ ชาวอียิปต์โบราณนับถือแมงเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่ง และได้มีการค้นพบหลักฐาน รูปปั้นแมง มัมมี่แมงและจิตรกรรมฝาผนังเป็นเรื่องราวของแมงในอดีต แสดงให้เห็นว่าชาวอียิปต์มีการเลี้ยงแมงในสมัยก่อนคริสตกาลกว่า 2,000 ปี มาแล้ว นอกจากนี้ในเรื่องเดียวกันศรีเกศมณี กล่าวถึงเรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับแมงไทยโบราณ ว่าสังคมไทยสมัยโบราณมีความเชื่อว่าญาติผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ปู่ย่าตายายหากตายแล้วแต่ยังไม่

ถึงเวลาชดใช้กรรม ต้องเกิดมาเป็นแมวอยู่ใกล้ชิดกับลูกหลาน คนโบราณจึงมักห้ามลูกหลานว่าอย่าใช้เท้าเตะหรือเขี่ยแมวทั้งนี้เพราะอาจเป็นปู่ย่าตายายมาเกิดก็ได้ นอกจากนี้คนโบราณกล่าวกันว่า ยามที่เจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวกลับเข้าบ้าน แมวมักจะเข้ามาเคล้าแข้งเคล้าขาเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้ายที่ติดตัวมาออกไป

ส. สัตวแพทย์ (2505) กล่าวถึงวิถีเลือกแมวของไทยปัจจุบันไว้ในหนังสือตำราเลี้ยงแมวว่า การเลือกแมวของไทยโบราณเป็นเรื่องสำคัญมากต้องเลือกแมวที่มีลักษณะดีถูกต้องตามตำราจริง ๆ ครั้นเมื่อตกทอดมาถึงปัจจุบันนี้ เพราะเหตุที่ตำราว่าด้วยลักษณะแมวเป็นเรื่องที่ไม่แพร่หลาย มีผู้ที่รู้ไม่มากนัก การเลือกแมวจึงคลี่คลายไปในทางเลือกกันตามความพอใจ แต่ในขณะเดียวกัน ถ้ารู้ว่าโบราณห้ามเลี้ยงแมวชนิดใดก็ปฏิบัติตาม หรือถ้าได้รู้ว่าโบราณแนะนำให้เลี้ยงแมวชนิดใดก็พยายามหาแมวชนิดนั้นมาเลี้ยง ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าสมัยใหม่โดยทั่วไปยอมรับนับถือและปฏิบัติตามความคิดความรู้อันของไทยสมัยโบราณ

เหมพันธ์ เหมวรรณ (2533) กล่าวถึงการแต่งตำราแมวไทยไว้ในหนังสือแมวว่า คนไทยเลี้ยงแมวมาแต่โบราณกาล มีการแต่งตำราแมวไทยไว้เก่าแก่ที่สุดเป็นสมุดข่อยบอกลักษณะแมวดีให้คุณไว้ 17 ชนิด และแมวให้โทษอีก 6 ชนิด แต่งเป็นโคลง แต่ไม่แจ้งชื่อผู้แต่ง ใช้ตัวสะกดและการันต์แบบโบราณ ไม่ระบุปีสมัยที่แต่งเอาไว้ ต้นเล่มกล่าวถึงฤกษ์สององค์เป็นผู้สร้างแมวจีนมา ต่อมาโรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรมได้จัดพิมพ์เป็นเล่มชื่อว่า ตำราดูลักษณะแมวของวัดอนงคาราม พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพุฒาจารย์ (นวม พุทธสโร) เมื่อ 2 เมษายน 2500 และในปี พ.ศ. 2503 พิมพ์ขึ้นอีกครั้ง แต่สะกดการันต์ผิดกับสมุดข่อยไปบ้าง ทั้งมีภาพย่นนี้ 16 ทำย่นเล่มแสดงคุณและโทษของแมว มีภาพประกอบซึ่งผิดไปจากภาพในสมุดข่อยเดิม และนิตยสาร "สารคดี" ฉบับที่ 43 ปีที่ 4 พ.ศ. 2531 ได้คัดลอกตำราดูลักษณะแมวดี 17 ชนิด และแมวร้าย 6 ชนิด จากสมุดข่อยโบราณ หอสมุดแห่งชาติ มาตีพิมพ์อีกครั้งโดยผนวกไว้ทำย่นบทความเรื่อง "แมวไทยวันนี้ยังนิรันดร์" โดยลงในลักษณะโคลงเดิมพร้อมภาพวาดลายเส้น

2. วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณิงนิจ จันกระวี (2533) ศึกษาลักษณะอักษรและอักษรวิธียุคโบราณในสมัยอยุธยาตอนปลาย สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผลจากการศึกษาทำให้ได้ทราบประวัติอักษรไทย ลักษณะตัวอักษรไทย ลักษณะอักษรวิธียุคโบราณและแนวทางการวิเคราะห์ลักษณะอักษรวิธียุคโบราณ ซึ่งจะ

เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิวัฒนาการของตัวอักษรและอักษรวิธีในเอกสารสมัยต่าง ๆ ในประเทศไทย

สุวรรณี ทองรอด (2543) ศึกษาบทบาทและความสำคัญของผ้า วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาลักษณะการเขียนตำราผ้า และคุณค่าของตำราผ้าฉบับภาคกลาง โดยศึกษาจากต้นฉบับตัวเขียนประเภท "สมุดไทย" โดยมีเนื้อหาจำแนกได้ 5 ประเภท คือ ตำราลักษณะผ้า ตำรายาผ้า ตำราขี้ผึ้งและฝักผ้า ตำราเพลงทวน และตำราผ้าเบ็ดเตล็ด โดยเฉพาะตำราลักษณะผ้า ทำให้รู้จักลักษณะผ้าดี ลักษณะผ้าโทษ ลักษณะขวัญผ้าและการจัดประเภทตามลักษณะของผ้า ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ตำราผ้าฉบับภาคกลางเป็นตำราที่ให้ประโยชน์และคุณค่าด้านต่าง ๆ ทั้งคุณค่าในฐานะที่เป็นตำรา คุณค่าทางด้านวรรณกรรม และคุณค่าทางด้านคติชนวิทยา

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทที่ 2

ตัวอักษรและอักษรวิธี ลักษณะคำประพันธ์ และการใช้ภาษา

2.1 ตัวอักษรและอักษรวิธีในตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ

เอกสารต้นฉบับลายมือตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรีนี้ แม้ว่าจะได้บันทึกไว้เป็นอักษรไทยภาษาไทยแต่ที่ว่ารูปอักษรและอักษรวิธีที่ใช้ในเอกสารโบราณเล่มนี้ก็ยังคงมีความแตกต่างไปจากปัจจุบันอยู่มาก ทั้งรูปแบบอักษรและอักษรวิธีของตัวอักษรที่ปรากฏในเอกสารต้นฉบับลายมือเรื่องตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี มีลักษณะดังนี้

1. พยัญชนะ

รูปพยัญชนะปัจจุบัน

รูปพยัญชนะในต้นฉบับ

ก

ก

ข

ข

ช

ช

ค

ค

ค

ค

ม

ม

รูปพยัญชนะปัจจุบัน

รูปพยัญชนะในต้นฉบับ

ง

ง

จ

จ

ฉ

ฉ

ช

ช

ฌ

ฌ

ญ

ญ

ฎ

ฎ

ฏ

ฏ

ฐ

-

ฑ

-

ฒ

-

ณ

ณ

ด

ด

ต

ต

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

รูปพยัญชนะปัจจุบัน

รูปพยัญชนะในต้นฉบับ

ด

ด

ท

ท

ธ

ธ

น

น

บ

บ

ป

ป, ป'

ผ

ผ

ฝ

ฝ, ฝ'

พ

พ

ฟ

ฟ

ภ

ภ

ม

ม

ย

ย

ร

ร

รูปพยัญชนะปัจจุบัน

รูปพยัญชนะในต้นฉบับ

ล

ล

ว

ว

ศ

ศ

ษ

ษ

ส

ส

ห

ห

พ

-

อ

อ

ฮ

-

2. รูปสระ

รูปสระในปัจจุบัน

รูปสระในต้นฉบับ

-ะ

ั, ุ

-า

า

อิ

ิ

รูปสระในปัจจุบัน

รูปสระในต้นฉบับ

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑๑-๑

๑๑

๑๑

๑๑

๑

๑๑

๑

๑๑

๑-๑๑

๑๑

๑

๑๑

๑

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

รูปสระในปัจจุบัน

รูปสระในต้นฉบับ

เออ

เ-อ¹

เอียะ

-

เอีย

เ-ย¹

เอือะ

-

เอือ

เ-อ,² เ-อ

อัวะ

-

อัว

ว

อ้า

ำ

เ

เ-, เ-

เ

เ-, เ-

เ-า

เ-า

ฤ

-

¹ แมวแก้วอนเรือเตจ² แมงตังเรือไปค่า

รูปสระในปัจจุบัน

รูปสระในต้นฉบับ

กา

กา

ก

-

กา

-

การใช้สระ

สระ อะ

1. เขียนรูปสระ อะ เมื่อออกเสียง อะ เดิมมาตรา เช่น

กระดุก

เขียนเป็น

กระดุก

ปรอท

เขียนเป็น

ประรด

ต่างจุมก

เขียนเป็น

ต่างจุมก

พระสงฆ์

เขียนเป็น

พระสงฆ์

ละลาย

เขียนเป็น

ละลาย

2. คำประสมด้วยสระ อะ เมื่อมีตัวสะกดใช้ 2 กรณีคือ

2.1 ใช้เครื่องหมายไม้หันอากาศแทนสระ อะ โดยตรง เช่น

ดั่ง

เขียนเป็น

ดั่ง

อัน

เขียนเป็น

อัน

ทั้ง	เขียนเป็น	ทั้ง
รัก	เขียนเป็น	รัก
ตัก	เขียนเป็น	ตัก
กับ	เขียนเป็น	กับ

2.2 ใช้พยัญชนะซ้อนแทนไม้หันอากาศ เช่น

ทั้ง	เขียนเป็น	ทง
------	-----------	----

สระอา

พยัญชนะทุกตัวเมื่อประสมกับสระ อา จะเขียนติดกัน เช่น

ท่าน	เขียนเป็น	ท้าว
อย่า	เขียนเป็น	อขา
เข้า	เขียนเป็น	เท
ตำรา	เขียนเป็น	ท้าว
กล่าว	เขียนเป็น	ก้า
รักษา	เขียนเป็น	รักษ
มาก	เขียนเป็น	ม้า

สระ อี อี อี อี

การเขียนจะวางสระไว้บนพยัญชนะและจะวางเครื่องหมายผันทอ ฟันหนู และนิคหิต เช่นเดียวกับในปัจจุบัน และบางครั้งจะวางเครื่องหมายผันทอ ฟันหนู และนิคหิตไว้ตรงกลาง พินทุอิ เช่น

ฟิง	เขียนเป็น	ฟิง
ซิง	เขียนเป็น	ซิง
ซื่อ	เขียนเป็น	ซื่อ
ยั้ง	เขียนเป็น	ยั้ง
คือ	เขียนเป็น	คือ

สระ อุ

สระอุ ใช้ในคำที่ใช้สระอุ โดยทั่วไป เช่น

บุญ	เขียนเป็น	บุญ
ทุกวัน	เขียนเป็น	ทุกวัน
คุ่ม, คุ่ม	เขียนเป็น	คุ่ม
พุทธคุณ	เขียนเป็น	พุทธคุณ
ทูป	เขียนเป็น	ทูป

สระ อู

สระอู ใช้ในคำทั่วไปที่ใช้สระอู เช่น

ลูก	เขียนเป็น	ลูก
งามตรู	เขียนเป็น	งามตรู
คู	เขียนเป็น	คู
อยู่	เขียนเป็น	อยู่
หู	เขียนเป็น	หู

สระ ออ

1. ใช้ในการเขียนคำที่ประสมสระออ โดยทั่วไปเช่นเดียวกับปัจจุบัน เช่น

ต้อง	เขียนเป็น	ต้อง
นอก	เขียนเป็น	นอก
คอก	เขียนเป็น	คอก
คอก	เขียนเป็น	คอก
ออก	เขียนเป็น	ออก

2. การเขียนคำที่ประสมกับสระออ นอกจากจะเขียนเช่นเดียวกับปัจจุบันแล้ว บางครั้งก็มีเครื่องหมาย (*) กำกับด้วย เช่น

บ่อปรีชั๋ย   เขียนเป็น

บ่ออัปปรี

ต้อหน้า   เขียนเป็น

ต้อหน้า

ห่อ   เขียนเป็น

ห่อ

ต้อ   เขียนเป็น

ต้อ

สระโใ

สระโใประสมกับพยัญชนะ หรือมีตัวสะกด ลักษณะการเขียนเหมือนปัจจุบัน เช่น

โใกา   เขียนเป็น

โใกา

โใคา   เขียนเป็น

โใกั

โใกอ   เขียนเป็น

โใกอ

โใก   เขียนเป็น

โใก

สระโใะ

ในกรณีมีตัวสะกดอาจเขียนเป็นสระโใะลดรูป ปรากฏเครื่องหมายนิคหิต (°) หรือไม้หันอากาศ (๑) กำกับบนพยัญชนะ เช่น

ลั้ม   เขียนเป็น

ลั้ม

อก   เขียนเป็น

อ็ก

ปลดปลง   เขียนเป็น

ปลดปลง

ยศยง	เขียนเป็น	ยัดยง
------	-----------	-------

บก	เขียนเป็น	บัก
----	-----------	-----

สระอำ

สระอำ เขียนเป็นรูปสระอำเหมือนในปัจจุบัน เช่น

กำไร	เขียนเป็น	กัไรย
------	-----------	-------

จำเริญ	เขียนเป็น	จ่าเริญ
--------	-----------	---------

คำปลอด	เขียนเป็น	ก่าปลอด
--------	-----------	---------

ลำเนา	เขียนเป็น	ล้าเนา
-------	-----------	--------

สระเอี้ย

สระเอี้ย เขียนเป็นรูปสระเอี้ยเหมือนในปัจจุบัน เช่น

เอียง	เขียนเป็น	เอ็ยง
-------	-----------	-------

เอี้ย	เขียนเป็น	เอ็ย
-------	-----------	------

เรียน	เขียนเป็น	เร็ยน
-------	-----------	-------

เอี้ย	เขียนเป็น	เอ็ย
-------	-----------	------

สระเอือ

คำที่ประสมด้วยสระเอือมีรูปสระดังนี้ เอือ, เอ็ือ เช่น

เผือก	เขียนเป็น	เผือก
เวื่อน	เขียนเป็น	เวื่อน
เวือ	เขียนเป็น	เวือ
เกือ	เขียนเป็น	เกือ
เหลือ	เขียนเป็น	เหลือ

สระเออ

มีรูปสระดังนี้ --

จำเวือ	เขียนเป็น	จำเวือ
เลอเดช	เขียนเป็น	เวือเค็ด

สระไอ, สระไอ

การใช้สระไอ, สระไอที่ปรากฏมีใช้ 3 ลักษณะคือ

1. ใช้เหมือนกับปัจจุบัน เช่น

ให้	เขียนเป็น	ให้
ไป	เขียนเป็น	ไป
ได้	เขียนเป็น	ได้
ได้	เขียนเป็น	ได้

2. ใช้ต่างจากปัจจุบัน คือ ใช้สระไอ แทนคำที่ใช้ สระโอะ และใช้สระโอะแทนคำที่ใช้ สระโอะ

ไว้	เขียนเป็น	ไว้
ได้	เขียนเป็น	ไต่
ใจ	เขียนเป็น	ไจย
ใส่	เขียนเป็น	ใส่

3. การใช้ ย สะกดหลังสระโอะ , สระโอะ ดังตัวอย่าง

ไต่	เขียนเป็น	ไต่ย
ให้	เขียนเป็น	ให้ย
ไว้	เขียนเป็น	ไว้ย
ใส่เขียน	เขียนเป็น	ใส่เขียน
ทำไร	เขียนเป็น	ทำไรย

3. รูปวรรณยุกต์ ปรากฏเพียง 2 รูป ดังนี้

รูปวรรณยุกต์ในปัจจุบัน

รูปวรรณยุกต์ในต้นฉบับ

1

1

๒

๒

4. เครื่องหมายที่ใช้ในการเขียนมี 2 ประเภท คือเครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงสระหรือประกอบเสียงสระและเครื่องหมายประกอบการเขียน

4.1 เครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงสระหรือประกอบเสียงสระ มีดังนี้

4.1.1 ไม้หน้ออากาศ (^ˊ) ใช้ประกอบเสียงสระ ดังตัวอย่าง

พรายแพร เขียนเป็น

พภัยแพ็ร

แมวลาย เขียนเป็น

แมกลัย

4.1.2 ฟันหนู (〃) ใช้แทนเสียงสระออก โดยนิยมใช้เครื่องหมายฟันหนูกำกับไว้บนพยัญชนะต้น ตัวอย่าง

ก่อเกื้อ เขียนเป็น

ก่อเกื้อ

ได้ต่อน้ำบ่ขาดทุน เขียนเป็น

ไต่ต่อน้ำบ่ขาดทุน

ห่อผ้า เขียนเป็น

หื้อผ้า

คอต่างรอบ เขียนเป็น

คื้อทงรอน

4.1.3 ฝนทอง (ʹ) ใช้กำหนดให้เป็นเสียงสระอะทั้งเต็มมาตราและกึ่งมาตรา ตัวอย่าง

สกุล เขียนเป็น

สักุล

เป็นลูกไฟร์จะได้ครอง เขียนเป็น

เป็นลุกไฟร์จ้ได้ยครอง

ศรีสวัสดิ์ เขียนเป็น

สิร์สัวิท

ปรารภนา เขียนเป็น

ปรากุณา

4.1.4 นิคหิต (◌̣) ใช้ในตำแหน่งบังคับให้เป็นเสียงสระโอะ ตัวอย่าง

สมบัติ	เขียนเป็น	สมบัติ
จำนง	เขียนเป็น	จำนง
ยศศักดิ์	เขียนเป็น	ยศศักดิ์
มงคล	เขียนเป็น	มงคล

การใช้เครื่องหมายฝนทอง (◌̣) กำหนดเสียงสระอะ และเครื่องหมายนิคหิต (◌̣) กำหนดเสียงสระโอะ (ลดรูป) ตามที่กล่าวนี้ บางครั้งจะพบได้ว่าการใช้ควบคู่กัน เช่น

สกล	เขียนเป็น	สกล
-----	-----------	-----

4.2 เครื่องหมายประกอบการเขียน หมายถึงเครื่องหมายที่ใช้กำกับคำ วลี หรือประโยค เพื่อช่วยในการอ่านคำ วลี หรือประโยคนั้น ๆ ปรากฏรูปดังนี้

4.2.1 ไ้มยมก (๗) ใช้เพื่อให้อ่านซ้ำ

เกิดลาภอันนานา	เขียนเป็น	เกิดลาภอันนนา
ต่าง ๆ	เขียนเป็น	ต่าง ๆ
แมวได้อินต่างหลัง ๆ	เขียนเป็น	แมวได้อินต่างหลัง ๆ
แมวนั้นร้องหง่าว ๆ	เขียนเป็น	แมวนั้นร้องหงาว ๆ
รำเรียนสิ่งใด ๆ	เขียนเป็น	รำเรียนสิ่งใด ๆ

4.2.2 ฟองมัน (⊙) ใช้เมื่อเริ่มคำประพันธ์ใหม่ หรือเมื่อเริ่มต้นบทใหม่ ตัวอย่าง

๑ จังหวะที่ทรทงหลัก

และเป็นที่น่าสังเกตว่า ฟองมัน (⊙) ในตำราคุณลักษณะแนว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือนี้ไม่ได้บอกคำประพันธ์ใหม่และเริ่มต้นบทใหม่เพียงอย่างเดียวแต่ใช้บอกหัวข้อในคำประพันธ์บทต่อไปด้วย ตัวอย่าง

๑ ที่ ๑ แมวโตฮ่นกยตทง **ฉากเสียง**
ไวเฮเฮปนพัน

จากตัวอย่างจะเห็นว่าการใช้ฟองมัน (⊙) ในที่นี้เพื่อบอกเนื้อหาของในคำประพันธ์บทต่อไปว่าจะกล่าวถึงแนวลักษณะชั่ว

4.2.3 อังคัน (๑) ใช้เมื่อจบวรรคหนึ่งหรือจบบทหนึ่ง ดังตัวอย่าง

๑ ๑ กิ่งข้าว ๑ ๑

4.2.4 เครื่องหมาย / ใช้เมื่อต้องการตัดหรือขีดฆ่าพยัญชนะหรือสระบางตัวออก ดังตัวอย่าง

ปาก	เขียนเป็น	ปาก
ถึง	เขียนเป็น	ถึง

ลักษณะการประสมคำและการอ่าน

การประสมคำและการอ่านจากต้นฉบับลายมือค่อนข้างใกล้เคียงกับการประสมคำและการอ่านในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการสะกดการันต์จะเป็นไปตามเสียงพูด ดังนั้นคำบางคำจึงอาจเขียนและออกเสียงแตกต่างไปจากปัจจุบันบ้างเหมือนกัน ดังนี้

1. การเขียนพยัญชนะประสมสระ ดังตัวอย่าง

เข้า	เขียนเป็น	เท
ชาติ	เขียนเป็น	ชกั
ราชา	เขียนเป็น	ภช
ชาย	เขียนเป็น	ชบ
ข้าง	เขียนเป็น	ชง
เฝ้า	เขียนเป็น	เฝ

2. การเขียนพยัญชนะควบ ดังตัวอย่าง

พญา	เขียนเป็น	พญ
-----	-----------	----

3. การเขียนรูปพยัญชนะร่วมหมายถึงเขียนตัวสะกดและตัวตามร่วมกัน ดังตัวอย่าง

ปัญญา	เขียนเป็น	ปัญญ
เศรษฐี	เขียนเป็น	เศ็ฏ

เลิศศรี

เขียนเป็น

เว้น

4. การใช้รูปพยัญชนะต้นต่างไปจากปัจจุบัน ดังตัวอย่าง

ข → ข เช่น

ขาว

เขียนเป็น

ทัว

เขียว

เขียนเป็น

เขว

ขาม

เขียนเป็น

ทม

เห็นใจ

เขียนเป็น

เขนใจ

ขน

เขียนเป็น

ทน

ของ

เขียนเป็น

ทง

ขาดทุน

เขียนเป็น

ทักทน

ข้าว

เขียนเป็น

เท

ช → ค เช่น

ช้า

เขียนเป็น

ค้ำ

ข้าว

เขียนเป็น

ค้ำ

ค → ก เช่น

คัมภีร์

เขียนเป็น

กัฏ

ค → ค เช่น

คอ

เขียนเป็น

ค็อ

ค → ส เช่น

คำ

เขียนเป็น

คั

ฒ → ถ เช่น

ผู้เฒ่า

เขียนเป็น

ผู้เก๊า

ณ → น เช่น

พิจารณา

เขียนเป็น

พิจรนา

ถ → ท เช่น

เถิด

เขียนเป็น

เท็ด

ถั่ว

เขียนเป็น

ท๊ทวน

น → ณ เช่น

นี้

เขียนเป็น

นึ

บ → ป เช่น

บ

เขียนเป็น

ป

ภ → พ เช่น

ภเชก

เขียนเป็น

พิเชก

ล → ร เช่น

เลิศ

เขียนเป็น

ไร

ค → ส เช่น

ศาสตรา

เขียนเป็น

สัทธา

ศักดิ์

เขียนเป็น

สัดดี, สัก

เศรษฐี

เขียนเป็น

เสถียร

ฬ → ล เช่น

วิฬ

เขียนเป็น

วิล

ศ → ษ เช่น

ศรี

เขียนเป็น

ษี

5. การใช้พยัญชนะต้นคู่ที่ต่างไปจากปัจจุบัน ดังตัวอย่าง

ช → ทร เช่น

ชาก

เขียนเป็น

ทัก

ทร → ช เช่น

ทรวดทรง

เขียนเป็น

ไตทรง

ชร → สร เช่น

ไร่

เขียนเป็น

ไร

ศร → สร เช่น

เศร้า

เขียนเป็น

เส้า

ตร → กร เช่น

ตระกูล

เขียนเป็น

กระกุก

6. การใช้ตัวสะกดที่ต่างจากปัจจุบัน ดังตัวอย่าง

ตัวสะกดในแม่กด

ด → ต เช่น

เกิด

เขียนเป็น

เท็ด

เพ็ดพราย

เขียนเป็น

เพ็ดพภัย

ด → ช เช่น

เกิด

เขียนเป็น

เก็ช

ช → จ เช่น

เลอเดช

เขียนเป็น

เว็เก็ช

ศ → ด เช่น

ยศ

เขียนเป็น

ยัก

ศ → ษ เช่น

ยศ

เขียนเป็น

ยษ

เทศ

เขียนเป็น

เทษ

เลิศ

เขียนเป็น

เร็ช

ตัวสะกดในแม่ กน

ญ → น เช่น

จำเริญ

เขียนเป็น

จำเร็น

บุญ

เขียนเป็น

บุณ

ณ → น เช่น

คุณ

เขียนเป็น

คุณ

น → ร เช่น

ท่าน

เขียนเป็น

การ

กัน

เขียนเป็น

กัน

ร → น เช่น

ควร

เขียนเป็น

คน

อาจารย์

เขียนเป็น

อากาน

ณ → ณ เช่น

พรรณ

เขียนเป็น

พรม

ตัวสะกดในแม่ กบ

ภ → พ เช่น

ลาก

เขียนเป็น

สภาพ

ภ → บ เช่น

ลาก

เขียนเป็น

สภาพ

7. การใช้อักษรนำในคำประพันธ์ไม่เป็นที่นิยม ดังตัวอย่าง

หม → ม เช่น

หม้อ เขียนเป็น

ม้อ

น้ำหมึก เขียนเป็น

น้ำมึก

หน → น เช่น

หน้า เขียนเป็น

น้า

หล → ล เช่น

หลัง เขียนเป็น

ลั้ง

อย → ย เช่น

อยู่ เขียนเป็น

ยู

อย่า เขียนเป็น

ญา

อย่าง เขียนเป็น

ยาง

ในทางกลับกัน ห, อ จะปรากฏอยู่ในคำที่ไม่มีอักษรนำ ดังตัวอย่าง

มิ เขียนเป็น

หมิ

นิยาย เขียนเป็น

น้อยาย

8. คำที่ออกเสียงตามแบบท้องถิ่นภาคกลาง และภาคตะวันออก¹ ดังตัวอย่าง

จั่ว	เขียนตามการออกเสียงเป็น	จั่ว
ตระกูล	เขียนตามการออกเสียงเป็น	ตระกูล
โบราณ	เขียนตามการออกเสียงเป็น	โบราณ
คฤหัสถ์	เขียนตามการออกเสียงเป็น	กระทัด
กษัตริย์	เขียนตามการออกเสียงเป็น	กษัตริย์
ฝรั่งเศส	เขียนตามการออกเสียงเป็น	ฝรั่งเศส

กล่าวโดยสรุป เรื่องการเขียนและการสะกดคำในตำราคุณลักษณะแม่ จังหวัดชลบุรี
ต้นฉบับลายมือ พบว่า

1. อักษรวิธี่ ต่างจากปัจจุบัน เนื่องจากเอกสารไทยสมัยก่อนนิยมบันทึกตามเสียงพูด อีกทั้งไม่เคร่งครัดในการสะกดการันต์ จึงพบว่ากรใช้พยัญชนะต้นจะใช้ปนกันระหว่างเสียงพยัญชนะเดียวกัน กับพยัญชนะที่มีเสียงใกล้เคียงกัน เช่น คัมภีร์ เป็น กัมภี, ชัก เป็น คำ, อาจารย์ เป็น อ่าจวน เป็นต้น นอกจากนี้คำคำหนึ่ง อาจเขียนหลายแบบ เช่น คือ เขียนเป็น คฤ, คีร์ เกิด เขียนเป็น เกิด, เกียร เป็นต้น
2. รูปวรรณยุกต์ มีใช้ 2 รูป คือ รูปเอก (ˊ) วรรณยุกต์เอก รูปโท (ˋ) วรรณยุกต์โท แต่ใช้ผันเสียงไม่แน่นอน ทั้งนี้ มักจะใส่รูปวรรณยุกต์ไปตามการออกเสียงของผู้เขียน เช่น กล่าวไว้ (กล่าวไว้), เลียง (เลี้ยง), อานน้ำสายแบ่ง (อานน้ำลายแบ่ง) เป็นต้น
3. เครื่องหมายที่ใช้ในการเขียนมี 2 ประเภท คือ

¹ - รวิพิมพ์ สมจิตร ได้ศึกษาคำที่ออกเสียงตามแบบท้องถิ่นภาคกลาง และภาคตะวันออก ไว้ในการศึกษาเชิงวิเคราะห์
วรรณกรรมกลอนสวดเรื่อง นางโคควดี มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2544

- ธวัช ปุณโณทก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปิ่นนคร เกตุมนี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เมื่อวันที่
4 มีนาคม 2546

3.1 เครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงสระหรือประกอบเสียงสระ เช่น ไม้หันอากาศ (๗)
 ฟันหนู (๘) ฝนทอง (๙) นิคหิต (๐)

3.2 เครื่องหมายที่ใช้ประกอบการเขียน เช่น ไม้ยมก (๑) ฟองมัน (๒) อังคั่น
 (๓) ซีดฆ่า (๔)

4. คำที่ใช้สระโอะไม่มลาย และสระโอะไม่ม้วน นิยมใช้พยัญชนะ ย ตามหลัง เช่น ใ้ เขียน
 เป็น ไ้ย, ใ้ เขียนเป็น ใ้ย, ใ้ เขียนเป็น ใ้ย เป็นต้น

5. การประสมคำและการอ่าน แบ่งออกเป็น

5.1 เขียนพยัญชนะประสมสระ เช่น

เข้า เขียนเป็น ๕๓

5.2 เขียนพยัญชนะควบ เช่น

พญา เขียนเป็น พญ

5.3 เขียนพยัญชนะร่วมคือเขียนตัวสะกดและตัวตามร่วมกัน เช่น

ปัญญา เขียนเป็น ปัญ

2.2 ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว

วรรณกรรมเรื่อง "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูลักษณะแมวและชนิดของแมวไทยโบราณซึ่งเป็นที่รู้ในการเลือกแมวมาเลี้ยงเพื่อความเป็นสิริมงคล แต่การถ่ายทอดการดูลักษณะแมวด้วยการท่องจำสืบต่อกันมาอาจมีการคลาดเคลื่อนและสับสนได้ ด้วยเหตุนี้การใช้ลายลักษณ์อักษรในการถ่ายทอดจึงช่วยให้การถ่ายทอดมีความถูกต้องและจดจำกันได้ง่ายเนื่องจากผู้แต่งใช้คำประพันธ์ร้อยกรอง ซึ่งทำให้เกิดความไพเราะด้วยสัมผัสคล้องจองและทำให้จดจำง่าย วรรณกรรมเรื่อง "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ปรากฏลักษณะคำประพันธ์ ดังนี้

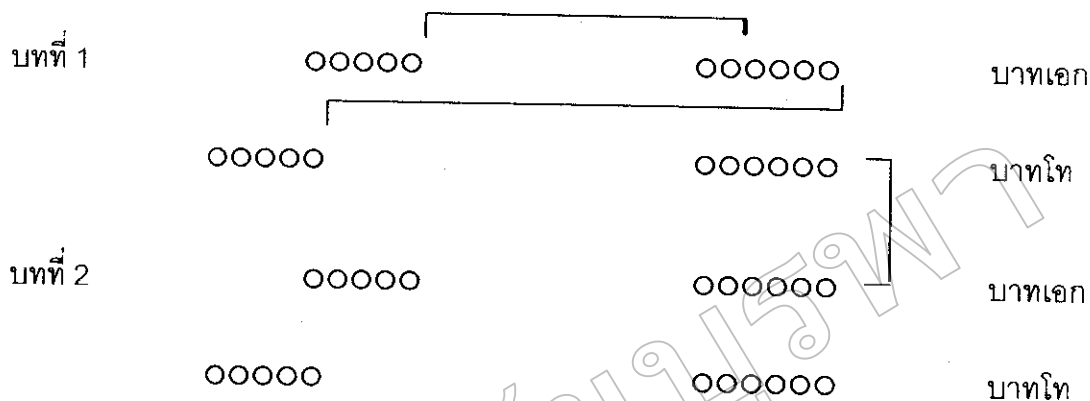
2.2.1 ลักษณะคำประพันธ์ใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ

ลักษณะคำประพันธ์ ใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ใช้ลักษณะคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 บรรยายตลอดทั้งเรื่องแต่ในตอนต้นเรื่องมีการเกริ่นนำด้วยร้อยแก้ว ดังนี้

"ต้นตำราแมวคัดไว้แต่ดี ให้รชนผู้มีปัญญา แรงแสวงหาเลี้ยงเกิด ได้แมวต้องตำรา อย่างนี้ย่อกลัวอดอยากกลัวว่าจะเซินใจ อาจจะให้จำเรอยิ่งขึ้นไป ได้เป็นเสนามนตรีเศรษฐีอย่าสนเท่ห์ เลยครั้นได้อันเป็นวิเศษแล้วตบแต่งให้กินอยู่ให้จงดี อย่าดีอย่าทุบ จงบำรุงอาบน้ำลายเป้งจวงจันทร์ ทา แต่งงานเงินจางทองให้กินตามสมควร แลแมวนอกกว่าท่านว่าไว้นั้นอย่าให้ฟังเลี้ยง ถ้าเลี้ยงไว้จะมี อันร้ายต่างๆ ดังอุปะเท่ท่านกล่าวนี้เกิด"

เมื่อจบการเกริ่นนำด้วยร้อยแก้วก็ดำเนินเรื่องด้วยกาพย์ยานี 11 ที่มีฉันทลักษณ์คือ บทหนึ่งมี 2 บาทคือบาทเอกและบาทโท ในบาทหนึ่งจะมี 2 วรรค วรรคแรก 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ รวมเป็น 11 คำ ซึ่งพบว่า "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ไม่เคร่งครัดด้าน ฉันทลักษณ์มากนัก

แผนผังภาพยยานี้ 11

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่ใช้ภาพยยานี้ 11 จาก "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับ

ลายมือ

จงฟังท่านทั้งหลาย	กล่าวนิยายแต่หลังมา
ว่าไว้ในตำรา	จงให้เลี้ยงแมวทุกคน
จักกล่าวแต่แมวดี	จำเริญศรีให้เกิดผล
ยศศักดิ์ทั้งข้าคน	เพราะแมวดีต้องตำรา

วรรณกรรม "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ใช้คำประพันธ์ประเภทภาพยยานี้ 11 บรรยายตลอดทั้งเรื่อง แต่ไม่เคร่งครัดรูปแบบฉันทลักษณ์ กล่าวคือ จำนวนคำในวรรคไม่แน่นอน โดยอาจใช้จำนวนคำตั้งแต่ 4-8 คำ และการรับส่งสัมผัสก็ไม่เคร่งครัด สัมผัสอาจคลาดเคลื่อนไปบ้างหรือบางแห่งก็ไม่รับส่งสัมผัสกันเลย

คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 ไม่ส่งสัมผัสไปยังคำใดของวรรคที่ 2

เกิดมาเป็นประเภท	เลี้ยงแมวให้พิจารณา
แมวเทศอันโสกา	ดำเก้าแห่งแลงามดี

นอกจากนี้มีการใช้คำคำเดียวกันในการรับส่งสัมผัส

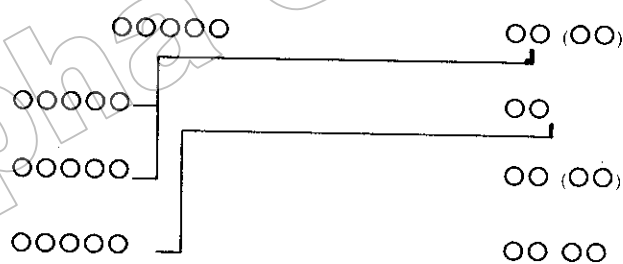

2.2.2 ลักษณะคำประพันธ์ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม

ลักษณะคำประพันธ์ใน "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม ประกอบด้วยคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพและกาพย์ฉบับ 16 ซึ่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพปรากฏในบทไหว้ครุรวมทั้งบรรยายลักษณะชนิดของแมวดีและไม่ดี

โคลงสี่สุภาพ หนึ่งบทมี 4 บาท บาทแรกมี 7 คำ มีสร้อยได้อีก 2 คำ บาทสองมี 7 คำ บาทสามมี 7 คำ มีสร้อยได้อีก 2 คำ บาทสี่มี 9 คำ บางครั้งจะเพิ่มสร้อยอีก 2 คำ และส่งสัมผัสโดยคำที่เจ็ดของบาทแรกส่งสัมผัสมายังคำที่ห้าของบาทที่สองและบาทที่สาม คำที่เจ็ดของบาทที่สองส่งสัมผัสมายังคำที่ห้าของบาทที่สี่

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่างที่ 1 คำประพันธ์ที่ใช้โคลงสี่สุภาพ จาก "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม

บทไหว้ครู

ถวายบังคมเกษเบ็อง	บงเจเวียน
แทนสุมาลัยทองเทียน	ธูปไม้
ไสยเวทวิทยาเพียร	พิรภาพ พระนา
แสดงวิลาเลศไหว้	เลศรู้ศาสตร์ไสย

ตัวอย่างที่ 2 คำประพันธ์ที่ใช้โคลงสี่สุภาพ จาก "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของวัดอนงคาราม

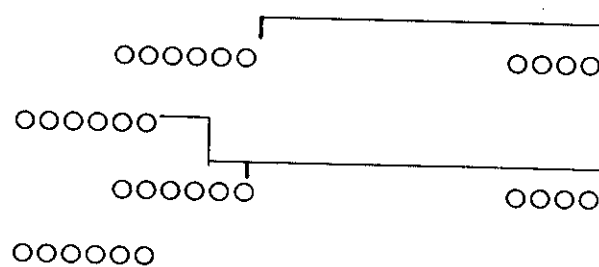
ชนดำแซมเศวตสัน	สรรพางค์
ชนคู่โลมกายบาง	แบบน้อย
ทรงระเบียบเรียบล้ำอาจ	เรียวรุ่น งามนา
ตาดังแสงหิ่งห้อย	เปรียบน้ำทองทา

ลักษณะของโคลงสี่สุภาพใน "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของวัดอนงคาราม ไม่เคร่งครัดในเรื่องของจำนวนคำในแต่ละวรรค ซึ่งวรรคที่มี 5 คำ อาจใช้ 5-7 คำ แต่เคร่งครัดเรื่องของสัมผัส ซึ่งพบว่าไม่คลาดเคลื่อนเลย

ส่วนคำประพันธ์ประเภทกาพย์ฉบับ 16 ปรากฏในบทบรรยายคุณของแมวที่มีลักษณะดี และโทษของแมวลักษณะไม่ดี

กาพย์ฉบับ 16 หนึ่งบทมีหนึ่งบาท หนึ่งบาทมี 3 วรรค วรรคที่ 1 กับวรรคที่ 3 มีวรรคละ 6 คำ วรรคที่ 2 มี 4 คำ และส่งสัมผัสโดยคำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 มีสัมผัสระหว่างบทคือคำสุดท้ายของบทแรกจะส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคแรกในบทต่อไป

แผนผังกาพย์ฉบับ 16

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่ใช้กาพย์ฉบัง 16 จาก “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่
ของวัดอนงคาราม

หนึ่งกายชาวสี่สมpong	โสภาล่ายอง
แลดำนันเก้าแห่งมี	
เสมออย่างม้าเทศมีศรี	แม่นใครเลี้ยงดี
ค้าขายจะได้ภาค	
ทรัพย์สมบัตินานา	ผะเอนให้มีมา
ทุกสิ่งสารพรรณพឹងมี	

ลักษณะของกาพย์ฉบัง 16 ใน “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม ไม่เคร่งครัดเรื่องของจำนวนคำในแต่ละวรรค ซึ่งวรรคที่มี 6 คำ อาจใช้ 6-8 คำ และในวรรคที่ 2 ซึ่งมี 4 คำ บางครั้งมี 4-6 คำ แต่ค่อนข้างเคร่งครัดในเรื่องของการรับส่งสัมผัสจึงพบว่าไม่มีการคลาดเคลื่อนของการรับส่งสัมผัส พบแต่เพียงการรับส่งสัมผัสโดยใช้เสียงสระที่ใกล้เคียงกัน

ตัวอย่าง คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ส่งสัมผัสไปยังคำที่ 6 ของวรรคที่ 1 ของบทถัดไป และคำที่ 4 ของวรรคที่ 2 แต่ใช้เสียงสระที่ใกล้เคียงกัน

หนึ่งเท้าต่างขบขัน	ท่านว่าควรกัน
ให้เลี้ยงแต่ราชินีกุล	
แมวนั้นยอมจะให้คุณ	จงมีการบุญ
อย่าได้ไปทำอันตราย	

2.2.3 ลักษณะคำประพันธ์ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโสมาราม

ลักษณะคำประพันธ์ใน “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโสมาราม ประกอบด้วยคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพและกาพย์ฉบัง 16 ซึ่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพปรากฏในบทไหว้ครุรวมทั้งบรรยายลักษณะชนิดของแมวดีและไม่ดี

ตัวอย่างที่ 1 คำประพันธ์ที่ใช้โคลงสี่สุภาพ จาก "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์
เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม

บทไหว้ครู

ถวายบังคมเศกเบื้อง	บนเจวียน
แทนสมาลัยทองเทียน	ธูปไม้
ไสยเวทย์วิทยาเพียร .	พิรภาพ พระนา
แสดงวิฬาร์เลิศไว้	เลศรู้ศาสตร์ไสย

ตัวอย่างที่ 2 คำประพันธ์ที่ใช้โคลงสี่สุภาพ จาก "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์
เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม

ปากบนทางสี่เท้า	โสดสอง
แปดแห่งดำจุดปอง	กล่าวไว้
สีเนตรตั้งเรือนรอง	นาคสวาท ไว้เอย
นามวิเชียรมาศไซ้	สอดพื้น ขนขาว

ลักษณะของโคลงสี่สุภาพ ใน "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม เครื่องวัดเรื่องการสัมผัสแต่ไม่เคร่งครัดเรื่องของจำนวนคำในแต่ละวรรคซึ่งวรรคที่มี 5 คำ อาจใช้ 5-7 คำ ดังตัวอย่าง

ปิดเศวตลักษณะนั้น	ปลายนา สาด
ขาวตลอดหางหา	ยากพร้อม
ระลุมแจกสลับตา	กายเฟิด เดียวแฮ
ตาดั่งคำทรายล้อม	บุษยน้าพลอยเหลือง

ส่วนคำประพันธ์ประเภทกาพย์ฉบับ 16 ปรากฏในบทบรรยายคุณของแมวที่มีลักษณะดี
และโทษของแมวลักษณะไม่ดี

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่ใช้กาพย์ฉบัง 16 จาก "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่
ของวัดราชโอรสาราม

แมวเอกท่านกล่าวโดยหมาย	ตำราบรรยาย
ในรูปพรรณนั้นนา	
กายดำเด่นพักตร์โสภาค	สองบาทบาทา
ท้องหลังแลหางมีศรี	
เก้าแห่งใสเสมอลำลี	เนตรดั่งมณี
ปรากฏเปรียบนัยนา	

ลักษณะของกาพย์ฉบัง 16 ใน "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม เครื่องวัดเรื่องการรับส่งสัมผัสแต่ไม่เคร่งครัดเรื่องของจำนวนคำในแต่ละวรรคซึ่งวรรคที่มี 6 คำ อาจใช้ 6-8 คำ และในวรรคที่ 2 ซึ่งมี 4 คำ บางครั้งมี 4-6 คำ ดังตัวอย่าง

ใครเลี้ยงจักได้ไอศูรย์	ศฤงคารบริบูรณ์
ทุ่งสังสารพรรณจักมี	
หนึ่งลายดั่งปรอทมีสี	เลื่อมแสงรุจี
ดั่งแก่งมาลูบลายทา	

2.2.4 ลักษณะคำประพันธ์ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

ลักษณะคำประพันธ์ใน "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภท โคลงสี่สุภาพ แสดงลักษณะและชนิดของแมวดี

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่ใช้โคลงสี่สุภาพ จาก "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

สมยา กาเยศย์อม	ศรีสังข์
ชื่อรัตนกำพลวัง	ว่าไว้
ตำราครอบกายแต่หลัง	หัวอก หลังนา
ตาดั่งเนื้อทองได้	หน้าค้ำเคียงแสง

ลักษณะโคลงสี่สุภาพใน“ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ไม่เคร่งครัดเรื่องของจำนวนคำในแต่ละวรรคซึ่งวรรคที่มี 5 คำ อาจใช้ 3-6 คำ และพบการรับส่งสัมผัสไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์บ้าง กล่าวคือ วรรคแรกของบาทที่ 3 มีเพียง 3 คำ และคำสุดท้ายไม่รับสัมผัสกับคำสุดท้ายของบาทที่ 1 และ คำที่ 5 ของบาทที่ 2 ดังตัวอย่าง

ขนดำแซมเสวตรลั่น	สรรพางค์
ขนคูโรมกายบาง	แย่งน้อย
ทรงระเบียบ	งามแฮ
ตาดั่งแสงหึ่งห้อย	เปรียบมั่นสุวรรณเสมอ

2.2.5 ลักษณะคำประพันธ์ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายดุ้น

ลักษณะคำประพันธ์ใน “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายดุ้น แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภท โคลงสี่สุภาพ แสดงลักษณะและคุณของแมวดี 8 ชนิด

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่ใช้โคลงสี่สุภาพ จาก “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายดุ้น

แมวใดโลมชาติคล้าย	ทองแดง
ทรงเดชฤทธิ์เรืองแรง	เลิศล้ำ
ใครเลี้ยงอย่าพึงแคลง	ยศลาภ เลยนา
อำมาตย์ตำแหน่งตัน	จักได้โดยหวัง

ลักษณะโคลงสี่สุภาพ ใน "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของนายตัน ไม่เคร่งครัดในเรื่องของจำนวนคำในแต่ละวรรคซึ่งวรรคที่มี 5 คำ อาจใช้ 5-6 คำ และพบการรับส่งสัมผัสไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์เพียง 1 บท กล่าวคือ คำที่ 6 ของบาทที่ 3 ไม่รับสัมผัสกับคำสุดท้ายของบาทแรก และคำที่ 6 ของบาทที่ 2 นอกจากนี้คำสุดท้ายของบาทที่สองไม่รับสัมผัสกับคำที่ 6 ของบาทที่ 4 ดังตัวอย่าง

แมวดำกายต่างแก้ว	พินหา
ประเทศกลางกระหม่อมนา	หลักคั่น
ศักดิ์สิทธิ์เดชามากยิ่ง	เจริญแฮ
ใครพบเป็นลาภมากด้วย	เดชา

จากการศึกษา "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ พบว่ามีการใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมากที่สุด คือพบจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงค์าราม "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายตัน สำหรับ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของวัดอนงค์าราม และวัดราชโอรสาราม นอกจากเนื้อความตอนต้นจะให้คำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพแล้ว เนื้อความตอนท้ายซึ่งเป็นบทบรรยายคุณของแมวที่มีลักษณะดีและโทษของแมวลักษณะไม่ดี ยังปรากฏการใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกาพย์ฉบัง 16 รวมอยู่ด้วย ส่วนใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ตอนต้นเรื่องมีการเกริ่นนำด้วยร้อยแก้ว จากนั้นจึงใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 บรรยายตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งการแต่ง "ตำราดูลักษณะแมว" ด้วยลักษณะคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ดังที่ปรากฏใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ ทำให้วรรณกรรมประเภทตำราเกิดความไพเราะด้วยสัมผัสที่คล้องจองและทำให้จดจำได้ง่ายซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับการดูลักษณะแมวและชนิดของแมวไทยโบราณ

2.3 การใช้ภาษาในตำราคุณลักษณะแมว

2.3.1 การใช้โวหาร หมายถึง การใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิงในการแต่ง เป็นการแสดงข้อความอันเกิดจากการเลือกสรรถ้อยคำมาเรียบเรียงในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อความดีและผู้อ่านเข้าใจ และรับรู้สารที่เป็นความรู้ ความคิด ประสบการณ์ หรือเรื่องที่เกิดจากจินตนาการได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้แต่งต้องการ

วรรณกรรมเรื่อง “ตำราคุณลักษณะแมว” จัดเป็นวรรณกรรมประเภทตำรา เนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงการดูแลคุณลักษณะแมว ดังนั้นหากจะเสนอแต่เนื้อหาเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย ผู้แต่งจึงใช้โวหารต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดมโนภาพแก่ผู้อ่านได้กระจ่างขึ้น จากการศึกษา “ตำราคุณลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราคุณลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ พบการใช้โวหารดังนี้

2.3.1.1 บรรยายโวหาร คือการเขียนอธิบายเรื่องราวโดยถ้อยคำ หรือเล่าเรื่องที่ได้พบหรือได้รู้เห็นมาตามความรู้ของผู้แต่ง ซึ่งผู้แต่งต้องมีความรู้ทั้งภาษาและเรื่องราวดี และมีศิลปะในการแต่งดี เช่น แต่งให้เข้าใจง่าย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าใน “ตำราคุณลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ ปรากฏการใช้บรรยายโวหารในการเรียบเรียงเนื้อหามากที่สุด เพื่อบรรยายถึงลักษณะของแมวดีและลักษณะของแมวไม่ดี รวมถึงบรรยายคุณของแมวลักษณะดีและโทษของแมวลักษณะไม่ดี เช่น

ตัวอย่างที่ 1 บรรยายกำเนิดของแมว

นักสิทธิวิเวทพร้อม	สององค์ ท่านนา
พระกะไลโยภุทธร	พรตให้
ชุกกายวิลาพงษ์	มังคเลศ
สิทธิเวทตาไฟให้	เกิดเชื้อแมวตระกูล

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างผู้แต่งบรรยายถึงต้นกำเนิดของแมวว่าเกิดจากฤๅษีสองตนเป็นผู้สร้างแมวขึ้นมา ทำให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวตำนานของต้นกำเนิดแมวเพื่อเป็นการปูพื้นความรู้เกี่ยวกับแมวก่อนที่ผู้แต่งจะบรรยายถึงการดูแลลักษณะแมวเป็นลำดับต่อไป ซึ่งเป็นการจัดลำดับความรู้และความคิดของผู้อ่านให้เป็นระเบียบและเกิดความเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 2 บรรยายเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวที่ถูกต้องตามตำรา

จงฟังท่านทั้งหลาย	กล่าวนิยายแต่หลังมา
ว่าไว้ในตำรา	จงให้เลี้ยงแมวทุกคน
จักกล่าวแต่แมวดี	จำเรณูศรีให้เกิดผล
ยศศักดิ์ทั้งห้าคน	เพราะแมวดีต้องตำรา
อาจารย์ท่านแต่งไว้	ให้ผู้มีซึ่งปัญญา
วินิจฉัยพิจารณา	จึงให้เลี้ยงตามล้าเนา

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างเป็นการบรรยายเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวที่ถูกต้องตามตำราเพื่อจะให้เกิด लाभ ยศ ต่อตนเอง ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงผลดีของการเลี้ยงแมวให้ถูกต้องตามตำรา นอกจากนี้เป็นการบรรยายถึงที่มาของตำราดังกล่าวว่ามีอาจารย์ท่านมาตบแต่งไว้ ซึ่งเป็นการให้เหตุผลที่น่าเชื่อถือแก่ตำรา และตัวผู้แต่งเองว่ามีได้คิดขึ้นมาเองโดยไม่มีที่มา แต่เป็นตำราที่มีครูแต่งไว้มาแต่โบราณ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติตาม

นอกจากนี้ การบรรยายโวหารที่พบใน “ตำราคุณลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี และ “ตำราคุณลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ปรากฏลักษณะการบรรยายควบคู่กับการอุปมา ทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1 บรรยายลักษณะแมวกระจอกซึ่งเป็นแมวที่มีสีดำตัวอ้วนกลมมีขนรอบปากสีขาว และตาสีเหลือง

มีนามกระจอกนั้น	ตัวกลม งามนา
กายดำสีสรรพสม	สอดพื่น
ขนขาวแจกเมฆลม	ลอยรอบ ปากแฮ
ตาผลมสีขึ้น	เปรียบน้ำรงผสวน

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

ตัวอย่างที่ 2 บรรยายลักษณะแมวว่าแมวโตสีเท้าและหูทั้งสองข้างขาว ตาสีเหลือง หากได้เลี้ยงจะมีสมบัติมากแม้ทำกิจอันใดที่เล็กน้อยแต่จะได้ผลงาม

แมวโตขาวสีเท้า	หูสอง
จักหูเหลืองดังทอง	เทียบแท้
ใครเลี้ยงจักมูลมอง	สมบัติ มากแฮ
ทำกิจอันใดแม้	เล็กน้อยผลงาม

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายดุ้น)

จากตัวอย่างที่ 1 เป็นการบรรยายเกี่ยวกับลักษณะแมวกระจอกซึ่งมีลักษณะการบรรยายควบคู่กับการอุปมา โดยเปรียบขนขาวรอบปากเหมือนสีของก้อนเมฆและมีตาสีเหลืองเหมือนกับน้ำรง ส่วนในตัวอย่างที่ 2 เปรียบสีตาเหลืองเหมือนทอง ซึ่งจากการที่ผู้แต่งใช้การบรรยายควบคู่กับการอุปมาทำให้สามารถบรรยายลักษณะของแมวได้อย่างละเอียดและสามารถอธิบายให้ผู้อ่านเห็นภาพได้

2.3.1.2 พรรณนาโวหาร เป็นการใช้อ้อยคำอย่างมีชั้นเชิงในการถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์จากความรู้สึก อารมณ์ หรือจินตนาการของผู้แต่ง โดยเน้นการให้ภาพและรายละเอียดของสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ หรือจินตนาการนั้น ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเห็นภาพได้รับความซาบซึ้งประทับใจหรือสะท้อนอารมณ์เกิดความรู้สึกคล้อยตามผู้เขียนและในขณะเดียวกันก็ได้รับความเพลิดเพลินด้วยซึ่งจากการศึกษาพบว่าใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ ปรากฏการใช้พรรณนาโวหารรองจากการใช้บรรยายโวหาร และ ปรากฏไม่มากนัก นอกจากนี้ การพรรณนายังมีลักษณะพรรณนาควบคู่กับการ

อุปมา ทำให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราว ภาพ และรายละเอียดจากจินตนาการของผู้แต่งได้เป็นอย่างดี
ซึ่งใน "ตำราคุณลักษณะแมว" ผู้แต่งใช้พรรณนาโวหารได้อย่างไพเราะ เช่น

ตัวอย่างที่ 1 พรรณนาลักษณะแมวการเวก

มีนามการเวกพื้น	กายดำ
ศรีสรลักษณ์นำ	แน่ไว้
สองเนตรเลื่อมแสงคำ	คือมาศ
สันจมูกสีเสือดไซ้	ดุจมั่นแบบเขียน

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างเป็นการพรรณนาลักษณะแมวการเวกซึ่งเป็นแมวตัวอีกชนิดหนึ่งที่มีสีดำ
เกือบทั้งตัว นัยน์ตาทั้งสองข้างสีเหลืองทองแก่หรือทองอำพันสดใสและจมูกสีขาวราวกับเขียนแต้มไว้

ตัวอย่างที่ 2 พรรณนาลักษณะแมววิลาศ

ราวคอทับถงาดท้อง	สองหู
ขาวตลอดหางดู	ดอกฝ้าย
มีเศวตสีบาทรู	สองเนตร เขียวแฮ
นามวิลาศงามคล้าย	โศกพื้นกายดำ

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างเป็นการพรรณนาลักษณะแมววิลาศซึ่งเป็นแมวที่ตรงราวคอมาถึงใต้ท้อง
สองหูรวมทั้งหางและขาทั้งสี่มีสีขาวเหมือนดอกฝ้ายและนัยน์ตาสีเขียว นอกนั้นทั่วตัวเป็นสีดำ

ตัวอย่างที่ 3 พรรณนาลักษณะแมวสุกัลักษณะ

เจดโหมสุกัลักษณะล้ำ	วิฬาร์วรรณ
สีดังทองแดงฉัน	เพริศแพรว
แสงเนตรแจกแสงพร-	โนภาส
กันสรรพภัยแคล้ว	สิ่งร้ายคินเขษม

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอสสาราม)

จากตัวอย่างเป็นการพรรณนาลักษณะแมวสุกัลักษณะหรือแมวทองแดงซึ่งมีขนเป็นสีทองแดงตลอดทั้งตัว มีนัยน์ตาเป็นประกาย

การพรรณนาโวหารช่วยให้ผู้แต่งสามารถถ่ายทอดลักษณะของแมวได้ละเอียดชัดเจน รวมทั้งสร้างความรู้สึกต่อผู้อ่านว่าเป็นแมวที่มีลักษณะดี งาม และมีคุณค่าควรแก่การนำมาเลี้ยง ซึ่งเป็นผลมาจากกลวิธีการนำเสนอของผู้แต่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวด้วยการพรรณนาควบคู่กับการอุปมา ทำให้คำประพันธ์มีความไพเราะและสร้างจินตนาการแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

2.3.1.3 เทศนาโวหาร หมายถึงโวหารที่ใช้แสดงหรืออธิบายข้อความให้กว้างขวางออกไป โดยนำเหตุผลหรือหลักฐานมาประกอบตามความรู้ความเห็นของผู้แต่ง ด้วยความมุ่งหมายจะให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่งที่กล่าวถึงอย่างชัดเจน และเพื่อให้เห็นจริงและเชื่อถือตามเป็นสำคัญ ดังนั้นข้อความที่ใช้เทศโวหารจึงมักเป็นข้อปัญหา ความเห็น วิชา สู่ภาษิต ฯลฯ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ปรากฏการใช้เทศนาโวหารกับเนื้อความเพียงตอนเดียว เช่น

ตัวอย่างที่ 1

เลี้ยงแล้วอย่าได้เดียดฉัน	ทูปโบยตีรัน
ถนอมจงรักนักรักษา	
บันจงอาหารโภชนา	เข้าน้ำผักปลา
ทุกสิ่งบำเรอบริบูรณ์	

แมวนั้นยอมจักเพิ่มพูน
ลงสยในเรื่องตำรา

อย่าฟังอาดูร

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

ตัวอย่างที่ 2

เมื่อบุญแมวยังอยู่	เร่งพิทักษ์แดรักษา
จวงจันทร์ละลายทา	อีกข้าวปลาที่อันควร
เลี้ยงไว้อย่าทุบตี	เกลือกแมวหนีจักลามลวน
ค่อยเลี้ยงค่อยสงวน	ของหายาก ณ ท่านอาจารย์
เงินทองลองให้กิน	อีกสิ่งสินจักมุนมา
เพราะบุญของวิฟาร์	ด้วยวาสนาจึงได้แมว

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้เทศนาโวหารเพื่อชี้แนะแนวทางการปฏิบัติให้ผู้อ่าน
เชื่อถือและปฏิบัติตามเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวว่าผู้เลี้ยงควรเลี้ยงให้ดี ให้ข้าวให้น้ำบำรุงแก่มันตามควร
อย่าทุบตีมัน มันจะหนีไปเสีย ให้ความรักทะนุถนอมเพราะเป็นของหายาก ผู้มีบุญวาสนาเท่านั้นจึงจะ
ได้แมวมาไว้เลี้ยง

2.3.2 การใช้คำ เป็นศิลปะการใช้ภาษาเชิงวรรณศิลป์อย่างหนึ่ง เป็นเครื่องมือที่ผู้แต่งใช้ในการ
การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์และความสะเทือนใจของตนสู่ผู้อ่าน ผู้แต่งจึงต้อง
เลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อให้การสื่อสารดังกล่าวได้ผลตามที่ตนประสงค์ ซึ่งจาก
การศึกษาพบว่าใน "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราคุณลักษณะแมว"
ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ มีการใช้คำหลายลักษณะซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

2.3.2.1 การใช้คำเรียบง่าย เป็นการใช้ถ้อยคำธรรมดาในการแต่งคำประพันธ์ซึ่งอ่าน
แล้วเข้าใจง่ายเพื่อต้องการสื่อความหมายถึงผู้รับอย่างรวดเร็ว ผู้อ่านจะรับรู้และเข้าใจได้ทันทีโดยไม่ต้อง
ต้องพิจารณาตีความ ซึ่งการใช้คำเรียบง่ายนี้ส่วนใหญ่พบใน "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี

ต้นฉบับลายมือ และในส่วนหลังที่ประพันธ์ด้วยกาพย์ฉบัง 16 แสดงคุณโทษของแมว ของ "ตำราดู
ลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคารามและวัดราชโอรสาราม เช่น

ตัวอย่างที่ 1

แมวดีอันมีค่า	ย่อมปรารถนาแก่ผู้เจตนิย
เมื่อร้องเยื่อเหง่าเหงียว	มีเสียงเพราะทั้งชายหญิง
แมวนั้นอยู่เรือนใคร	แม่นลูกไพร่ได้เป็นนาย
เฝ้าทำวมีลาภหลาย	ย่อมจะได้ตามสกุล
แม่นลงเรือไปค้า	ได้ต่อหน้าบ่ขาดทุน
สิ่งสิ้นมากเพิ่มพูน	เพราะบุญแมวมาก่อเกื้อ

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

หนึ่งต่างสองหูโดยหมาย	ตำราท่านทาย
ว่าควรจะเลี้ยงแต่สงฆ์	
เล่าเรียนสิ่งใดมั่นคง	มิได้ล้มหลง
สำเร็จดังความปรารถนา	

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แต่งเลือกใช้คำที่เรียบง่ายมาใช้ในการสื่อเนื้อความให้ผู้อ่านเข้าใจ
ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ใน "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ยังปรากฏการใช้
ถ้อยคำเรียบง่ายที่มีลักษณะของถ้อยคำที่รุนแรงเพื่อชี้ให้เห็นคุณโทษอย่างชัดเจน ดังเช่น

ตัวอย่างที่ 1

แมวชั่วใช้สามาน	เลี้ยงไว้บ้านจะอัปรีย
อย่าเลี้ยงบ่มีดี	เอาไปเสียจงไกลตา

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

อย่าเลี้ยงไว้จะฉิบหาย

ทั้งข้างม้าแลข้างคน

ทั้งตัวตนจักพริตพราย (เกิดโทษทัณฑ์เพราะแมวลาย) อย่าได้เลี้ยงแมวอาทรรพ์

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ มีการใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย ให้นำหนักด้านความรู้สึกแต่มีลักษณะของการใช้ถ้อยคำที่รุนแรง ได้แก่คำว่า สามาน อับริย และฉิบหาย

2.3.2.2 การใช้คำประณีตบรรจง เป็นการใช้ถ้อยคำทางวรรณกรรม มักปรากฏการใช้คำศัพท์ที่ต้องพิจารณาตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจ การใช้คำประณีตบรรจงอาจจะมีลักษณะของการใช้คำสูงลิ่วซึ้ง หรือเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลีสันสกฤตหรือภาษาเขมร เป็นต้น คำประพันธ์ส่วนมากใน “ตำราดูลักษณะแมว” มีท่วงทำนองการใช้คำลักษณะนี้เกือบทั้งสิ้น กล่าวคือ ผู้แต่งเลือกใช้คำที่ประณีตบรรจงมาเรียบเรียงเนื้อหาให้ผสมกลมกลืนกัน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

บัตเสวตรลักษณะนั้น

ปลายนา สภา

ชาวทลอกหางหา

ปากพร้อม

ระลุมแจกศรลาภา

กายเพศ เดียวแฮ

ตาดังคำทรายล้อม

บุษยน้ำพลอยเหลืออง

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

ตัวอย่างที่ 2

นามสิงหเสพยชื่อเชื้อ

ดำกาย

ชาวที่ริมปากทราย

รอบล้อม

เวียนเกลิงศอสังข์ปลาย

นาสิก อยู่แฮ

ตาดังสีรงย้อม

หยาดน้ำจางแสง

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

ตัวอย่างที่ 3

สมบูรณสืบเจ็ดพร้อม	ลักษณะ
สฤชฎีนามสมยา	บอกแจ้ง
แมวโทษหกตัวมา	บรรจบ
ยี่สิบสามตัวแสรั่ง	สืบไว้พึงยล

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

การใช้คำประณิตนี้แสดงถึงความสามารถและความพิถีพิถันของผู้แต่งในการเลือกสรรคำมาใช้เพื่อให้เกิดความไพเราะทั้งด้านเสียงและความหมาย ซึ่งใน "ตำราคุณลักษณะแมว" ปรากฏการใช้คำประณิตเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินด้วยการสร้างภาพและการได้รับเสียงที่ไพเราะ ถึงแม้ว่าจะเป็นวรรณกรรมประเภทตำราก็ตาม

2.3.2.3 การใช้คำเรียก เป็นการใช้ถ้อยคำเรียกขานสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อบอกชนิดหรือชื่อของสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้อ่านกับผู้แต่ง ใน "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ปรากฏการใช้คำเรียก ดังนี้

การใช้คำเรียกชื่อแมว ปรากฏใน "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม และ "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น

ตัวอย่างที่ 1 แมวชื่อนิลจักร

นิลจักรบอกชื่อช้อย	ลักษณะ
กายดุจกลบีกกา	เทียบแท้
เศวตรอบรัดกรรฐา	โดยที่
เนาประเทศได้แม่	ตั้งนี้ควรนอม

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างผู้แต่งใช้คำเรียกชื่อแมวที่มีลักษณะขนสีดำและมีขนสีขาวยุบคอบว่า “นิล-จักร” ซึ่งจะเห็นว่าคำเรียกชื่อแมวดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะของแมวคือ “นิล” แปลว่า ดำ ในที่นี้หมายถึงสีขนของแมวมืดดำ ส่วน “จักร” แปลว่าสิ่งที่มีลักษณะเป็นวงกลมอย่างลือรถ ในที่นี้หมายถึงขนสีขาวที่ล้อมรอบคอมีลักษณะเป็นวงเหมือนจักร แสดงให้เห็นว่าการใช้คำว่า “นิลจักร” เพื่อเรียกชื่อแมวมืดมีความสอดคล้องกับลักษณะของแมว

ตัวอย่างที่ 2 แมวชื่อหินโทษ

<u>หินโทษ</u> โหดชาติเขี้ยว	ลักษณะ
เกิดลูกตายออกมา	แต่ท้อง
สันดานเพศกายปรา	กฎโทษ อยู่แฮ
ภัยพิบัติพานต้อง	ลิ่งร้ายมากสถาน

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างผู้แต่งใช้คำว่า “หินโทษ” เพื่อเรียกชื่อแมวที่มีลักษณะให้โทษ เนื่องจากเมื่อแมวชนิดนี้ตั้งท้องครั้งใด ลูกแมวมักจะตายในท้อง การใช้คำเรียกชื่อแมวว่า “หินโทษ” นี้บ่งบอกอย่างชัดเจนว่าแมวชนิดนี้เป็นแมวให้โทษ เพราะคำว่า “หิน” แปลว่า เลว, ทรมาน, ต่ำช้า ส่วนคำว่า “โทษ” แปลว่า ความไม่ดี, ความชั่ว แสดงให้เห็นว่ามีการใช้คำเรียกชื่อสอดคล้องกับลักษณะโทษของแมว

ตัวอย่างที่ 3 แมวชื่อแซมเศวตฉัตร

<u>แซมเศวตฉัตร</u>	สรรพวงค์
ขนคู่โลมกายบาง	แนบน้อย
ทรงระเบียบเรียบล้ำอาจ	เรียวรุ่งน งามแล
ตาตั้งแสงนึ่งน้อย	เปรียบน้ำทองทา

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างผู้แต่งใช้คำว่า “แซมเศวตฺร” ซึ่ง “เศวตฺร” แปลว่า สีขาว เพราะแมวชนิดนี้มี คือ ลักษณะของขนที่มีสีดำและแซมด้วยขนสีขาวตลอดทั้งตัว จะเห็นว่ามีการใช้คำเรียกชื่อแมวที่สอดคล้องกับลักษณะของแมว

ตัวอย่างที่ 4 แมวชื่อวิเชียรมาส

ปากบนนางสีห์เท้า	โสดสอง
แปดแห่งดำดุดอง	กล่าวไว้
สีเนตรตั้งเรือนรอง	นาคสวาดิ ไข่เออย
นามวิเชียรมาสไซรั	สอดพื้นขนขาว

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

จากตัวอย่างผู้แต่งใช้คำเรียกชื่อแมวชนิดหนึ่งว่า “วิเชียรมาส” ซึ่ง “วิเชียร” แปลว่า เพชร ส่วน “มาส” แปลว่า ทอง เพชรและทองเป็นสิ่งที่มีค่าและมักใช้เรียกแทนสิ่งที่มีค่าเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 5 แมวชื่อกรอบแว่น

หนึ่งนามกรอบแว่นอ้าง	เศวตผา
ดำรอบเวียนวงตา	เจกย์อม
เหนือหลังตั้งอานอา-	ชาชาติ
งามดังวงหมึกล้อม	อยู่ด้าวไต้แสง

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างผู้แต่งใช้คำเรียกชื่อแมวที่มีลักษณะขนสีขาว แต่มีขนสีดำตรงกลางหลังคล้าย อานม้าและมีขนสีดำรอบดวงตาเหมือนกรอบแว่นตา ว่า “กรอบแว่น” หรือ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม เรียกว่า “อานม้า” ซึ่งแสดงว่าการใช้คำเรียกชื่อแมวมีความสอดคล้องกับลักษณะของแมว

การใช้คำเรียกชื่อแมวในคำประพันธ์ทำให้ผู้อ่านรู้จักชื่อและลักษณะของแมวควบคู่กันไป และสามารถแยกแยะชนิดและลักษณะของแมวนั้น ๆ ได้ ซึ่งส่วนใหญ่คำเรียกชื่อแมวมักจะแสดงถึง คุณและโทษของแมวด้วย ส่วนใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดู ลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายต๋น จากการศึกษาพบว่า มีแมวเพียงชนิดเดียวที่ผู้แต่งระบุชื่อ ของแมวเอาไว้ นั่นคือ แมวนิลรัตน ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

ใครเลี้ยงได้เป็นดี	เป็นเศรษฐีแลผู้ใหญ่
ดำเกลี้ยงอันงามไฉ่	ชื่อนิลรัตนเป็นมงคล
	(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

แมวใดจักขูลิ้น	ดำซ้ำ
ขนเล็บก็สีดำ	สีถ้วน
นิลรัตนจัดประจำ	เป็นชื่อ แมวนา
สูงศักดิ์ลักษณะล้วน	เลิศแล้วใครเสมอ
	(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายต๋น)

จากตัวอย่างทั้งสองปรากฏการใช้คำเรียกชื่อแมวว่า “นิลรัตน” ซึ่งเป็นการใช้คำเรียกชื่อ ที่สอดคล้องกับลักษณะของแมวซึ่งมีสีดำโดยใช้คำว่า “นิล” และใช้คำว่า “รัตน” ซึ่งแปลว่า แก้ว, เพชร, พลอย, เงิน, ทอง, ของวิเศษหรือมีค่ามาก เพื่อสื่อความหมายว่าแมวชนิดนี้เป็นแมวดี เป็นแมวที่ให้คุณ การใช้คำเรียกชื่อแมวในคำประพันธ์เป็นลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นใน “ตำราดูลักษณะแมว” ที่ปรากฏอยู่เกือบทุกบทในฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม วัดราชโอรสาราม และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งการใช้คำเรียกชื่อแมวในคำประพันธ์แต่ละบทนั้นทำให้สามารถแยกแยะชื่อและ ลักษณะของแมวแต่ละชนิดได้อย่างชัดเจน ง่ายต่อการจดจำทำให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำได้ง่าย

การใช้คำเรียกสีพื้นฐาน เป็นการให้คำเรียกสีเพื่อระบุลักษณะสีขนหรืออวัยวะของแมว โดยทั่วไปคำเรียกสีพื้นฐานมักเป็นคำพยางค์เดียว เช่น ดำ เหลือง ขาว เป็นต้น ซึ่งปรากฏใน "ตำราดูลักษณะแมว" ทุกฉบับ เช่น

สีเหลือง

จุดบวมคุดน้อม	นามแสดง ไว้นา
โลมสกลกายแสง	หมึกคล้าย
สีบาทพิศเล่ห์แฝง	ลายเศวต
<u>ตาเลื่อมสีเหลืองคล้าย</u>	เช่นเม้นดอกโสน

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงค์คาราม)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเรียกสีพื้นฐาน คือคำว่า "เหลือง" เพื่อระบุลักษณะสีตาของแมว จุดบวมที่มีสีเหลืองเหมือนสีดอกโสน

สีดำ

แมวโคจักษ์ลิน	ดำขำ
ขนเล็บก็สีดำ	สีถ้วน
นิลรัตน์จัดประจำ	เป็นชื่อ แมวนา
สูงศักดิ์ลักษณะล้วน	เลิศแล้วใครเสมอ

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายคุ่น)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเรียกสีพื้นฐาน คือคำว่า "ดำ" เพื่อระบุลักษณะสีดำเมื่อกล่าวถึง ตา ลิน ขน และเล็บของแมวนิลรัตน์

สีขาว, สีเขียว

แมวโคหน้าผากขาว	ตามท่านกล่าวหู
สีตีนผ่องงามตรู	ท้องหลังหางคือลำลี
มีพรรณแก้วแห่ง	คือแก้งแต่งบังเกิดมี
สองตางามใสสี	คือแก้วอันใสเขียว

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเรียกสีพื้นฐาน คือคำว่า "ขาว" เพื่อระบุลักษณะสีหน้าผากของแมวว่ามีสีขาว และมีการใช้คำเรียกสีพื้นฐานคือคำว่า "เขียว" เพื่อระบุลักษณะสีตาของแมวว่ามีสีเขียว

การใช้คำเรียกสีพิเศษ ใช้เรียกลักษณะสีที่นอกเหนือจากสีพื้นฐาน โดยจะไม่ใช้คำเรียกสีโดยตรง แต่จะเลือกใช้คำเรียกสิ่งที่มีสีใกล้เคียงหรือเหมือนกับสีของแมวชนิดนั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นลักษณะสีของแมวชัดเจน การใช้คำเรียกสีพิเศษในลักษณะดังกล่าวปรากฏใน "ตำราคุณลักษณะแมว" ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

สมยากาเยศย์ยอม	สีสังข์
สีอรันกัมพลหวัง	ว่าไว้
ดำร้ดรอบกายจ้ง	หัวดอก หลังนา
ตาดั่งเนื้อทองได้	หกน้ำเนียรแสง

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างใช้คำว่า “สีสังข์” เป็นคำเรียกสีพิเศษ เนื่องจาก แมวรัตนกำพลมีสีขาวนวล เหมือนสีของหอยสังข์ผู้แต่งจึงใช้คำว่า “สีสังข์” เป็นคำเรียกสีซึ่งทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะสีขนของแมวรัตนกำพลได้อย่างชัดเจน

การใช้คำเรียกสีที่หลากหลายทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและสามารถแยกแยะลักษณะสีของแมวแต่ละชนิดได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำเรียกสีพื้นฐานซึ่งเป็นสีที่ผู้อ่านคุ้นเคยดีอยู่แล้ว หรือการบอกลักษณะสีที่นอกเหนือจากสีพื้นฐาน ผู้แต่งก็สามารถเลือกสรรคำเรียกสีพิเศษ โดยเลือกสิ่งที่มีลักษณะสีใกล้เคียงหรือเหมือนกับลักษณะสีของแมวชนิดนั้นมาใช้เรียกสีขนหรือสีอวัยวะของแมว เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น นับว่าเป็นความสามารถของผู้แต่งที่เลือกสรรคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมในการสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย

2.3.3 การใช้ภาพพจน์ (figure of speech) เป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่ผู้แต่งสื่อความหมายถึงผู้อ่านด้วยการเรียบเรียงถ้อยคำในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลทางจินตภาพ หรือทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจได้มากกว่าการเขียนอย่างธรรมดา จากการศึกษาพบว่าการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ จำนวนต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นการใช้ภาพพจน์ชนิดอุปมา ดังนี้

อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนหรือคล้ายกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยเปรียบเทียบระหว่างของสองสิ่งที่มีธรรมชาติมีความแตกต่างกัน แต่มีลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเหมือนกันหรือคล้ายกัน โดยยกคุณสมบัติหรือลักษณะดังกล่าวมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นลักษณะของสิ่งนั้น ๆ ชัดเจนขึ้น ใน “ตำราดูลักษณะแมว” ปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมา ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

แมวลายคือเสือโคร่ง
ใครเลี้ยงไว้กับเรือน

ดูทรวงดั่งแมวเถื่อน
ยอมโคกเศร้าทุกคำแท้

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบว่าแมว (แมวพรรณพยัคฆ์หรือลายเสือ) มีลายเหมือนกับลายของเสือโคร่งและมีรูปร่างเหมือนแมวป่า หากผู้ใดเลี้ยงไว้จะนำความโชกเศร้ามาให้ไม่เว้น

ตัวอย่างที่ 2

มุลิลาปรากฏแจ้ง	นามสมาน
<u>โบโลตสองเสวตปาน</u>	<u>ปักลั่น</u>
<u>สีตามกาบาน</u>	<u>เบญมาส เหลืองนา</u>
หางสุดโลมดำถ้วน	บาทพินกายเคียร

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบว่าทั้งสองข้างของแมวมุลิลามีสีขาวยุเหมือนลายที่ปักไว้ และเปรียบเทียบสีตาว่าเหมือนกับสีของดอกเบญจมาศที่มีสีเหลือง

ตัวอย่างที่ 3

แมวแก้วอันเลอเดช	ย่อมพิเศษเป็นมงคล
<u>สีตีนดำดงขน</u>	<u>คือน้ำหมึกละลายทา</u>

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบสีทั้งสี่เท้าของแมว (แมววิเชียรมาศ) ว่ามีสีดำเหมือนกับทาด้วยน้ำหมึก

ตัวอย่างที่ 4

กายดำคอสุดท้อง	ขาขน ละเอียดเอย
<u>ตาดั่งศรีบัวบก</u>	<u>ดอกแย้ม</u>
โกญจาพจนินพันธ์	นามกล่าว ไฉน
ปากและหางเรียวแหลม	<u>ทอดเท้าคือสิงห์</u>

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบว่าตาของแมวโกญจามีสีเหลืองอ่อนเหมือนสีของดอก
บวบส่วนท่าทางการเดินนั้นเหมือนดังสิงโต

ตัวอย่างที่ 5

หนึ่งนามกรอบแวนพื้น	เศวตผา
<u>ขนดำเวียนวงตา</u>	<u>เจกย้อม</u>
<u>เหนือหลังตั้งอานอา</u>	<u>ชาชาติ</u>
<u>งามตั้งวงหมึกพร้อม</u>	อยู่ตัวโตแสวง

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบส่วนกลางหลังของแมวกรอบแวนว่ามีลักษณะเป็นสีดำ
เหมือนอานม้า และเปรียบเทียบรอบดวงตาของแมวที่มีสีดำเป็นกรอบว่าเหมือนกับย้อมด้วยหมึกให้
เป็นวง

ตัวอย่างที่ 6

มีนามกระจอกนั้น	ตัวกลม งามนา
กายดำสี่สรรพสม	สอดพื้น
<u>ขนขาวเจกเมฆกลม</u>	<u>ลยรอบ ปากแฮ</u>
<u>ตาประสมสี่ชั้น</u>	<u>เปรียบน้ำรงผสวน</u>

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบบริเวณรอบปากของแมวกระจอกว่ามีลักษณะเป็นสีขาว
เหมือนเมฆ และเปรียบเทียบนัยน์ตาของแมวว่ามีสีเหลืองเหมือนน้ำรง

ตัวอย่างที่ 7

กายดำเด่นพักตรโสภา	สองบาทบาทา
ท้องหลังแลหางมีศรี	

แก้แห่งไธเสมอลำลี

เนตรดั่งมณี

ปรากฏเปรียบเทียบนา

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบบริเวณส่วนขนสีขาวทั้งแก้แห่งของแมว (แมววิลาส) ว่ามีลักษณะเป็นสีขาวเหมือนลำลี และเปรียบเทียบนัยน์ตาของแมวว่าเหมือนแก้วหรือเพชรพลอย

ตัวอย่างที่ 8

วิลาสระพื้น

พรรณกาย

ขนดั่งดอกเลาราย

เรียบร้อย

โคนขนเมฆมอปลาย

ปลอมเสวยตร

ตาดั่งน้ำค้างย้อย

หยาดต้องบุศบงษ์

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบบริเวณส่วนขนของแมวมามากกว่ามีสีขาวนวลเหมือนสีของดอกเลาซึ่งเป็นดอกหญ้าชนิดหนึ่งที่มีสีขาวนวล

ตัวอย่างที่ 9

เจ็ดโคมศุภลักษณ์ล้ำ

วิฬาร์วรรณ

สีดั่งทองแดงจัน

เพริศแพรว

แสงเนตรแจกแสงพรร-

โณภาส

กันสรรพภัยแคล้ว

สิ่งร้ายคืนเซซม

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบบริเวณส่วนขนของแมวศุภลักษณ์หรือแมวทองแดงว่ามีสีทองแดงเหมือนสีของโลหะชนิดหนึ่งคือทองแดง

นอกจากการใช้ภาพพจน์อุปมาใน "ตำราคุณลักษณะแมว" แล้วยังพบการใช้ภาพพจน์อุปลักษณะประกอบด้วย แต่ปรากฏไม่มากนัก ดังนี้

อุปลักษณะ คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการกล่าวเปรียบเทียบตามนัย โดยใน "ตำราดูลักษณะแมว" ปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปลักษณะ ดังนี้

ตัวอย่าง

แมวดีคือดั่งแก้ว

กล่าวไว้แต่โบราณ

ท่านเลือกแล้วเอาแตงาม

ท่านทั้งหลายเร่งสืบหา

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่าง มีการใช้อุปลักษณะเปรียบเทียบแมวที่มีลักษณะดีว่ามีค่าเสมอแก้ว จึงควรที่ผู้เลี้ยงจะได้หาแมวที่มีลักษณะดังโบราณกล่าวไว้มาเลี้ยง

จากการศึกษาการใช้ภาพพจน์ใน "ตำราดูลักษณะแมว" พบว่ามีปรากฏน้อยมาก คือ พบเพียงการใช้ภาพพจน์อุปมาและอุปลักษณะเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากประเภทของวรรณกรรมที่ศึกษาเป็นตำรา เนื้อความจึงไม่เอื้อที่จะให้เกิดการเปรียบเทียบได้มากเช่นวรรณกรรมประเภทอื่น อย่างไรก็ตาม การใช้ภาพพจน์ทั้งอุปมาและอุปลักษณะนี้ก็ทำให้อ่านเกิดจินตภาพจากการอ่านและการตีความได้ถึงแม้จะเป็นวรรณกรรมประเภทตำราก็น่ารู้สึกรื่นเอนน่ายัย อีกทั้งทำให้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะบอกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งใน "ตำราดูลักษณะแมว" มีความจำเป็นมากที่ผู้แต่งจะต้องอธิบายให้อ่านเข้าใจลักษณะของแมวแต่ละชนิดเพื่อให้อ่านจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแยกแยะชนิดของแมวลักษณะดีและแมวลักษณะไม่ดีได้

บทที่ 3

เนื้อหา ความเชื่อ และค่านิยม

3.1 เนื้อหาในตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และฉบับพิมพ์ เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ

วรรณกรรมตำราคุณลักษณะแมวเป็นวรรณกรรมประเภทตำราซึ่งมุ่งเสนอหลักการคุณลักษณะ
แมว เนื้อหาในตำราคุณลักษณะแมวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงลักษณะ
แมวดีให้คุณ 17 ชนิด และลักษณะแมวไม่ดีให้โทษ 6 ชนิด ดังนี้

3.1.1 ลักษณะของแมวดี

"ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราคุณลักษณะแมว"
ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ได้กล่าวถึงแมวลักษณะดีไว้ 17 ชนิด ได้แก่

1. แมวนิลรัตน์

ลักษณะของแมวนิลรัตน์มีขนมันวาวดำสนิท รวมทั้งฟัน นัยน์ตา และเล็บก็มีสีดำ หาง
เรียวยาววัดได้ถึงหัว

2. แมววิลาศ

ลักษณะของแมววิลาศเป็นแมวขนสีดำเกือบทั้งตัว ยกเว้นบริเวณส่วนราวคอดลงมาถึง
ใต้ท้อง หูทั้งสองข้าง หาง และขาทั้งสี่มีสีขาว นัยน์ตาสีเขียว

3. แมวศุภลักษณ์หรือทองแดง

ลักษณะของแมวศุภลักษณ์หรือทองแดงมีขนสีทองแดงล้วนหรือสีเหลืองเข้มทั้งตัว
นัยน์ตาสุกใสเป็นประกายวาว

4. แมวเก้าแต้ม

ลักษณะของแมวเก้าแต้มมีขนสีขาว และมีแต้มสีดำ 9 แต้ม คือ ที่คอ หัว ต้นขาหน้า
ทั้งสอง ไหล่ทั้งสอง ต้นขาหลังทั้งสอง และโคนหาง

5. แมวมาเลศหรือดอกเลา

ลักษณะแมวมาเลศหรือดอกเลามีขนสีขาวนวลเหมือนสีดอกเลา¹ ตาหยาดเยิ้มเหมือนกับน้ำค้างที่ข้อย่อยอยู่ตามกลีบบัว

6. แมวแซมเศวด

ลักษณะของแมวแซมเศวดมีขนสีดำแซมขาว ขนบางสั้น รูปร่างเพรียว นัยน์ตาเรืองรองเหมือนแสงหิ่งห้อย

7. แมวรัตนกำพล

ลักษณะของแมวรัตนกำพลเป็นแมวขนสีขาวนวลทั้งตัวเหมือนสีหอยสังข์ ยกเว้นบริเวณลำตัวมีสีดำคาดรอบ นัยน์ตาสีทองเป็นประกาย

8. แมววิเชียรมาศ

ลักษณะของแมววิเชียรมาศมีขนสีขาวยุวมั่น ส่วนปาก หาง เท้าทั้งสี่ หูทั้งสอง รวม 8 แห่งมีสีดำ นัยน์ตาประกายสดใส

9. แมวนิลจักร

ลักษณะของแมวนิลจักรเป็นแมวขนสีดำเหมือนปีกกา รอบคอมีขนสีขาว

10. แมวมุลิลา

ลักษณะของแมวมุลิลามีขนสีดำ ยกเว้นหูทั้งสองข้างมีสีขาว นัยน์ตาสีเหลืองคล้ายดอกเบญจมาศ

11. แมวกรอบแวนหรืออานม้า

ลักษณะของแมวกรอบแวนหรืออานม้ามีขนสีขาว แต่มีขนสีดำบริเวณกลางหลังคล้ายอานม้าและรอบดวงตาทั้งสองข้างมีสีดำเหมือนย้อม

12. แมวปัตเศวดหรือปัตตลอด

ลักษณะของแมวปัตเศวดหรือปัตตลอดมีขนสีดำบริเวณตั้งแต่ปลายจมูกมาจรดปลายหาง มีริ้วสีขาวบริเวณกลางหลังตลอดเป็นทางยาว นัยน์ตาเป็นประกายสีเหลือง

¹ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของแมวมาเลศว่าเป็นแมวสีตัวดำหรือเรียกว่าสีขี้เถ้า โบราณกล่าวว่าเหมือนสีเมฆเวลาฝนใกล้ตก บางตัวมีขนสีขาวแซมมากจนเหมือนสีของดอกเลาซึ่งเป็นดอกหญ้าชนิดหนึ่งมีสีขาวนวล

13. แมวกระจอก

ลักษณะของแมวกระจอกมีขนสีดำ ตัวกลมงาม มีขนขาวเหมือนเมฆที่รอบปาก นัยน์ตาสีเหลือง

14. แมวโสมหเสพย์ หรือสิงหเสพย์

ลักษณะของแมวโสมหเสพย์หรือสิงหเสพย์มีขนสีดำ ริมฝีปาก จมูก และรอบคอมีสีขาว นัยน์ตาเป็นประกายสีเหลือง

15. แมวการเวก

ลักษณะของแมวการเวกมีขนสีดำ ปลายจมูกแต้มสีขาวเล็กน้อย นัยน์ตาเป็นประกายสีทอง

16. แมวจตุบถ

ลักษณะของแมวจตุบถมีขนสีดำ ทั่วทั้งตัวมีสีขาว นัยน์ตาสีเหลืองเหมือนดอกโสน

17. แมวโกนจา

ลักษณะของแมวโกนจามีขนสีดำ ขนละเอียด ท้องสีขาว นัยน์ตาสีเหลืองอ่อนเหมือนสีดอกบวบ ทางเรียว ยามเดินจะมีท่าทางเหมือนสิงโต

3.1.2 คุณของแมวลักษณะดี

"ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ดั้นฉบับลายมือ และ "ตำราคุณลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ กล่าวถึงแมวที่มีลักษณะดีไว้ 17 ชนิด ว่าเป็นแมวที่ให้คุณต่อผู้เลี้ยงในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ให้อาหารบรรดาศักดิ์ กล่าวคือ หากเป็นไพร่จะได้เป็นนาย หรือจะได้เป็นขุนนาง อำมาตย์ มีบรรดาศักดิ์สูง นำชื่อเสียงและเกียรติยศมาสู่เจ้าของและวงศ์ตระกูล ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

ใครเลี้ยงจักได้ยศถา

ยิ่งพันพรรณา

เป็นที่อำมาตย์มนตรี

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

ตัวอย่างที่ 2

สิบเจ็ดลักษณะเชื้อ	วิลานี่นา
ควรจะเสาะแสวงหา	สืบไว้
จะกอบเกียรติยศลา	วรสวัสดิ์ ยิ่งแฮ
ทรัพย์จะพูนเพิ่มให้	เพราะเลี้ยงแมวศรี

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

2. ให้อ่านาจ กล่าวคือ จะเพิ่มพูนเดชาอนุภาพ อำนาจบารมีให้แก่ผู้เลี้ยงเพื่อให้เป็นที่น่าเกรง-
ขามแก่คนทั้งหลาย ดังคำประพันธ์

ใครเลี้ยงจักมียศลา	มีเดชเดชา
<u>อนุภาพแก่คนเกล่งกล้ว</u>	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

3. ให้ความร่ำรวยมั่งคั่ง กล่าวคือ จะทำให้เจ้าของมีทรัพย์สิ้นเงินทอง ทรัพย์สมบัติมากมาย
ทั้งที่ดิน เรือกสวนไร่นา มีความมั่งคั่งสมบูรณ์ตลอดกาล นำโชคลาภมาให้ และจะทำให้เจ้าของมีฐานะ
ดีขึ้นเป็นลำดับ ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

<u>ทรัพย์สิ้นสมบัตินานา</u>	<u>ผะเอนให้มีมา</u>
ทุกสิ่งสารพัดรณพឹងมี	
<u>ผู้นั้นจะเป็นเศรษฐี</u>	เพราะแมวนั้นดี
จะให้ซึ่งคุณเจ้าตน	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

ตัวอย่างที่ 2

<u>จะได้ที่แดนไร่นา</u>	<u>ทรัพย์สิ้นโกคา</u>
ถ้าไพร่จักได้เป็นนาย	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของราชโอสถาราม)

4. ให้การคุ้มภัย กล่าวคือ หากมีศัตรูคิดมาทำร้ายเจ้าของจะไม่สามารถทำร้ายได้ เจ้าของจะปลอดภัย แคล้วคลาดจากอันตรายต่างๆ ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

จักเจริญสวัสดิภาพศักดิ์ศรี	ศัตรูไพร่
<u>บ่อนจะใกล้กลายตน</u>	
(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)	

ตัวอย่างที่ 2

แมวชวกรายต่างเก้า	พินหา
ประเทศกลางหลังนา	หลักคั่น
<u>กันอันตรายา</u>	<u>บางเหล่า ศูนย์แฮ</u>
<u>ข้อจ่ายกำไรล้น</u>	<u>จักได้เศรษฐภูมิ</u>
(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายต๋น)	

5. ให้ความสุขสวัสดิ์สิริมงคล กล่าวคือ เจ้าของจะไม่มีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่เกิดทุกข์ชีวิตจะพบแต่ความสุขสวัสดิ์สิริมงคลและมีแต่ความเจริญ ดังคำประพันธ์

จักได้เป็นเศรษฐี	ฝูงนารีมาล้อมเฝ้า
<u>ศรีสวัสดิ์ทุกคำเข้า</u>	<u>คุ้มโทษภัยได้ทุกอัน</u>
<u>อยู่เรือนเป็นมงคล</u>	<u>ให้พูนสุขขึ้นทุกวัน</u>
ด้วยแมวมมีพลัง	พึงสกลเร่งรักษา
(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)	

6. ทำให้ค้าขายดี กล่าวคือ หากเจ้าของทำการค้าจะได้ผลกำไรดี และการค้าเจริญรุ่งเรืองดังคำประพันธ์

<u>แม่นลงเรือไปค้า</u>	<u>ได้ต่อหน้าป้าชวดทุน</u>
<u>สิ่งสินมากเพิ่มพูน</u>	<u>เพราะบุญแมวมากอเกื้อ</u>
<u>แม่นไปค้าเหนือได้</u>	<u>สิ่งสินได้มากแลเหลือ</u>
<u>แม้จะไปค้าบกเรือ</u>	<u>ค้าได้เหนือได้กำไร</u>

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ)

7. ทำให้เล่าเรียนดี กล่าวคือ หากเจ้าของเล่าเรียนสิ่งใดก็จะจำได้ดี ไม่หลงลืม จะเล่าเรียนสำเร็จตามความปรารถนา ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

<u>รำเรียนสิ่งใด ๆ</u>	<u>ได้ตั้งใจปรารถนา</u>
<u>สมบัติมากเหลือตรา</u>	<u>มีบุญญาถึงพุทธองค์</u>

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

<u>เล่าเรียนสิ่งใดมั่นคง</u>	<u>มิได้ล้มหลง</u>
<u>สำเร็จดังความปรารถนา</u>	

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

3.1.3 ลักษณะของแมวไมตรี

“ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ กล่าวถึงแมวที่มีลักษณะไมตรีไว้ 6 ชนิด ได้แก่

1. แมวกอบเพลิง

ลักษณะของแมวกอบเพลิงเป็นแมวที่มักจะคอยหลบซ่อนตัวอยู่ในยุ้งข้าว เมื่อเห็นคนเดินมาก็จะรีบวิ่งหนี

2. แมวพรรณพัยค์ม์หรือลายเสือ

ลักษณะของแมวพรรณพัยค์ม์หรือลายเสือเป็นแมวที่มีขนลายเหมือนเสือ ลักษณะขนเหมือนขูด้วยเกลือกกับแกลบ นัยน์ตาและหูสีดำ เสียงร้องเหมือนเสียงผีโป่งร้องเรียกกันในป่า

3. แมวปศาจ

ลักษณะของแมวปศาจเป็นแมวที่เมื่อออกลูกมาแล้วจะกินลูกของตนหมด หางขดเหมือนงู ดิน ขนสากไม่เรียบร้อย ตัวผอม หนังกาย

4. แมวหินโทษ

ลักษณะของแมวหินโทษเป็นแมวที่มีลักษณะไม่ดี เมื่อตั้งท้องครั้งใด ลูกแมวมักจะตายตั้งแต่อยู่ในท้อง

5. แมวทุพพลเพศ

ลักษณะของแมวทุพพลเพศมีขนสีขาว นัยน์ตาสีแดงเหมือนทาด้วยโลหิต กลางคื่นชอบขโมยปลาไปกิน

6. แมวเห็บเสียด

ลักษณะของแมวเห็บเสียดเป็นแมวที่มีลักษณะเหมือนค่างในป่า มีนิสัยโหดร้าย หางขดงอซ่อนไว้ได้กิน รูปร่างพิกลพิการ

3.1.4 โทษของแมวลักษณะไม่ดี

"ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ กล่าวถึงแมวที่มีลักษณะไม่ดีไว้ 6 ชนิด ว่าเป็นแมวที่ให้โทษต่อผู้เลี้ยงในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้เสื่อมยศถาบรรดาศักดิ์ กล่าวคือ หากเจ้าของมียศศักดิ์ก็จะสูญเสียซึ่งยศศักดิ์ ข้ำทาสบริวาร และเสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

แมวไดอันขายนัก
หูหางขาวทั่วเส้นขน

ถอยยศศักดิ์อย่าพึงชม
แต่ล้วนขาวคือคำลี้

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

วิลานินชาติเชื้อ
โดยศาสตร์เวทาศาสตร์
อย่าควรประกอบปน
ทรัพย์และยศศักดิ์ผู้

ทพพล รุ่งแสง
ยากู้
ของชั่ว ไร้ณา
ที่เลี้ยงสุณเกษม

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

2. ทำให้เงินทองร่อยหรอ กล่าวคือ หากเจ้าของมีทรัพย์สิ้นจะสูญเสียซึ่งทรัพย์สิ้น แม่นมีทรัพย์มากเพียงใดก็จะค่อย ๆ ร่อยหรอลงไป ดังคำประพันธ์

แม่นมีทรัพย์สักพันชั่ง
เงินทองจะออกจาก

คือตักน้ำใส่หัวสาก
ใครเลี้ยงไว้เกิดกลี

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

3. ทำให้เกิดทุกข์โศกและอับมงคล กล่าวคือ เจ้าของจะเกิดความเดือดเนื้อร้อนใจ จะนำภัยพิบัติมาสู่เจ้าของและเคหสถาน เช่น จะเกิดไฟไหม้ เป็นต้น อีกทั้งยังทำให้เกิดความเสื่อมความเจริญทั้งปวง ดังคำประพันธ์

แมวใดแลหางต่าง
อย่าเลี้ยงซึ่งแมวผี

แมวผีสางเกิดกาลี
ในเจ็ดเดือนไฟไหม้ลาม

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

4. ทำให้การค้าขายล้มจม กล่าวคือ หากเจ้าของทำการค้าจะขาดทุน เช่น ไปค้าทางเรือเรือก็จะล่ม ทำให้เสียสินค้าทั้งหมด ดังคำประพันธ์

แม่นไปค้าหนเรือ
ตอกให้หนักหนา

เรือล่มเสียกลางคองคา
เสียสินค้าสิ้นทั้งเรือ

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

5. **ทำให้เกิดการวิวาทในครอบครัว** กล่าวคือ ลูกเมีย ครอบครัวยุ่เกิดไกลาหล ทะเลาะกันทุกคำเข้า ดังคำประพันธ์

ทำวิวาททุกคำเข้า
เพราะพรรณยอมร่ำทำ

ลูกเมียแล้วเกิดไกลา
เพราะแมวลายให้อัปรีย์
(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ)

6. **ทำให้เกิดโรค** กล่าวคือ จะทำให้เกิดโรคแก่คนในบ้านทั้งพ่อแม่ ลูก และผู้เฒ่าผู้แก่ ดังคำประพันธ์

พ่อแม่และผู้เฒ่า
เงินทองทาสทาสา

ทั้งลูกเต้าเกิดโรค
ทั้งวิวควายก็พลัดพราก
(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ)

7. **ทำให้เกิดการสูญเสียและพลัดพราก** กล่าวคือ เจ้าของอาจต้องสูญเสียคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่อาจเสียชีวิต หรือ วิวควายที่เลี้ยงไว้ก็จะหายหรือตาย ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

แมวนั้นร้องหง่าว ๆ
ใครเลี้ยงสิ้นพรายแพร

แมวสามหาวย่าพึ่งแล
ทั้งพ่อแม่มีวยชีวา
(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

พ่อแม่และผู้เฒ่า
เงินทองทาสทาสา

ทั้งลูกเต้าเกิดโรค
ทั้งวิวควายก็พลัดพราก
(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ตำบลบับลายมือ)

จากการศึกษาเนื้อหาใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ พบว่าได้กล่าวถึงแมวลักษณะดีไว้ 17 ชนิด ได้แก่ แมววิลาส แมวมาเลศหรือแมวดอกเลา แมวกระจอก แมววิเชียรมาศ แมวนิลจักร แมวนิลรัตน์ แมวแก้วแต้ม แมวศุภลักษณ์หรือแมวทองแดง แมวแซมเศวต แมวรัตนกำพล แมวมลิลลา แมวกรอบแวนหรืออานม้า แมวปศุเขตหรือปัดตลอด แมวโสงหเสพย์หรือสิงหเสพย์ แมวการเวก แมวจตุบท และแมวกินจา โดยกล่าวว่าแมวที่มีลักษณะดีทั้ง 17 ชนิด เป็นแมวที่ให้คุณต่อผู้เลี้ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ใหยศถาบรรดาศักดิ์ ให้อำนาจ ให้ความร่ำรวยมั่งคั่ง ให้การคุ้มภัย เป็นต้น นอกจากนี้ได้กล่าวถึงแมวลักษณะไม่ดีให้โทษไว้ 6 ชนิด ได้แก่ แมวลายเสือ แมวหินโทษ แมวเหน็บเสียด แมวทุพพลเพศ แมวปศาจ และแมวกอบเพลิง โดยแมวที่ลักษณะไม่ดีทั้ง 6 ชนิด เป็นแมวที่ให้โทษแก่ผู้เลี้ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้เสื่อมยศถาบรรดาศักดิ์ ทำให้เงินทองร่อยหรอ ทำให้เกิดทุกข์โศก เป็นต้น

3.2 ความเชื่อที่ปรากฏในตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ

ความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน ทั้งนี้ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อนั้นมีตั้งแต่เรื่องการเกิดจนกระทั่งถึงเรื่องการตาย และความเชื่อเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ได้สืบทอดต่อกันมาหลายรุ่น แม้ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์จะมีความเจริญก้าวหน้ามาก แต่มนุษย์ยังคงมีพฤติกรรมแสดงออกทางความเชื่อกันอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น มีความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาง ไสยศาสตร์ ฤกษ์ยาม รวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะคนและสัตว์ เป็นต้น จากการศึกษ “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ ปรากฏความเชื่อดังนี้

3.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวดีและแมวไม่ดี

การเลี้ยงแมวของคนไทยโบราณถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้เลี้ยงจะต้องเลือกแมวที่มีลักษณะดีถูกต้องตามตำรา เพื่อจะได้แมวที่มีลักษณะดีเป็นสิริมงคลต่อผู้เลี้ยงและบ้านเรือนของตน อีกทั้งนำมาซึ่งลาภ ยศถาบรรดาศักดิ์ ดังตำราว่าไว้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

จงฟังท่านทั้งหลาย	กล่าวนิยายแต่หลังมา
ว่าไว้ในตำรา	จงให้เลี้ยงแมวทุกคน
จักกล่าวแต่แมวดี	จำเรณูศรีให้เกิดผล
ยศศักดิ์ทั้งห้าคน	เพราะแมวดีต้องตำรา
อาจารย์ท่านแต่งไว้	ให้ผู้มีซึ่งปัญญา
วินิจฉัยพิจารณา	จึงให้เลี้ยงตามล้าเนา
จักได้เป็นเศรษฐี	ฝูงนารีมาล้อมเฝ้า
ศรีสวัสดิ์ทุกคำเข้า	คุ้มโทษภัยได้ทุกอัน
อยู่เรือนเป็นมงคล	ให้พูนสุขขึ้นทุกวัน
ด้วยแมวมีพรรณ	พึงสกลเร่งรักษา

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

แมวดีคือดังแก้ว	ท่านเลือกแล้วเอาแต่งาม
กล่าวไว้แต่โบราณ	ท่านทั้งหลายเร่งสืบหา

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างตามตำราได้กล่าวถึงแมวลักษณะดีไว้ว่า ควรรับหามาเลี้ยงเพราะจะให้คุณแก่ผู้เลี้ยง ในทางตรงกันข้ามแมวที่มีลักษณะไม่ดีให้โทษหากเลี้ยงเอาไว้จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหาย ตามตำรากล่าวว่า ไม่ควรนำมาเลี้ยง ควรนำไปปล่อยเสียเพราะจะนำความเดือดร้อนมาให้ คือ สูญเสียซึ่งทรัพย์สินและยศศักดิ์ ดังคำประพันธ์

วิฟาร์หินชาติเชื้อ	ทุพพล ร่วงแสร
โดยศาสตร์เวทาศยล	ยากู้
อย่าควรประกอบปน	ของชั่ว ไร้เนา
ทรัพย์และยศศักดิ์คล้าย	ที่เลี้ยงสูญเกษม

แมวมี่ลักษณะพร้อม	เพร่ากาย
หางตั้งบ่วงเบ็ดท่าย	โทษไว้
แจกพลอยเพชรรานสลาย	โดยกล่าว มาแษ
จงปล่อยเสียอย่าได้	คิดเลี้ยงยังสถาน

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงแมวของคนไทยโบราณ ผู้เลี้ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวดีและแมวไม่ดีว่า ผู้เลี้ยงควรเลือกเลี้ยงแมวลักษณะดี หากแมวลักษณะไม่ดีก็ไม่ควรเลี้ยง โดยความเชื่อดังกล่าวได้สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการที่ว่าปัจจุบันนี้ถ้าผู้เลี้ยงแมวรู้ว่าคนโบราณห้ามเลี้ยงแมวชนิดใดเขาก็จะปฏิบัติตาม หรือถ้ารู้ว่าคนโบราณแนะนำให้เลี้ยงแมวชนิดใดเขาก็พยายามหาแมวชนิดนั้นมาเลี้ยงไว้ เช่น แมววิเชียรมาศ แมวศุภลักษณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวลักษณะดีอีกว่าผู้เลี้ยงจะต้องเลี้ยงให้ดีด้วยจึงจะเกิดผล ดังคำประพันธ์

อยู่เรือนเป็นมงคล	ให้พูนสุขขึ้นทุกวัน
ด้วยแมวมี่พรรณ	พึงสกลเร่งรักษา
เลี้ยงไว้ให้จงดี	อย่าทุบตีวิมาลา
อาบน้ำลายแบ่งทา	จักมีคุณแก่ตัวตน
ชำระน้ำอย่าได้ขาด	รอดไล่ถาดให้ชอบกล
นานไปให้เกิดผล	คอยเลี้ยงดูรักษาไป

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากคำประพันธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงแมวต้องเลี้ยงให้ดี อย่าได้ทุบตีมัน ควรอาบน้ำทาแบ่งให้ ใส่ใจให้ข้าวให้น้ำบำรุง การปฏิบัติดังนี้จะทำให้แมวให้คุณแก่ผู้เลี้ยง

3.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวดีและลักษณะแมวไม่ดี

การเลือกแมวแต่ละตัวมาเลี้ยง ผู้เลี้ยงต้องมีวิธีการคัดเลือกและการดูลักษณะแมวที่

ถูกต้อง เพื่อที่จะได้แมวที่ดีที่เป็นสิริมงคลมาเลี้ยง แสดงให้เห็นว่าผู้เลี้ยงจะต้องมีความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของแมวว่าแมวลักษณะใดจัดว่าดีให้คุณและแมวลักษณะใดจัดว่าไม่ดีให้โทษ ซึ่งแมวแต่ละชนิดก็ให้คุณและโทษต่างกันไป ดังปรากฏใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ดังนี้

3.2.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวดี

แมวที่มีลักษณะดีเป็นแมวที่ควรเลือกมาเลี้ยง เพราะเชื่อว่าจะให้คุณกับผู้เลี้ยง ใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวดีที่คุณ 17 ชนิด ดังนี้

1. แมวนิลรัตน์

แมวนิลรัตน์ มีขนมันวาวดำสนิท นอกจากขนดำแล้ว ฟัน นัยน์ตา และเล็บก็มีสีดำด้วย และมีหางเรียวยาววัดได้ถึงหัว เชื่อว่าหากใครเลี้ยงไว้จะได้ทรัพย์เงินเพิ่มพูน จะสมบูรณ์พูนสุข มีความเจริญ ไม่มีภัยอันตรายใด ๆ ดังคำประพันธ์

หนึ่งนามนิลรัตน์โสภณ	ทั่วทั้งสากล
เล็บลั่นก็ดำอำไพ	
แม่นสบพบแมวตัวใด	คำดูจท่านไชย
ตั้งนี้จงเลี้ยงรักษา	
ยอมจะให้คุณอนเภา	ศฤงคารโกคา
จะเนื่องเป็นนิจบริบูรณ์	
กอบด้วยโภคไศศูรย์	แสนสุขเพิ่มพูล
เจริญสวัสดิ์ก่าจัดภัย	

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

2. แมววิลาศ

แมววิลาศ เป็นแมวขนสีดำเกือบทั้งตัว ยกเว้นบริเวณส่วนราวคอกลงมาถึงใต้ท้อง หูทั้งสองข้าง หางและขาทั้งสี่มีสีขาว นัยน์ตาสีเขียวเป็นประกาย มีเสียงร้องไพเราะ เป็นที่เมตตาของคน

ทั้งหลาย เชื่อว่าหากใครเลี้ยงไว้ ผู้นั้นจะได้เป็นนายคน จะได้เลื่อนยศถาบรรดาศักดิ์ จะบริบูรณ์ด้วยทรัพย์และบริวารตลอดไป อีกทั้งจะมีแต่ความสุขสวัสดิ์ ศัตรูจะทำอันตรายมิได้ ดังคำประพันธ์

เก้าแห่งโลเสมอสำลี	เนตรดั่งมณี
ปรากฏเปรียบนัยนา	
สำเนียงไพเราะนักษา	เป็นที่เมตตา
แก่ฝูงมนุษย์หญิงชาย	
แม้ใครได้เลี้ยงโดยหมาย	จักได้เป็นนาย
ผู้ใหญ่เลื่อนที่ถานา	
ศฤงคารบริวารโศคา	ทรัพย์สินจักมา
เนื่อง ๆ บริบูรณ์พูนมี	
จักเจริญสวัสดิภาพศักดิ์ศรี	ศัตรูไพร่
บ่หอนจะใกล้กลายตน	

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

3. แมวสุภลักษณ์หรือทองแดง

แมวสุภลักษณ์หรือทองแดงมีขนสีทองแดงล้วนหรือสีเหลืองเข้มทั้งตัว นัยน์ตาสุกใส เป็นประกายวาว เชื่อว่าหากใครเลี้ยงไว้จะได้เงินทอง ยศถาบรรดาศักดิ์ จะได้เป็นขุนนางอำมาตย์ มีบริวารมากมาย ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

แมวโตโลมชาติคล้าย	ทองแดง
ทรงฤทธิ์เรืองแรง	เลิศล้ำ
ใครเลี้ยงอย่าพึงแคลง	ยศลาภ เลยนา
อำมาตย์ตำแหน่งต้น	จักได้โดยหวัง

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายตุน)

ตัวอย่างที่ 2

แมวโตงามสรรพแสง
ได้ลูกเลี้ยงลูกย้อมเกิดผล
ทั้งยศแลทั้งศักดิ์
อยู่นานจักเรื่องรอง

คือทองแดงมาแปดปน
มีสิ่งสินเงินทองแลทอง
ข้าคนใช้มากก่ายกอง
เฝ้าท่านท้าวเสนา

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

4. แมวเก้าแต้ม

แมวเก้าแต้มมีขนสีขาว และมีแต้มสีดำ 9 แต้ม คือที่คอ หู ต้นขาหน้าทั้งสอง ไหล่ทั้งสอง ต้นขาลงทั้งสอง และโคนหาง เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้จะทำให้การค้าเจริญรุ่งเรือง ได้เป็นเศรษฐี ได้เงินทองและสิ่งของสมบัตินานา ดังคำประพันธ์

ตัวอย่างที่ 1

หนึ่งกายขาวสีสมพอง
แลดำนั้นเก้าแห่งมี
เสมออย่างม้าเทศมีศรี
ค้าขายจะได้โภค
ทรัพย์สินสมบัตินานา
ทุกสิ่งสรรพพร้อม
ผู้นั้นจะเป็นเศรษฐี
จะให้ซึ่งคุณเจ้าตน

โลภาล้ายอง
แม้ใครเลี้ยงดี
เฉอญให้มีมา
เพราะเมวนั้นดี

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

ตัวอย่างที่ 2

แมวขาวกายต่างแก้ว	พิงหา
ประเทศกว้างท้องนา	หลักคั่น
มีคุณท่านกล่าวมา	เหมือนเช่น นิลแฮ
ลดแบ่งแต่คำตัน	ทรัพย์ได้ในดิน

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายต๋น)

5. แมวมาเลศหรือดอกเลา

แมวมาเลศหรือดอกเลาเป็นแมวสีนวลเหมือนสีดอกเลา มีขนสีดำแซม เชื่อว่าหากใครเลี้ยงไว้จะมีความสุขสวัสดิ์มีสิริมงคล จะเป็นที่เมตตารักใคร่ของคนทั่วไป ดังคำประพันธ์

หนึ่งดอกเลาไสสี	ขนขาวอินทรีย์
เลขนั้นแถมแซมดำ	
ใครพบเร่งให้อุปถัมภ์	แมวนั้นจักนำ
ซึ่งสุขสวัสดิ์มิ่งมงคล	
หญิงชายทั่วหล้าสากล	จักเมตตาตน
ด้วยแมวนั้นเป็นเสน่ห์	
เป็นที่รักใคร่ไปมา	แห่งฝูงประชา
นรชนทั่วทั้งหญิงชาย	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

6. แมวแซมเศวตร

แมวแซมเศวตรมีขนสีดำแซมขาวเป็นลาย ขนมีลักษณะมันวาว เชื่อว่าแมวลักษณะเช่นนี้ เป็นแมวที่ควรหามาเลี้ยงไว้ เพราะเป็นแมวดีมีคุณมาก ดังคำประพันธ์

หนึ่งลายปรอดมีสี	เลื่อมแสงรุจี
ตั้งแก้งมาลูบลายทา	

เลี้ยงตีมีคุณนักรหน้า
จรงเร่งหามา
เลี้ยงเทอญอย่าแคลงสงสัย

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

7. แมวรัตนกำพล

แมวรัตนกำพลเป็นแมวขนสีขาวนวลทั้งตัวเหมือนสีหอยสังข์ ยกเว้นบริเวณลำตัวที่มี
สีดำคาดรอบ นัยน์ตาสีทองเป็นประกาย เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้ ผู้นั้นจะได้มีทรัพย์ เป็นเจ้าคนนายคน มี
อำนาจ เป็นที่เกรงขามแก่คนทั้งหลาย ดังคำประพันธ์

แมวใดแลต่างรอบ คนกลัวรอบสิ้นทั้งหลาย
เกิดทรัพย์เดชมากมาย ได้คนเป็นนายคนทั้งปวง

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

8. แมววิเชียรมาศ

แมววิเชียรมาศมีขนสีขาวย่น ส่วนปาก หาง เท้าทั้งสี่ หูทั้งสอง รวม 8 แห่ง มีสีดำ
นัยน์ตาประกายสดใส เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้ ผู้นั้นจะบริบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ และได้เป็นใหญ่ ดังคำ-
ประพันธ์

หนึ่งนามแมวแก้วโดยหมาย ขาวทั่วทั้งกาย
แลเนตรนั้นดังมณี

สี่เท้าด่างามมีศรี นูหนางดำดี

ดังหมึกมาลายลาดทา

มีคุณยิ่งล้ำนักรหน้า จักนำโภค

พิพัฒน์สมบัติเพิ่มพูล

ใครเลี้ยงจักได้อิศูรย์ ศฤงคารบริบูรณ์

ทุกสิ่งสรรพพรณจักมี

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

9. แมวนิลจักร

แมวนิลจักรเป็นแมวขนสีดำเหมือนปีกกา รอบคอมีขนสีขาว เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้จะมียศถาบรรดาศักดิ์ มีทรัพย์สมบัติมากมาย ดังคำประพันธ์

แมวใดอันตัวดำ
เลี้ยงไว้เกิดยศถา

คอด่างรอบงามโตภา
สิ่งสินมีมากหนักหนา
(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

10. แมวมุสิลา

แมวมุสิลา มีขนสีดำ หูทั้งสองข้างมีสีขาว นัยน์ตาสีเหลืองคล้ายดอกเบญจมาศ เชื่อว่าพระสังฆราชและพระราชทานั้นที่ควรเลี้ยง การเลี้ยงแมวชนิดนี้จะทำให้จดจำสิ่งที่เล่าเรียนได้แม่นยำ ไม่หลงลืม และจะเล่าเรียนได้สำเร็จตามความปรารถนา นอกจากนี้ยังทำให้มีสมบัติมากมาย และมีบุญญา ดังคำประพันธ์

แมวใดต่างสองหู
แมวนั้นชอบแต่พระสงฆ์
รำเรียนสิ่งใด ๆ
สมบัติมากเหลือตรา

เมื่อแลดูงามยศยง
สังฆราชแลราชา
ได้ตั้งใจปรารถนา
มีบุญญา ยิ่งพุทธองค์
(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

11. แมวกรอบแวนหรืออานม้า

แมวกรอบแวนหรืออานม้ามีขนสีขาว แต่มีขนสีดำบริเวณกลางหลังคล้ายอานม้า และรอบดวงตาทั้งสองข้างมีสีดำเหมือนยิ้ม แมวลักษณะนี้มีคำมหาศาล เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้ ผู้นั้นจะได้เกียรติยศชื่อเสียง ดังคำประพันธ์

หนึ่งต่างดูจอานพาลี
นัยนาทั้งสองขอบดำ

แต่หน้ามีศรี

ตีค่าแสนตำลึงทองคำ
เกียรติยศมาให้เจ้าตน

ใครเลี้ยงจักนำ

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

12. แมวปัดเศวตหรือปัดตลอด

แมวปัดเศวตหรือปัดตลอดมีขนสีดำบริเวณตั้งแต่ปลายจมูกจรดปลายหาง มีริ้วสี
ขาวบริเวณกลางหลังตลอดเป็นทางยาว นัยน์ตาเป็นประกายสีเหลือง เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้จะทำให้วงศ์
ตระกูลมีชื่อเสียง พร้อมด้วยยศถาบรรดาศักดิ์ตลอดไป ดังคำประพันธ์

หนึ่งต่างปัดตลอดสุดศรี   ตำราว่าดี
ใครเลี้ยงจักยิ่งตระกูล
กอบด้วยยศศักดิ์ไอศูรย์   ทุกสิ่งบริบูรณ์
พร้อมมูลเป็นนิจนิรันดร

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

13. แมวกระจอก

แมวกระจอกมีขนสีดำ ตัวกลมงาม มีขนขาวเหมือนก้อนเมฆเฉพาะที่รอบปาก
เท่านั้น นัยน์ตาสีเหลือง เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้จะได้ที่ดินไร่นา ได้ทรัพย์สมบัติ ถ้าเป็นไพร่ก็จะได้เป็นนาย
ดังคำประพันธ์

หนึ่งแด่นปากจุกไอพาร   ใครได้พบพาน
จงเลี้ยงบำรุงรักษา
จะได้ที่แดนไร่นา   ทรัพย์สินโภค
ถ้าไพร่จักได้เป็นนาย

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

14. แมวโสมงหเสพย

แมวโสมงหเสพยมีขนสีดำ มีสีขาวยูที่ริมฝีปาก จมูก และรอบคอ นัยน์ตาสีเหลือง เป็นประกายสดใส เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้จะเป็นมงคลทำให้มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย ดังคำประพันธ์

หนึ่งนามมงคลอำไพ	ตำราท่านไชย
ว่าแมวนั้นเป็นมงคล	
กายดำคอขาวรอบขน	ใครเลี้ยงเกิดผล
ทรัพย์สินสมบัติมากมาย	

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

15. แมวการเวก

แมวการเวกมีขนสีดำเกือบทั้งตัว แต่ปลายจมูกแต้มสีขาวเล็กน้อย นัยน์ตาสีเหลือง ข้างสีเหลืองทองสดใส เชื่อว่าใครเลี้ยงไว้จะนำโชคลาภมาให้ ทำให้เจ้าของได้ยศตำแหน่งภายในเจ็ดเดือน ดังคำประพันธ์

แมวใดจมูกดำ	ผู้เลี้ยงนั้นได้ดาบทอง
ได้ในเจ็ดเดือนได้โดยป่อง	ทำวพญาให้ลาภหลาย

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

16. แมวจดบท

แมวจดบทมีขนสีดำ ส่วนปลายเท้าขึ้นมาจนถึงข้อเท้าทั้งสี่ข้างเป็นสีขาว นัยน์ตาสีเหลืองคล้ายดอกโสน เชื่อว่าแมวชนิดนี้สามัญชนไม่ควรเลี้ยง ผู้ที่เหมาะสมที่จะเลี้ยงควรเป็นเชื้อพระวงศ์เท่านั้น ดังคำประพันธ์

แมวใดต่างสีเท้า	ขอบแต่เจ้าราชินิกุล
เลี้ยงไว้จักให้คุณ	แก่ผู้เลี้ยงโดยจ้านง

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

17. แมวโกนจา

แมวโกนจามีขนสีดำ ท้องสีขาว ขนละเอียด ปากเรียว หางเรียว นัยน์ตาสีเหลืองอ่อน เหมือนดอกบวบ ยามเดินจะมีท่าทางคล้ายสิงโต เชื่อว่าถ้าเลี้ยงไว้จะทำให้ผู้เลี้ยงมีทรัพย์ โดยเฉพาะผู้ที่ทำการค้าจะทำให้ค้าขายได้กำไร ดังคำประพันธ์

แมวใดแลต่างท้อง	ทรัพย์ก็ายกองมาเพราะบุญ
เลี้ยงไว้จะให้คุณ	ชอบนายสำเนาแลนาวา
ค้าขายโดยใจปอง	แก้วแหวนกองมากหนักหนา
ได้กำไรไปต่อหน้า	บ่ขาดทุนเท่าใຍของ

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

3.2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวไม่ดี

แมวที่มีลักษณะไม่ดีไม่ควรนำมาเลี้ยงเป็นอย่างยิ่งเพราะเชื่อว่าจะให้โทษต่อผู้เลี้ยง "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์ เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ ได้กล่าวถึงลักษณะแมวไม่ดีที่เชื่อว่าจะให้โทษไว้ 6 ชนิด ดังนี้

1. แมวทุพลเพศ

แมวทุพลเพศมีขนสีขาวหม่น หางขาดหรือม้วนหงิกงอไม่สวยงาม นัยน์ตาแดงเข้ม เหมือนสีเลือด เมื่อกินจะชอบขโมยปลาไปกิน เชื่อว่าหากใครเลี้ยงไว้จะทำให้เกิดความเดือดร้อนอย่างหนัก ดังคำประพันธ์

ตัวขาวตาเล่ห์ยิ้ม	ชานสลา
หนึ่งดังโลหิตทา	เนตรไว้
ปลอมลักคาบมัศยา	ทุกคำ คินแฮ
ชื่อทุพลเพศให้	โทษร้อนแรงผลาญ

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

2. แมวพรรณพัยค์หรือแมวลายเสือ

แมวพรรณพัยค์หรือแมวลายเสือ ลักษณะลายขนคล้ายเสือแต่มีท่าทางเหมือนแมวป่า เสียงร้องดังหง่าว ๆ เชื่อว่าแมวชนิดนี้ไม่ควรเลี้ยง เพราะจะทำให้เกิดความเดือดร้อน หมดทรัพย์สิ้นคนในครอบครัวอาจต้องเสียชีวิต หมดทรัพย์สิ้น หากไปค้าขายทางเรือ เรือก็จะล่ม ต้องเสียหายขาดทุน ดังคำประพันธ์

แมวลายคือเสือโคร่ง	ดูทรวดทรงตั้งแมวเถื่อน
ใครเลี้ยงไว้กับเรือน	ย่อมโศกเศร้าทุกค่ำแท้
แมวนั้นร้องหง่าว ๆ	แมวสามหาวอย่าฟังแล
ใครเลี้ยงสิ้นพรายแพร	ทั้งพ่อแม่มีวชิชา
มันไปค้าหนเรือ	เรือล่มเสียกลางคงคา
ตอกให้นักหนา	เสียสิ้นค้าสิ้นทั้งเรือ

(ตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

3. แมวปีศาจ

แมวปีศาจเมื่อออกลูกมาแล้วจะกินลูกของตัวเอง หางขอดหรือม้วนเข้าหาลำตัว ขนสาก ตัวผอม หนั่งเหยงย่นยาน เชื่อว่าแมวชนิดนี้เป็นแมวให้โทษอีกชนิดหนึ่ง ดังคำประพันธ์

ปีศาจจำพวกนี้	อาจึณ โทษนา
เกิดซึ่งลูกออกกิน	ไปเว้น
หางขดตั้งงูดิน	ยอบขนด
ขนดุสากขยายเส้น	ชูบเนื้อยานหนั่ง

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอสถาราม)

4. แมวหินโทษ

แมวหินโทษเป็นแมวลักษณะไม่ดี เมื่อตั้งท้องครั้งใดลูกแมวมักจะตายในท้อง เชื่อว่าหากใครเลี้ยงไว้จะนำภัยพิบัติมาสู่ผู้เลี้ยง และเคหสถาน ดังคำประพันธ์

หินโทษโหดชาติเชื่อ	ลักษณะ
เกิดลูกตายออกมา	แต่ท้อง
สันดานเพศกายปรา	กฎโทษ อยู่แะ
ภัยพิบัติพานต้อง	สิ่งร้ายมากสถาน

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

5. แมวกอบเพลิง

แมวกอบเพลิงเป็นแมวที่ไม่ชอบอยู่ใกล้คนแต่ชอบอยู่ตามยุงข้าว เมื่อเห็นคนมันมักจะวิ่งหนี จึงมีความเชื่อว่าแมวชนิดนี้ให้โทษแก่ผู้เลี้ยง ดังคำประพันธ์

มักนอนยุงอยู่ขุม	ชอนกาย
เห็นแต่คนเดินขาย	วิ่งคล้าย
กอบเพลิงกำหนดหมาย	นามบอก ไว้เอย
ทรลักษณ์ชาติเชื่อร้าย	โทษแท้พลันถึง

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

6. แมวเห็บเสียด

แมวเห็บเสียด¹ เป็นแมวที่มีหางเป็นสีดำ เชื่อว่าเป็นแมวผี ห้ามนำมาเลี้ยงเพราะจะทำให้เกิดไฟไหม้บ้านภายในเวลาเจ็ดเดือน ดังคำประพันธ์

แมวใดแลหางต่าง	แมวผีสงเกิดกูลิ
อย่าเลี้ยงซึ่งแมวผี	ในเจ็ดเดือนไฟไหม้ลาม

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากการศึกษา "ตำราคุณลักษณะแมว" พบว่าปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวดีให้คุณ 17 ชนิด และลักษณะแมวไม่ดีให้โทษ 6 ชนิด ซึ่งแมวลักษณะดีทั้ง 17 ชนิด และแมวลักษณะไม่ดี

¹ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของแมวเห็บเสียดว่าเป็นแมวที่มีลักษณะพิการมาแต่เกิด โคนหางเป็นสีดำ เวลานั้นมักเอาหางขึ้นให้ได้กันเหมือนคางในป่า

ทั้ง 6 ชนิดนี้ย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันไป และใน “ตำราดูลักษณะแมว” ได้กล่าวถึงคุณและโทษของแมวแต่ละชนิดแตกต่างกันไปด้วย เช่น เลี้ยงแมวชนิดลอร์ดันน์เชื่อว่าจะได้ทรัพย์สินเพิ่มพูน เลี้ยงแมววิลาศเชื่อว่าจะได้ยศถาบรรดาศักดิ์ เลี้ยงแมวเห็บเสียดเชื่อว่าจะทำให้เกิดไฟไหม้บ้านในเจ็ดเดือน เลี้ยงแมวหินโทษเชื่อว่าจะนำภัยพิบัติมาสู่ผู้เลี้ยงและเคหสถาน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าผู้เลี้ยงแมวจะต้องมีความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะแมวว่าแมวลักษณะใดจัดว่าดีให้คุณและให้คุณอย่างไร รวมทั้งแมวลักษณะใดจัดว่าไม่ดีให้โทษและให้โทษอย่างไร เพื่อที่ผู้เลี้ยงจะได้คัดเลือกแมวที่มีลักษณะดีเป็นสิริมงคลมาเลี้ยงได้ถูกต้อง

3.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์

ไสยศาสตร์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเวทมนตร์คาถา อำนาจลึกลับของผีสิง เทวดา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เครื่องรางของขลัง น้ำมันต์ เคล็ดคาถา และอาคมต่างๆ เป็นต้น วิธีการทางไสยศาสตร์ นับเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณโดยการใช่วาทมนตร์คาถาและพิธีกรรมต่างๆ เป็นเครื่องป้องกันและแก้ไขสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ไม่ยอมให้เกิดขึ้นกับชีวิตของตน ใน “ตำราดูลักษณะแมว” มีความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ปรากฏอยู่เช่นกัน ดังเช่น

ตัวอย่างที่ 1

แมววัยชี่พออย่าทิ้ง	ชากผี
ใส่ที่ฝังแรมปี	ขบขัน
อัญชี่แมวนั้นมี	คุณยิ่ง นักแฮ
อาจประหารภัยกัน	กอบเกื้อพุลผล

(ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่างคำประพันธ์ที่ยกมาได้แสดงความเชื่อทางไสยศาสตร์ไว้ว่าหากแมวตายอย่านำชากแมวไปทิ้ง ให้นำไปฝังไว้จนครบหนึ่งปีแล้วจึงขุดกระดูกนั้นมาทำเครื่องรางเพราะเชื่อว่ากระดูกแมวนั้นมีคุณ สามารถป้องกันภัยได้

ตัวอย่างที่ 2

ใส่หม้อแล้วฝังไว้	แรมปีใส่รั้งไข่แดง
แลหาคุณคดแสง	เป็นสำหรับอันโสภา
ถ้าว่าหามีได้	เอากระดูกไว้เกิดท่านอา
จวงจันท์พรรณรายทา	ห่อผ้าขาวไว้ต่างแมว
ให้ข้าวจวงทุกวัน (จิงทุก)	เป็นนิรันดร์อย่าได้แคล้ว
ทำตามศาสตราแก้ว	แลจะได้เป็นเศรษฐี

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

จากตัวอย่างคำประพันธ์ที่ยกมาได้กล่าวไว้ว่าหากแมวตายจงอย่านำซากแมวไปทิ้ง ให้ใส่หม้อฝังไว้จนครบหนึ่งปี แล้วจึงค่อยเปิดออกนำกระดูกมาวางในภาชนะที่งดงามเพื่อให้เป็นเครื่องรางของขลังได้ หรือไม่เช่นนั้นก็นำกระดูกแมวมาทาเครื่องหอมแล้วห่อผ้าขาวไว้บูชาให้ข้าวทุกวัน ทำเช่นนี้กระดูกแมวนั้นก็จะให้คุณบันดาลให้ผู้ปฏิบัติเช่นนั้นเป็นเศรษฐี

ตัวอย่างที่ 3

แม้นตายอย่าทิ้งซากผี	ฝังไว้แรมปี
แล้วเก็บกระดูกแมวมา	
ใส่หม้อพิทักษ์รักษา	จะมีคุณา
นุคุณดั่งเป็นเหมือนกัน	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่างคำประพันธ์ที่ยกมาได้กล่าวไว้ว่าหากแมวตายจงอย่านำซากแมวไปทิ้ง ให้ฝังไว้จนครบหนึ่งปี จากนั้นจึงเก็บกระดูกแมวมาใส่หม้อเก็บรักษาไว้ เชื่อว่ากระดูกแมวจะให้คุณเหมือนตอนที่แมวยังมีชีวิตอยู่

จากการศึกษา "ตำราคุณลักษณะแมว" พบว่าปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์จากเนื้อความเพียงตอนเดียวคือการบูชากระดูกแมวโดยนำซากแมวที่ตายแล้วไปฝังไว้จนครบหนึ่งปี

จากนั้นจึงเก็บกระดูกแมวมานบูชา เชื่อว่าการบูชากระดูกแมวเปรียบเสมือนเป็นเครื่องรางของ
ขลังที่ใช้คุ้มภัยและให้ความสิริมงคล

3.3 ค่านิยมที่ปรากฏในตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ

ค่านิยม คือ สิ่งที่คนคนเดียวหรือกลุ่มคนในสังคมหนึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การ
ประพฤติปฏิบัติตามและควรจะดำรงรักษาไว้ (กุหลาบ มลลิกะมาต 2516) จากการศึกษาค่านิยมใน
“ตำราคุณลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราคุณลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่
สำนวนต่าง ๆ พบค่านิยมที่ปรากฏอยู่ดังนี้

3.3.1 ค่านิยมเรื่องอำนาจ

สมัยโบราณปรากฏค่านิยมในเรื่องอำนาจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์ อำมาตย์-
มนตรี หรือไพร่ ต่างต้องการอำนาจด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งค่านิยมเรื่องความมีอำนาจเหล่านี้ได้สะท้อนผ่าน
วรรณกรรมเช่นกัน ดังผลจากการศึกษาพบว่า ในตำราคุณลักษณะแมวปรากฏค่านิยมในเรื่องอำนาจ
อย่างเด่นชัด ว่าการเลี้ยงแมวลักษณะดีนั้นมักจะทำให้คุณในด้านความมีอำนาจเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็น
การมีศถาบรรดาศักดิ์ การมีบิรวาร การช่วยเพิ่มพูนอำนาจแก่ผู้เลี้ยงให้น่าเกรงขาม เป็นต้น ดัง
ปรากฏในตำราคุณลักษณะแมว ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

หนึ่งนามทองแดงแสงไส	เล็บลิ้นพันใน
นั้นแดงดั่งแก้งัย้อมทา	
ใครเลี้ยงจักได้ยศลา	ยิ่งพันพรรณนา
เป็นที่อำมาตย์มนตรี	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่าง กล่าวว่าหากผู้ใดเลี้ยงแมวทองแดงไว้จะได้คุณคือ ได้ยศถาบรรดาศักดิ์ ได้เป็น
อำมาตย์มนตรี ซึ่งผลที่ตามมาจากการมียศถาบรรดาศักดิ์ก็คือความมีอำนาจนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

หนึ่งคำเป็นขอขบสกันธ์	ภายนันโสกณ
ประหลาดดั่งแกลังกล่าวมา	
ใครเลี้ยงจักมียศถา	มีเดชเดชา
นุภาพแก่คนเกลวงกล้ว	

(ตำนานคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม)

จากตัวอย่าง กล่าวว่าหากผู้ใดเลี้ยงแมวรัตนกำพลไว้จะได้คุณคือ ได้ยศถาบรรดาศักดิ์ มี
อำนาจเป็นที่เกรงกลัวแก่คนทั้งหลาย
การเลือกเลี้ยงแมว ผู้เลี้ยงย่อมดูจากคุณของแมวเป็นหลัก หากผู้เลี้ยงแมวต้องการอำนาจ
ยศถาบรรดาศักดิ์ก็ย่อมแสวงหาแมวที่ส่งเสริมอำนาจมาเลี้ยง โดยเลือกเลี้ยงแมวที่มีลักษณะดี และ
เชื่อว่าจะทำให้เพิ่มพูนอำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ ตามตำราคุณลักษณะแมวกกล่าวไว้ ซึ่งแมวที่ให้คุณใน
เรื่องของอำนาจมีอยู่หลายชนิด เช่น แมวรัตนกำพล แมวทองแดง เป็นต้น ทั้งนี้ ย่อมเป็นการสะท้อนให้
เห็นว่าคนหรือกลุ่มคนในสังคมมีค่านิยมในเรื่องของความมีอำนาจได้เป็นอย่างดี

3.3.2 ค่านิยมเรื่องความมั่งมี

ตราบใดที่มนุษย์ยังไม่หลุดพ้นจากกิเลส ความต้องการความมั่งมี ทั้งลาภ ทรัพย์สินเงิน
ทองก็ยังคงอยู่กับมนุษย์ทุกคนตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ผู้ใดมีความมั่งมีมากก็ยังคงผลให้เกิด
ความสะดักสะบาย มีหน้ามีตา มีบริวารไว้รับใช้มากมาย ด้วยเหตุนี้ค่านิยมเรื่องความมั่งมีจึงปรากฏ
อยู่ในความคิดของมนุษย์เสมอมา และจากการศึกษาดำราดูลักษณะแมวพบว่าปรากฏค่านิยมเรื่อง
ความมั่งมีเช่นกัน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

เกิดมาเป็นประเภท	เลี้ยงแมวให้พิจารณา
แมวเทศอันโสภะ	ดำเก้าแห่งแสงามดี
แม้ว่าจะไปค้า	ได้ต่อหน้าอัปรีย
พลันได้เป็นเศรษฐี	โกโคยมีมากเกือบขาม
ทำนาแลทำไร่	ก็ได้ข้าวมากเหลือหลาม
สมบัติมากขาม	ยอมมิได้เข้าแลซื้อวัว

(ตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ)

ตัวอย่างที่ 2

หนึ่งกายชาวสีสมพอง	โสภาล้ายอง
แลดำนันเก้าแห่งมี	
เสมออย่างม้าเทศมีศรี	แม้ใครเลี้ยงดี
ค้าขายจะได้โกคา	
ทรัพย์สินสมบัตินานา	มะเดินให้มีมา
ทุกสิ่งสารพรรณพึงมี	
ผู้นั้นจะเป็นเศรษฐี	เพราะแมวนั้นดี
จะให้ซึ่งคุณเจ้าตน	

(ตำราคุณลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม)

จากตัวอย่าง กล่าวว่าหากผู้ใดเลี้ยงแมวเก้าแต้มไว้จะได้คุณคือ เกิดความมั่งมี ได้เป็นเศรษฐี หากทำการค้าก็จะเจริญรุ่งเรือง หรือหากทำการเกษตรก็จะได้ผลผลิตมากมายนำมาซึ่งทรัพย์สมบัติเช่นกัน

จากการศึกษา "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ พบว่าคนหรือกลุ่มคนในสังคมมีค่านิยมในเรื่องของ ความมีอำนาจ และค่านิยมในเรื่องความมั่งมี ดังจะเห็นได้จากการเลือกเลี้ยงแมว ผู้เลี้ยงย่อมดู จากคุณสมบัติของแมวเป็นหลักหากผู้เลี้ยงแมวต้องการอำนาจยศถาบรรดาศักดิ์ก็ย่อมแสวงหาแมวที่ เสริมอำนาจมาเลี้ยง หากผู้เลี้ยงแมวต้องการความมั่งมีก็ย่อมเลือกแมวที่มีลักษณะเสริมความ มั่งมีให้กับตนเองมาเลี้ยง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนหรือกลุ่มคนในสังคมมีค่านิยมเรื่องความมีอำนาจ ได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยตำราดูลักษณะแมวเป็นตัวกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมี อำนาจและความมั่งมี

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวិเคราะห์ "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงค์าราม "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และ "ตำราดูลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายดุ้น ผู้ศึกษาได้ใช้แนววรรณคดีศึกษาและแนวคิดขงวิทยาในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. อักษรวิธีในตำราดูลักษณะแมว

จากการศึกษาตำราดูลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ พบว่า อักษรวิธีแตกต่างจากปัจจุบันทั้งรูปแบบอักษรและการเขียน ดังนี้

1.1 เนื่องจากเอกสารไทยสมัยก่อนนิยมบันทึกตามเสียงพูด อีกทั้งไม่เคร่งครัดในการสะกดการันต์จึงพบว่าการใช้พยัญชนะต้นจะใช้ปนกันระหว่างเสียงพยัญชนะเดียวกันหรือพยัญชนะที่มีเสียงใกล้เคียงกัน เช่น คัมภีร์ เป็น กำภี, ข้า เป็น ค้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ในคำหนึ่งคำ สามารถเขียนได้หลายแบบ เช่น คือ เขียนเป็น *คฤา*, *ค็ร* ยศ เขียนเป็น *ยัด*, *ยัษ* ศักดิ์ เขียนเป็น *สั๊ก*, *สั๊กติ* เป็นต้น

1.2 รูปวรรณยุกต์มีใช้ 2 รูป คือ (ˊ) วรรณยุกต์เอก และ (ˆ) วรรณยุกต์โท โดยใช้ผันเสียงไม่แน่นอน ทั้งนี้ มักจะใส่รูปวรรณยุกต์ไปตามการออกเสียงของผู้เขียน เช่น *กล่าวไว้*, *อาบนํ้า* *ล้ายแบ่ง* เป็นต้น

1.3 ปรากฏเครื่องหมายที่ใช้ในการเขียน 2 ประเภท คือ

1.3.1 เครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงสระหรือประกอบเสียงสระ เช่น ไม้หันอากาศ (°)
 ฟันหนู (*) ฝนทอง (') นิคหิต (°)

1.3.2 เครื่องหมายที่ใช้ประกอบการเขียน เช่น ไม้ยมก (๗) ฟองมัน (⊙) อังคั่น
 (๑) ชีตฆ่า (/)

1.4 คำที่ใช้สระโอะไม่มลาย และสระโอะไม่ม้วน นิยมใช้พยัญชนะ ย ตามหลัง เช่น ให้
 เขียนเป็น ไหย, ใต้ เขียนเป็น ไต๋ย, ไว้ เขียนเป็น ไวย เป็นต้น

1.5 การประสมคำและการอ่านใกล้เคียงกับการประสมคำและการอ่านในปัจจุบันแต่บาง
 คำอาจเขียนและออกเสียงแตกต่างไปจากปัจจุบัน เช่น เช็ก เขียนเป็น *เช* พญา เขียนเป็น *พญ*
 ปัญญา เขียนเป็น *ปัญ*

2. ลักษณะคำประพันธ์ในตำราดูลักษณะแมว

จากการศึกษา “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะ
 แมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ พบว่ามีการใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมากที่สุด
 คือพบจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม “ตำราดู
 ลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของวัดราชโอรสาราม “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของ
 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายตุ้ม สำหรับ
 “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม และวัดราชโอรสาราม นอกจากเนื้อความ
 ตอนต้นจะใช้คำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพแล้ว เนื้อความตอนท้ายซึ่งเป็นบทบรรยายคุณของแมว
 ที่มีลักษณะดีและโทษของแมวลักษณะไม่ดี ยังปรากฏการใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกาพย์ฉบับ
 16 รวมอยู่ด้วย ส่วนใน “ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ ตอนต้นเรื่องมีการเกริ่นนำ
 ด้วยร้อยแก้ว จากนั้นจึงใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 บรรยายตลอดทั้งเรื่อง

3. การใช้ภาษาในตำราดูลักษณะแมว

“ตำราดูลักษณะแมว” จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ “ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์
 เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ มีลักษณะการใช้ภาษาในเชิงวรรณศิลป์ แม้ว่าจะเป็นตำราเพื่อการให้ความรู้
 เกี่ยวกับเรื่องแมวเป็นสำคัญก็ตาม การใช้ภาษาเชิงวรรณศิลป์ในตำราดูลักษณะแมวประกอบด้วยการใช้
 โฉทวาร การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ ดังนี้

3.1 การใช้โวหาร

จากการศึกษาพบว่าใน "ตำราดุลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดุลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ ปรากฏการใช้บรรยายโวหารในการเรียบเรียงเนื้อหามากที่สุด และปรากฏการใช้พรรณนาโวหารรองจากการใช้บรรยายโวหาร แต่ทั้งนี้การใช้พรรณนาโวหารก็ปรากฏไม่มากนัก นอกจากนี้ยังพบการใช้เทศนาโวหารเล็กน้อยในเนื้อความเพียงตอนเดียว คือตอนที่ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติให้ผู้อ่านเชื่อถือและปฏิบัติตามเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวว่าผู้เลี้ยงควรเลี้ยงให้ดี ให้ความรักทะนุถนอม อย่ายุติ ให้ข้าวให้น้ำบำรุงแก่มันตามควร ใน "ตำราดุลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดุลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัด อนงคาราม และ วัดราชโอรสาราม

3.2 การใช้คำ

จากการศึกษาพบว่าใน "ตำราดุลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และใน ส่วนหลังที่แต่งด้วยกพยัญ 16 แสดงคุณโทษของแมวใน "ตำราดุลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคารามและวัดราชโอรสาราม ใช้ถ้อยคำเรียบง่าย นอกจากพบการใช้ถ้อยคำเรียบง่ายแล้วยังพบการใช้ถ้อยคำประณีตบรรจงเป็นส่วนใหญ่ใน "ตำราดุลักษณะแมว" นอกจากนี้ยังพบการใช้คำเรียกได้แก่ การใช้คำเรียกชื่อแมวซึ่งทำให้อ่านรู้จักชื่อและลักษณะของแมวควบคู่กันไปและสามารถแยกแยะชนิดและลักษณะของแมวนั้น ๆ ได้ และการใช้คำเรียกสีซึ่งสะท้อนให้เห็นความสามารถในการใช้ความคิดเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ซึ่งมีความเหมือนหรือความคล้ายคลึงกันมาแทนกันเพื่อให้เห็นภาพเกี่ยวกับแมวชนิดนั้น ๆ ว่าเป็นสีใดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ที่ปรากฏใน "ตำราดุลักษณะแมว" พบว่าปรากฏน้อยมากคือ พบเพียงการใช้อุปมาและอุปลักษณ์เท่านั้น อย่างไรก็ตามการใช้ภาพพจน์ทั้งอุปมาและอุปลักษณ์นี้ทำให้อ่านเกิดจินตภาพจากการอ่านและเข้าใจสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะบอกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. เนื้อหาในตำราดุลักษณะแมว

จากการศึกษาเนื้อหาใน "ตำราดุลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดุลักษณะแมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่จำนวนต่าง ๆ พบว่าได้กล่าวถึงแมวลักษณะดีไว้ 17 ชนิด ได้แก่ แมววิลาศ แมวมาเลศหรือแมวดอกเลา แมวกระจอก แมววิเชียรมาศ แมวนิลจักร แมวนิลรัตน์

แมวเก้าแต้ม แมวสุภลักษณ์หรือแมวทองแดง แมวแซมเศวตริ แมวรัตนกำพล แมวมุลีลา แมวกรอบ
แว่นหรืออานม้า แมวปีศาจหรือปิดตลอด แมวโสมงเสพหรือสิงหเสพย์ แมวการเวก แมวจตุบาท
และแมวโกนจา โดยแมวที่มีลักษณะดีทั้ง 17 ชนิด เป็นแมวที่ให้คุณต่อผู้เลี้ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ให้
ยศถาบรรดาศักดิ์ ให้อำนาจ ให้ความร่ำรวยมั่งคั่ง ให้การคุ้มภัย เป็นต้น นอกจากนี้ได้กล่าวถึงแมว
ลักษณะไม่ดีให้โทษไว้ 6 ชนิด ได้แก่ แมวลายเสือ แมวหินโทษ แมวเหน็บเสียด แมวทุพพลเพศ แมว
ปีศาจ และแมวกอบเพลิง โดยแมวที่ลักษณะไม่ดีทั้ง 6 ชนิด เป็นแมวที่ให้โทษแก่ผู้เลี้ยงในด้านต่าง ๆ
เช่น ทำให้เสื่อมยศถาบรรดาศักดิ์ ทำให้เงินทองร่อยหรอ ทำให้เกิดทุกข์โศก เป็นต้น

5. ความเชื่อที่ปรากฏในตำราดูลักษณะแมว

จากการศึกษา "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะ
แมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ พบว่าปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงแมวดีและแมวไม่ดีว่าผู้
เลี้ยงควรเลือกเลี้ยงแมวที่มีลักษณะดี หากแมวที่มีลักษณะไม่ดีก็ไม่ควรเลี้ยง และปรากฏความเชื่อ
เกี่ยวกับลักษณะดีและลักษณะไม่ดีของแมวว่าแมวลักษณะใดจัดว่าดีให้คุณและแมวลักษณะใดจัดว่า
ไม่ดีให้โทษ ซึ่งแมวแต่ละชนิดก็ให้คุณและโทษต่างกันไป นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับไสย
ศาสตร์ในเรื่องของการเก็บกระดูกของแมวลักษณะดีให้คุณไว้บูชาด้วย

6. ค่านิยมที่ปรากฏในตำราดูลักษณะแมว

จากการศึกษา "ตำราดูลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ และ "ตำราดูลักษณะ
แมว" ฉบับพิมพ์เผยแพร่สำนวนต่าง ๆ พบว่าคนหรือกลุ่มคนในสังคมมีค่านิยมในเรื่องของความมี
อำนาจ และค่านิยมในเรื่องความมั่งมี ดังจะเห็นได้จากการเลือกเลี้ยงแมว ผู้เลี้ยงย่อมดูจากคุณ
ของแมวเป็นหลักหากผู้เลี้ยงแมวต้องการอำนาจยศถาบรรดาศักดิ์ก็ย่อมแสวงหาแมวที่ส่งเสริม
อำนาจมาเลี้ยง หากผู้เลี้ยงแมวต้องการความมั่งมีก็ย่อมเลือกแมวที่มีลักษณะเสริมความมั่งมีให้กับ
ตนเองมาเลี้ยง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนหรือกลุ่มคนในสังคมมีค่านิยมเรื่องความมีอำนาจและค่านิยม
เรื่องความมั่งมี โดยอาศัยตำราดูลักษณะแมวเป็นตัวกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมีอำนาจ
และความมั่งมี

ผลการศึกษาดำราดูลักษณะแมวดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดนี้ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของแมวไทยโบราณได้เป็นอย่างดี และดำราดูลักษณะแมวดังกล่าวยังมีคุณค่าหลายประการอันเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพชนในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับลักษณะแมวได้อย่างน่าสนใจ ดำราดูลักษณะแมวดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่อนุชนรุ่นหลังควรตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางปัญญานี้ด้วยการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติหรือของสังคมไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาดำราดูลักษณะแมวครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงบางฉบับเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอเสนอแนะว่า ผู้สนใจอาจจะศึกษาดำราดูลักษณะแมวฉบับอื่น ๆ ในเชิงการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นลักษณะร่วมและความแตกต่างของดำราดูลักษณะแมวฉบับต่าง ๆ นอกจากนี้อาจจะศึกษาดำราดูลักษณะสัตว์อื่น ๆ ที่สามารถพบได้ในเอกสารโบราณ เช่น ดำราดูลักษณะช้าง ดำราดูลักษณะโค ดำราดูลักษณะม้า ดำราดูลักษณะนกเขา เป็นต้น โดยนำมาศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญของความรู้เกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้ ดังนั้นหากมีการนำดำราที่เกี่ยวกับสัตว์แต่ละประเภทที่มีความสำคัญในวิถีชีวิตของคนไทยมาศึกษาวิเคราะห์ก็จะเป็นประโยชน์ที่ทำให้ทราบถึงความรู้ความคิดของบรรพชนที่ประกอบด้วยภูมิปัญญาที่สั่งสมสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน อันจะทำให้เกิดความภูมิใจและเป็นประโยชน์ในวงวิชาการทั้งในสาขาวรรณคดี คติชนวิทยา และศาสตร์แขนงอื่น ๆ ด้วย

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บรรณานุกรม

- กตัญญู ชูชื่น. (2534). อักษรโบราณที่ใช้บันทึกวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
 กรมการฝึกหัดครู. (2524). ลักษณะคำประพันธ์ไทย. สงขลา : วิทยาลัยครูสงขลา.
 กรมศิลปากร. (2525). ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
 กุหลาบ มลลิกะมาส. (2516). วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการปกครอง.
 คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย. (2542) การใช้ภาษา 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์.
 คณิงนิจ จันทรภะวี. (2533). ลักษณะอักษรและอักษรวิธีไทยในพุทธศตวรรษที่ 24 ตอนต้น.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
 คุณช่วย ปิยวิทย์. (2533). วรรณกรรมท้องถิ่น. นครราชสีมา : โรงเรียนสุนารีวิทยา.
 จินดาศิริ เทียมเดช. (2524). วิเคราะห์บทร้อยกรองของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน
 ณ อยุธยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
 ขวน เพชรแก้ว. (2532). วรรณกรรมท้องถิ่นสุราษฎร์ธานีจากหนังสือชุด. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครู
 สุราษฎร์ธานี.
 เดิมพันธ์ ต้นตะบุง. (2543). วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องพระสุธน - มโนห์รา ฉบับอำเภอเกาะสีชัง
 จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
 "ตำราดูลักษณะแมว ของ นายตุ่น" ใน ประไพพรรณรำลึก. (2514). หน้า 99-101. กรุงเทพฯ :
 นานาตการพิมพ์.
 "ตำราดูลักษณะแมว ของ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ" ใน ประไพพรรณรำลึก. (2514). หน้า 82-98.
 กรุงเทพฯ : นานาตการพิมพ์.
 ถ. ศรีจินดา (นามแฝง). (2503). ตำราดูนกเขาชวา นกกระทา ตำราแมว. ม.ป.ท.
 นิพันธ์พร เพ็งแก้ว. (2538). ตำราดาว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
 บุญผา บุญทิพย์. (2531). คติชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 ประทีป วาทิกทินกร. (2517). ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 ประเมธิน เชียงเถียร. (2522). วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรอง ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ปรีชา อุตระกุล. (2521). วรรณกรรมพื้นบ้านจากตำบลวังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : กรมการฝึกหัดครู.
- พยุร บัณฑิตศักดิ์. (2532). การสำรวจและศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นจากหนังสือบอกของอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรพรรณ ธารานูมาส. (2519). สำนวนการเขียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์.
- พิทยา เจริญสุวรรณ. (2520). ศิลปะการใช้ภาษาในกวีนิพนธ์ ของ อังคาร กัลยาณพงศ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพ็ญศรี ดูก และคณะ. (2530). คติความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2522). ความเชื่อ. สงขลา : มงคลการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2533). เอกสารการสอนชุดวิชาความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รวิพิมพ์ สมจิตร. (2544). การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมกลอนสวดเรื่อง "นางโมคขเวดี". ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วัดราชโอรสาราม. (2521). ตำราพรหมชาติ ฉบับชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- วัดอนงคาราม. (2500). ตำราคุณลักษณะแมว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- วันชัย ธนะศรีสีบวงศ์. (2533). "แมวไทย" ใน วารสารอนุรักษ์และพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทย. หน้า 62-66 : กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์.
- วิจิต สิงห์ทอง. (2540). แมวไทย. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ 1999.
- แว่นคำ ฉายธรรม. (2537). ปรัชญาการเลี้ยงแมว. กรุงเทพฯ : ทักษิณการพิมพ์.
- ศรีเกตุมณี (นามแฝง). (2534). แมวไทย. กรุงเทพฯ : ปลาตะเพียน.
- ศิริพร ณ ถกลาง และสุกัญญา ภัทรราชย์,บรรณาธิการ. (2542). คติชนคนไทย – ไทย ในรวมบทความทางด้านคติชนวิทยาในบริบททางสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส. สัตวแพทย์ (นามแฝง). (2505). ตำราเลี้ยงแมว. พระนคร : เกษมบรรณกิจ.
- สมพันธ์ เลขาพันธ์. (2537). วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

สวัสดิ์ วิเศษวงษ์. (2524). ตำราเรียนอักษรโบราณ. กรุงเทพฯ : วงษ์สว่าง.

สารประเสริฐ. (2544). วรรณคดีและกวีนิพนธ์. กรุงเทพฯ : ธารปัญญา.

สิริวรรณ วงษ์ทัต. (2543). คติชนวิทยา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2531). การเขียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุภาพร มากแจ้ง. (2536). กวีนิพนธ์ไทย เล่ม 1-2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุวรรณา พรหมทอง. (2542). แมวเพื่อนผู้แสนน่ารัก. กรุงเทพฯ : มติชน.

สุวรรณี ทองรอด. (2543). การศึกษาตำราผ้าฉบับภาคกลาง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เหมพันธ์ เหมวรรณันท์. (2533). แมว. มทพ. มทป.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). คำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของชาวจ้วงและชาวไทย. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบล เทศทอง. (2532). การวิเคราะห์นิทานคำกาพย์เรื่องหงส์ยนต์ ฉบับจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุปกิตศิลปสาร,พระยา. (2539). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ภาคผนวก ก

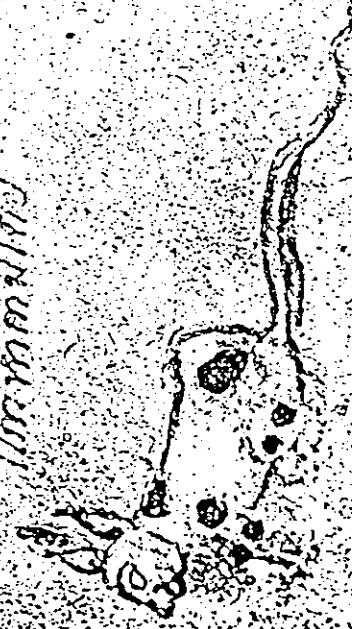
"ตำราคุณลักษณะแม่" จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ สมุดไทยขาว
อักษรไทย ภาษาไทย

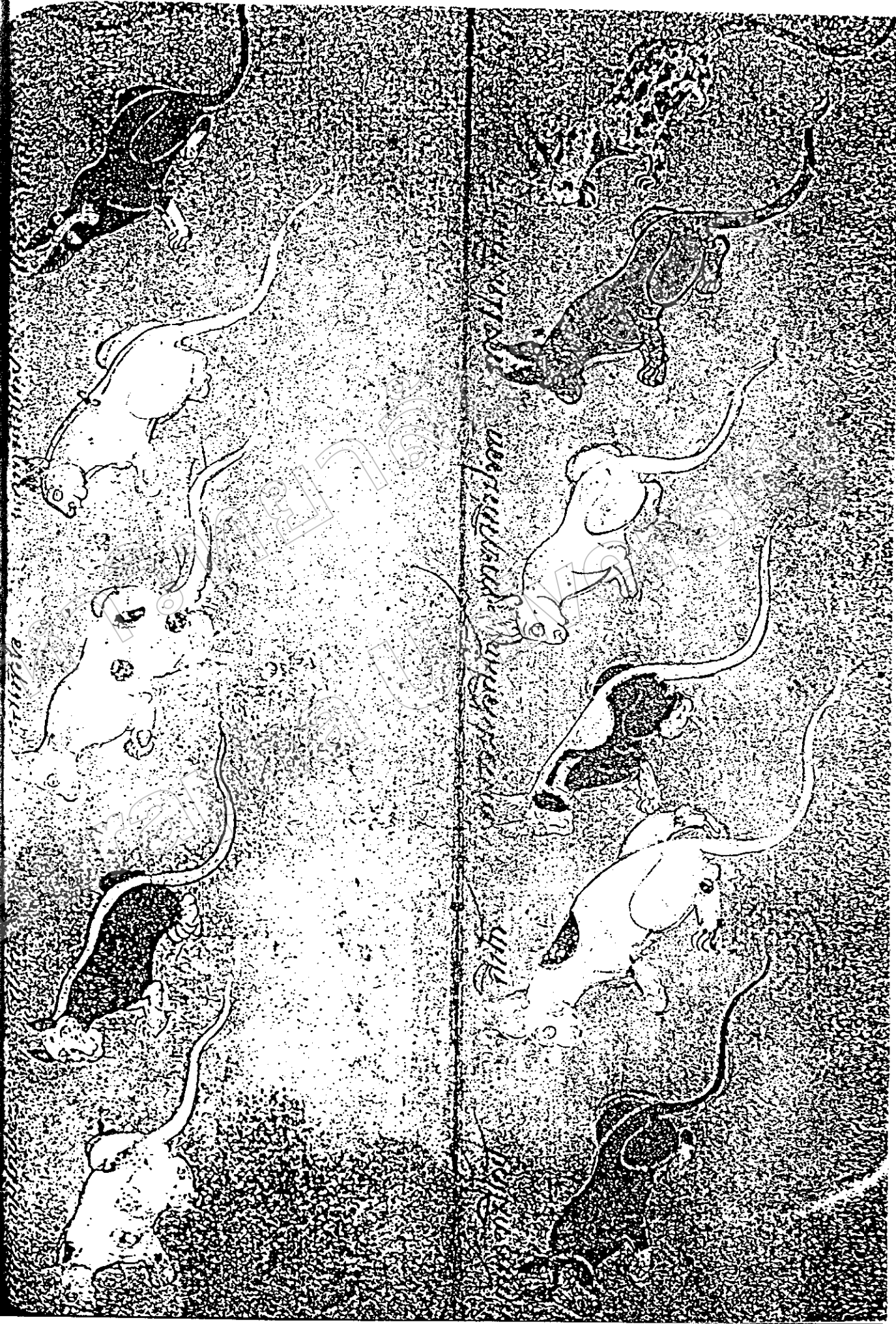
คำกล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า

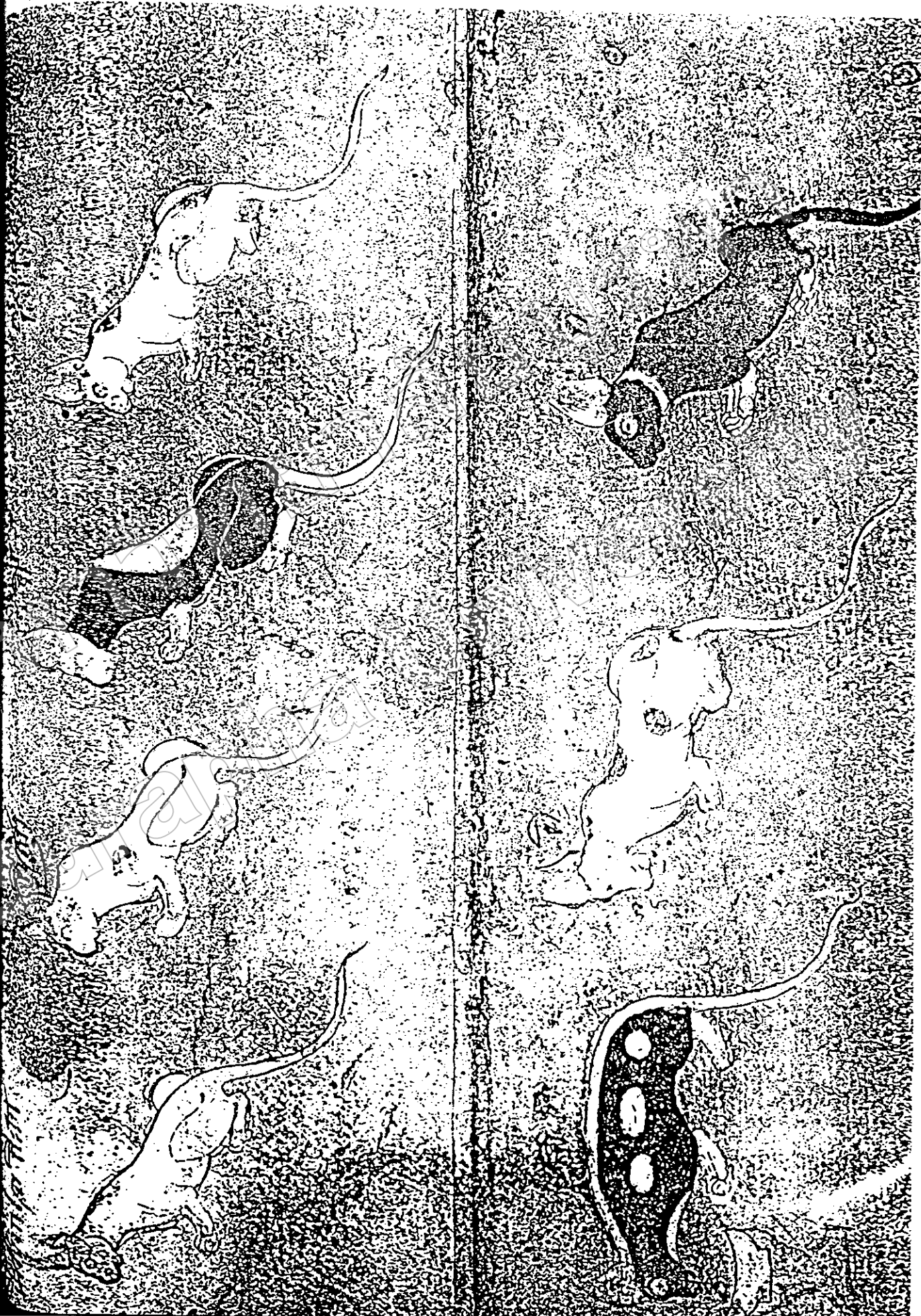
พระคุณ

พระคุณ

พระคุณ

๑. ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี
ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี
ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี
ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี

๒. ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี
ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี
ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี
ความดีความชอบของคนดี
โดยไม่มีคนดีที่ไหนก็ไม่มี

ตามหน้าที่ตาม กานักกรมการ กานักกรมการ กานักกรมการ
ผู้ใด ต้องคอยระวังรักษา กานักกรมการ กานักกรมการ
ไปโดยทั่วกัน หยทุกฝ่ายก็ท่องเที่ยวกันมา เคยโดยไปก็ยกยอกันมา
แล้วโดยนัยนัย ความดีความชอบ คดีความดีความชอบ

แห่ง คดีความดีความชอบ คดีความดีความชอบ คดีความดีความชอบ
ด้วยบุญกุศล เกสโรคัย มิอาจโดยยั้งยั้ง ยั้งยั้งแห่งยั้งยั้ง
ฮยเวือศโศร ไม่ผิดไปโดยไปหมกหมก หมกหมกแห่งหมกหมก
ไม่หลงไว้ต่อไป โดยพ่อขบขบ กบขบขบแห่งกบขบขบ
ไม่มีไปคำสหรือท้าย คดีความดีความชอบ คดีความดีความชอบ

Handwritten Thai text with a large watermark 'มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ' (Mahavithayalai Sirinakharinwirot) overlaid. The text is arranged in several lines, with some words written vertically and others horizontally. The script is a traditional Thai style. The text includes various characters and symbols, including a large '๓' at the end of the bottom line.

การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย

การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย

การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย

การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย

การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย
การปกครองโดย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มี

ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...

ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...
 ปรากฏว่าหม่อมราชวงศ์...

ภาคผนวก ข

ปริวรรต "ตำราคุณลักษณะแมว" จังหวัดชลบุรี ฉบับบับลายมือ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ปริวรรตตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ

ตนตำราแมวจัดไวยแต่ดี ให้นรชนผู้มีปัญญา เรงสวางหาเลี้ยงเกิด ได้แม้วตองตำรายางนี้อย่า
กลัวอดอยากกลัวว่าจะเซ่นใจ อาจะโหยจាំเริญยิ่งขึ้นไปย ได้ยเปนเสนามนตรีเสฎฐอย่าสิ้นเท่เลยครั้น
โดยอันวีเปนเสศ แลวตบแต่งให้ยกินอยู่โหยจติ อยาตีอย่าทุบ จังบำรุงอาบนำลายแบ่งจวงจันท่า แต่ง
จางเงินจางทองโหยกินตามส่นควน แลแม้วนอกกว่าทำรวาไย้นนอยาโหยพิงเลี้ยง ถ้าเลี้ยงไวยจะมีอัน
ร้ายต่าง ๆ ดังอุปปะเท่ทักล้าวนีเกิด

จิงพิ้งทำรทงหล้าย	กล้าวนี้อย่ายแต่ลั้งมา
ว่าไวยในยตำรา	จิงให้เลี้ยงแมวทุกคั่น
จกกล้าวแต่แม้วดี	จាំเรื่นชรีให้ยเกิดผล
ยัดลั๊กติทังคำคั่น	เพราะแม้วดีตองตำรา
อาจารย์ระทำรแต่งไวย	ให้ยผู้มีซึ่งปัญญา
วินิจพิจรณา	จิงให้เลี้ยงตามลำเนา
จักได้ยเปนเสฎฐ	ฝูงนารีมาลอมเฝ้า
ชรีสวัสดิ์ทุกคำเขา	คุมโหดไภยโดยทุกอัน
อยุเรือนเปนมั่งคัล	ให้ยพูนสุขขึ้นทุกวัน
ควยแม้วมีพร้อม	พิ้งส่กัลเรงรักษา
เลี้ยงไวยโหยจดี	อยาทุบตีวิมาล้า
อาบนำลายแบ่งจ่า	จักมีคูนแก่ตัวตั้น
เข้าน่าอยาโดยซ้าด	รอดใสถาดให้ยชอบกัล
น่านไปให้เกิดผล	คอยเลี้ยงดูรักษาไปย
ต่านานนีทานณิ	พระฤาษีผู้มีไกร
ทารมาตบแต่งไวย	สืบสั่งไปยซั่วก่ล้าปา
ให้ยดูร้ายแลดี	ตองกำภิบุรารณมา
เลี้ยงไวยเกิดยศถา	โภโคยมีักยิ่งกระภูญ

๐ ต่าง ๙ แห่ง

แม้วโดยหน้าภากซ้าว
สิดินผองงามตรู

ตามท่านกล้าวหู
ทองหลังห่างคี่รล้าลี

มีพรรณแก้แห่ง
 สองตางามไสศรี
 แม้วดีอันมีคำ
 เมือรองเงยเหงางยิว
 แม้วนั้นอยู่เรือนไคร้
 เผ้าทำวมีลามหลาย
 แมนลิ่งเรือไปคำ
 ลิงสินมากเพิ่มพุม
 แม้นไปคำเหนือไคย
 แม้นจะไปซำบักเรือ
 แมมายร้างสามปี
 พ้อมายเหนตายไคย
 พ้อมายโรยพัรรญา
 แม่มายมีใจรัก
 ทำนาแลทำโรย
 ปลาไหลไคยทักวัน
 ชมินแลเผือกมัน
 คำคนอยู่เหลือตรา
 แก้วแวนแลเงินทอง
 สินชาติแม่ตาย
 ไสยมือแล้วฝิ่งไคย
 แลหาดุดคัดแสง
 ถาวาหามีได้
 จวงจันพัรรลัยท่า
 ให้อยเค้าจ้งทุกวัน (จ้งทุก)
 ทำตามส้าตราแก้ว
 เกษมาเป็นประเพ็ช
 แมวเทศอันโสภา
 แมนว่าจะไปยซำ
 พลันได้เป็นเสฎี

คือแกล้งแต่งบังเกิดมี
 คีรดังแก้วอันไคยเซียว
 ยอมปรัฎฏนาแกญแจลยิว
 มีเสย้งเพราะทวนหญิงชาย
 แมนลูกไพรไคยเปนน้าย
 ยอมจะได้ตามสกุล
 ไคยตื้อน้าบัวซำคทุน
 เพราะบุนแม้วมากก็อเกือ
 ลิงสินโดยมีักแลเหลือ
 ซำไคเหนือไคยกำไคย
 ไคแมวดีมาเลย้งไคย
 เพราะได้แมวตื้อน้อร์ลัก
 ไคยแมวมามียัคลัก
 คอยลอบลักไปพุดกัน
 ตัดไม้ไผ่แลทำลัน
 อีก็ทั้งเค้าเตมภอมปา
 ทุกอันมากไคยนักน้า
 ทั้งคว้ายจ้วมากเหลือหลาย
 มากกายกองปัวโหดหาย
 อยาเอาห์ทราวไปทึงเสย
 แรมปีไคยจริงไซแกลง
 เป็นส้ารับอันโสภา
 เอากระดุกไคยเทิตทารอ่า
 ห้อยผ้าซำวไคยตางแม้ว
 เปนนิรันธอ่าไคยแคล้ว
 แลจะได้เป็นเสฎี
 เลย้งแมวไคยพิจะรนา
 คำแก้แห่งแลงามดี
 ได้ตื้อน้าป้ออัปปริ
 โภโคมีมากเกือบซำม

ทำนาแลทำไร่
 สัมบัติมากขาม
 สิ้นสิ้นแลเงินทอง
 ทั้งหลายเหนงรั้งกลัว

ก่อได้เข้ามากเหลือหลาม
 ยอมได้ค้าแลซื้อวัว
 ได้ทุกคลองก่อแยบค้าย
 วาเลี้ยงแมวโดยแปนดี

๒ คำปลอด

แมวโดยอันคำลวน
 เลบลิ้นพันตาคำดี
 ไคร์เลี้ยงได้ยแปนดี
 คำเกลยั้งอันงามไสย

งามที่ทวนสัมบุญศรี
 ศีรนิตรัตนอันแสงไสย
 แปนเสฎีแลผู้ให้ญ
 ชื่อนิตรัตนแปนมั่งคัล

๓ ทองแดง

แมวโดยงามสัพแสง
 ได้ยลูกเลี้ยงลูกยอมเกิดผัด
 ทั้งยั้งแลทั้งสัก
 อยู่ยนานจักเวียงรอง

ศีรทองแดงมาแปดแปน
 มีสังสินเงินทองแลทอง
 คำคั้นไชยมากกายก่อ
 เป่าทวนท้าวเสนา

๔ ดอกเลา

แมวโดยงามล้ำภา
 ไนยเนตแมววันนา
 ไวยจโลกให้ยทานพั้ง
 คั้นโดยแลบุญมี
 คนรักมากเหลือแล
 ทำน้ำและค้าซ้ำย
 วัคววายเกิดเตมคอง
 ไคร์เลี้ยงแมวมีพรพน
 ถ้าว่าแมวตายจัก
 ไส่มือแล้วฝังไวย
 ถ้าแมนहांหมีได้ย
 ห่อไวยหมีเสยร้าง

ตั้งดอกเลางามโสภ่า
 ศีรนำคางเหนงามดี
 เสย้งรองดังเพราะดีหลี
 จึงจะโดยมาเลี้ยงกำย
 คำคั้นแพรอยู่เหลือหลาย
 ยอมทำโดยมีทุกวัน
 คำเกาครอกเกิดทุกวัน
 อยากกลัวว่าตะจันเซนไจย
 อยาเอาท้าวไยเสียไก่อ
 แล้วให้หาซึ่งคัดแสง
 เอกะระตุกไวยต่างคัดแสง
 เบนให้ทานจำเรินศรี

ไทยเข้าจ้งทุกวัน
จำเรี่ยขึ้นทุกปี

เปนนวันดังแมวดี
ดังแมวดียิงได้ยผล

๕ หลังขาวหางดำ

แมวแก้วอนเรือเดจี
สีตีนดำดังขัน
ทั้งปากดังแกลท่า
เหนเขี้ยวทั้งสองตา

ยอมทีเสดเปนมิ่งคัล
คณานำมีกละลายทา
สองหูต่างามโสภา
หลังขาวหางดำงามบ่วอน

๖ ดำปลอด

แมวโดยอันดำปลอด
ตาแมวอันบวร

ดังประรดมาลาภอน
จำเรี่ยมากยิงนักหนา

๗ คี้อ่างรอบ

แมวโดยอันตัวดำ
เลี้ยงไว้ยเกิดยษดา

คอดางรอบงามโสภา
สิงสินมีมากนักหนา

๘ หลังดาง

แมวโดยอันดางหลัง ๆ
หน้าดางงามงามโสภา
แม่วาวอายุเรือนใคร
สิงสินมากกายกอง

นั้นคีร์ดางคีร์อานมา
ตีระคาไวยแสนตำลึงทอง
เปนลูกไพรจ้โดยครอง
ตามลำนองจะเปนนาย

๙ ดางรอบ

แมวได้ยแลดางรอบ
เกิดทรัพเดชมากมาย

คั่นกล้วบอบสินทั้งหลาย
ได้ยคั่นเป็นนายคั่นทั้งปวง

๑๐ จ่มูกด้าง

แมวได้จะมูกด้าง
ได้นัยเจดเดินโดยโดยปอง

ผู้เลี้ยงนั้นได้ดาบทอง
ท้าวพญาให้ลาบหล้าย

๑๑ ปากดาง

แมวโดยอันปากดาง
ลูกไพร่โตเป็นนาย

สีเส่งนังงามเพริตพริาย
เฝ้าท่านท้าวเป็นมนตรี

๑๒ ดางจะมุก

แมวโดยดางจะมุก
ผู้เลี้ยงจะโดยดี
ท้าวไทยจะให้ลาพ
เกิดลาพอันนา ๆ

ไปจันปากอันเรีษรี
โดยกินที่อแทนออกญา
เพราะบุญแมวอันโสภา
แรงจำเรีญพุทธคุณ

๑๓ ดางทอง

แมวโดยแลดางทอง
เลี้ยงไวจะโดยคุณ
ค้าขายโดยใจปอง
โดยกำไวยไปต่อหน้า

ทรัพย์กายกองมาเพราะบุญ
ชอบนายสำเก่าแลนาวา
แก้วแหวนทองม้านักหน้า
บ่อชาดทุนเท่าไวยอง

๑๔ ดางกลางหลัง

แมวโดยกลางหลังดาง
เลี้ยงไวจะโดยครอง
เลี้ยงไว้กับเรีอนเยา
เฝ้าท้าวเป็นเสนา

แลห้วหางงามทุกอง
จะได้ยแทนที่้ออกญา
นานไปเลี้ยงนั๊กหนา
จักมีบุญกวาตระกูล

๑๕ ดางสีเทา

แมวโดยดางสีท้าว
เลี้ยงไวจักให้คุณ

ชอบแต่เจ้าราชนี้บุญ
แก้ผู้เลี้ยงโดยจำนัง

๑๖ ดางสองหู

แมวใดดางสองหู
แมวนั้นชอบแต่พระสงฆ

เมื่อแลดูงามยัดยั้ง
สั่งมราชแลราชา

ำเวยีนลิ่งโดย ๆ
 สัมบัติมากเหลือตรา
 กล่าวมาสิ้นทั้งนี้
 สิ้นชาติแม่วปลัดปลั่ง
 ใส่ม่อแล้วฝังไว้ย
 คัดแสงอย่าหิงเสย
 ถ้ำหาคคมีได้ย
 นานไปจักให้คุณ
 เมื่อนุนแมวยังอยู่
 จวงจันละลายทา
 เลย้งไวอย่าหุบัติ
 ค้อยเลย้งค้อยสงวน
 เงินทองรองให้กิน
 เพราะบุญของวิลา
 จินจามแล่พรานมเทศ
 เขาเหนในสารตรา

๙ " ทินี่ชั่ว " ๙

แมวได้ยอันชายนัก
 หูหางขาวหัวเสนขัน
 แม้วชั่วไซยสามาน
 อญาเลย้งบ่วมีดี
 เสย้งรองเกยียงแวงงาว
 เมื่อแลดูสองตำ
 แมนมัทัพยสั๊กพันซัง
 เงินทองจะออกจาก
 แมวล้ายคฤาเสื่อโคง
 ไคร์เลย้งไวกับเรื่อน
 แมวนั้นโรงงาว ๆ
 ไคร์เลย้งสิ้นพร้ายแพ้ว

ได้ยตั้งใจปรากูณา
 มีบุญญาขึงพุทองค์
 แต่แมวดีโดยจำนัง
 อญาเอาทรำกไปทังเสย
 แรมปีไสรจรงคอยเยย
 เกบเอาไวจักให้คุณ
 เอากระตุกไวจักเพิ่มพูน
 เหมือนแมวยังอยู่แล่นา
 เรงพีทักแลร์รักษา
 อิกเข้าปลาที่อันควน
 เกลือกแมวนนี้จักลามาฉวน
 ของหายาก ณะ ทำนอำจาน
 อิกสิ่งสิ้นจักมุนมา
 ด้วยวาระนาจรงได้แม้ว
 ฝำรังเสดแล่พ้อคว
 จักไคร์เลย้งสิ้นทุกคัน

ถ้อยยัดสั๊กอญาพิงซิม
 แต่ฉวนข้าวคฤาสำลี
 เลย้งไวยบานจะอัปรี
 เอาไปยเสยจ้งไก่อัดำ
 ตัวนั้นข้าวคฤาแบ่งทำ
 คฤาให้ลุกรว้าวว้าว
 คีร์ตักนำไสยหัวสาก
 ไคร์เลย้งไวยเกิดกุลี
 ดูเซ็ดทริงดั่งแม้วเถอื่น
 ยอมโสภเสราทุกคำแท้
 แมวถ้ำหายอย่ามึงแล
 ทงพ้อแมวมวยชีวา

แมนไปค้าหนเรือ ๆ	ล้มเสียดกลางคองค้ำ
ดิอ๊กโหนักหนา	เสียดสินค้ำสินทังเรือ
อยาเลียงไวยจะจับหาย	ทังซางมาแลค้ำคั้น
ทังตัวตันจักพรดพร้าย (เกิดโทษทั้นเพราะแมวล้าย)	อย่าได้ยเลียงแมวอ่าทั้น
แมวได้ยทับลูกต้าย	กับแมวล้ายก็เหมือนกักร
สิงสินมิอะนัน	ไคว์เลียงไวย้อมบีทา
พ้อแมแลผู้เฒ่า	ทังลูกเตาเกิดไรค้ำ
เงินทองทาทาษา	ทังวู้คว่ายก็พลัดพรัาก
ทำวีวาททุกค้ำเขา	ลูกเมียแล้วเกิดโกลา
เพราะพัรณยอมร้ำทำ	เพราะแมวล้ายให้อับปรีย
อยาว่าแตกะหัด	ถึงกระสัดแลสงซชัย
แม้นเลียงเกิดกฐี	ยอมวินาฎไปเหมือนกัน

๐ ชั่ว ๐

แมวได้อันกายดาง	อยาเลียงไวยเขาเป็นพัน
แมวชั่วแมวอ่าทั้น	ไนเจดเดือนจักจับหาย
แมวไดแลหางดาง	แมวมี่สางเกิดกฐี
ญาเลียงซิงแมวมี่	ไนเจดเดือนไฟไมลาม
แมวตึคฤดางแก้ว	ทาร์เลือกแล้วเขาแตงาม
กล่าวไว้แต่โบราณ	ทานทังหลายแรงสืบหา

๐ จับตำราแมว ๐

ปริวรรตตำราคุณลักษณะแมว จังหวัดชลบุรี ต้นฉบับลายมือ เป็นอักษรไทยปัจจุบัน

ต้นตำราแมวคัดไว้แต่ดี ให้นรชนผู้มีปัญญา แรงแสวงหาเลี้ยงเกิด ได้แมวต้องตำราอย่างนี้อย่า
กลัวอดอยากกลัวว่าจะเขินใจ อาจจะทำให้จำเจริญยิ่งขึ้นไป ได้เป็นเสนามนตรีเศรษฐีอย่าสนเท่ห์เลยครั้นได้
อันเป็นวิเศษแล้วตบแต่งให้กินอยู่ให้จงดี อย่าตีอย่าทูป จงบำรุงอาบน้ำลายแบ่งจวงจันทน์ทา แต่งจาน
เงินจานทองให้กินตามสมควร แลแมวนอกกว่าท่านว่าไว้นั้นอย่าให้ฟังเลี้ยง ถ้าเลี้ยงไว้จะมีอันร้ายต่าง ๆ
ดังอุปะเท่ท่านกล่าวนี้เกิด

จงฟังท่านทั้งหลาย	กล่าวนิยายแต่หลังมา
ว่าไว้ในตำรา	จงให้เลี้ยงแมวทุกคน
จักกล่าวแต่แมวดี	จำเจริญศรีให้เกิดผล
ยศศักดิ์ทั้งห้าคน	เพราะแมวดีต้องตำรา
อาจารย์ท่านแต่งไว้	ให้ผู้มีซึ่งปัญญา
วินิจฉัยพิจารณา	จึงให้เลี้ยงตามลำเนา
จักได้เป็นเศรษฐี	ฝูงนารีมาล้อมเฝ้า
ศรีสวัสดิ์ทุกคำเช่า	คุ้มโทษภัยได้ทุกอัน
อยู่เรือนเป็นมงคล	ให้พูนสุขขึ้นทุกวัน
ด้วยแมวมีพรรณ	ฟังสกลเร่งรักษา
เลี้ยงไว้ให้จงดี	อย่าทูปตีวิมาลา
อาบน้ำลายแบ่งทา	จักมีคุณแก่ตัวตน
ช้วนน้ำอย่าได้ขาด	รอดไล่ถาดให้ชอบกล
นานไปให้เกิดผล	คอยเลี้ยงดูรักษาไป
ตำนานนิทานนี้	พระฤาษีผู้มีไกร
ท่านมาตบแต่งไว้	สืบสร้างไปชั่วกัลป
ให้ดูร้ายแลดี	ต้องคัมภีร์โบราณมา
เลี้ยงไว้เกิดยศถา	โภโคมมากยิ่งตระกูล

◎ ต่างแก้แห่ง

แมวโตหน้าผากขาว	ตามท่านกล่าวนุ
สีตีนผ่องงามตรู	ท้องหลังหางคือสำคัญ

มีพรรณแก้แห่ง	คือแก้งแต่งบังเกิดมี
สองตางามไสสี	คือดั่งแก้วอันใสเขียว
แมวดีอันมีค่า	ย่อมปรารถนาแก่ผู้เจสียว
เมื่อร้องเยื่อเหงาเหี่ยว	มีเสียงเพราะทั้งหญิงชาย
แมวนั้นอยู่เรือนใคร	แม้ลูกไพรได้เป็นนาย
เฝ้าทำวามีลาภหลาย	ย่อมจะได้ตามสกุล
แม้ลงเรือไปค้า	ได้ต้อนรับขาดทุน
สิ่งสินมากเพิ่มพูน	เพราะบุญแมวมาก่อเกื้อ
แม้ไปค้าเหนือใต้	สิ่งสินได้มากแลเหลือ
แม้จะไปค้าบกเรือ	ค้าได้เหนือได้กำไร
แม่ม่ายร้างสามปี	ได้แมวดีมาเลี้ยงไว้
พอม่ายเห็นตายใจ	เพราะได้แมวต้องนรลักษณ์
พอม่ายไว้ภรรยา	ได้แมวมามียศศักดิ์
แม่ม่ายมีใจรัก	คอยลอบลักไปพูดกัน
ทำนาแลทำไร่	ตัดไม้ไผ่แลทำลัน
ปลาไหลได้ทุกวัน	อีกทั้งข้าวเต็มพ้อมปลา
ขมื่นแลเผือกมัน	ทุกอันมากได้นักหนา
ข้าคนอยู่เหลือตรา	ทั้งควายวัวมากเหลือหลาย
แก้วแหวนแลเงินทอง	มาก่ายกองบ่दनหาย
สิ้นชาติแม้ตาย	อย่าเอาซากไปทิ้งเสีย
ใส่หม้อแล้วฝังไว้	แรมปีไสร้จิงไซ่แถลง
แลหาตุคุดแสง	เป็นสำหรับอันโสภา
ถ้าว่าหามิได้	เอากระดูกไว้เกิดท่านอา
จวงจันท์พรรณรายทา	ห่อผ้าขาวไว้ต่างแมว
ให้ข้าวจงบทุกวัน (จิงทุก)	เป็นนิรันดรอย่าได้แคล้ว
ทำตามศาสตร์แก่	แลจะได้เป็นเศรษฐี
เกิดมาเป็นประเภท	เลี้ยงแมวให้พิจารณา
แมวเทศอันโสภา	ดำแก้แห่งแลงามดี
แม้ว่าจะไปค้า	ได้ต้อนรับอัปรีย
พลันได้เป็นเศรษฐี	โกไคยมีมากเกือบขาม

ทำนาแลทำไร่
สมบัติมากขาม
สิ่งสินแลเงินทอง
ทั้งหลายเห็นเกรงกลัว

ก็ได้ข้าวมากเหลือหลาม
ยอมไถ่ข้าแลซื้อวัว
ได้ทุกคลองก็แยบคาย
ว่าเลี้ยงแมวได้เป็นดี

๒ คำปลอด

แมวโตอันดำล้วน
เล็บลิ้นพันตาดำตี
ใครเลี้ยงได้เป็นดี
ดำเกลี้ยงอันงามไซ้

งามที่ถ้วนสมบุญศรี
คือนิลรัตน์อันแสงใส
เป็นเศรษฐีแลผู้ใหญ่
ชื่อนิลรัตน์เป็นมงคล

๓ ทองแดง

แมวโตงามสรรพแสง
ได้ลูกเลี้ยงลูกยอมเกิดผล
ทั้งยศแลทั้งศักดิ์
อยู่นานจักเรืองรอง

คือทองแดงมาแปดปน
มีสิ่งสินเงินทองแลทอง
ข้าคนใช้มากถ่ายกอง
เฝ้าท่านท้าวเสนา

๔ ดอกเลา

แมวโตงามลำภา
นัยเนตรเมวนั้นหนา
ไว้โกลกให้ท่านฟัง
คนใดแลบุญมี
คนรักมากเหลือแหล่
ทำนาแลค้าขาย
จิวควายเกิดเต็มคอก
ใครเลี้ยงแมวมีพรณ
ถ้าว่าแมวตายจาก
ใส่หม้อแล้วฝังไว้
ถ้ามันหามีได้
ห่อไว้มีเสียแรง

ตั้งดอกเลางามโสภา
คือน้ำค้างเห็นงามดี
เสียงร้องดังเพราะดีหลี
จึงจะได้มาเลี้ยงกาย
ข้าคนแพรวอยู่เหลือหลาย
ยอมทำได้มีทุกอัน
ข้าเก่าครอกเกิดทุกวัน
อย่ากลัวว่าจะจนเข็ญใจ
อย่าเอาซากไปเสียไกล
แล้วให้หาซึ่งคดแสง
เอากระดูกไว้ต่างคดแสง
เร่งให้ท่านจำเรณูศรี

ให้ข้าวจงบทุกวัน
จำเริญขึ้นทุกปี

เป็นนักรังดรดังแมวดี
ดังแมวดียังได้ผล

๕ หลังขาวหางดำ

แมวแก้วอันเลขเดช
สี่ตีนดำดังขน
ทั้งปากดังแก่งทำ
เห็นเขียวทั้งสองตา

ยอมพิเศษเป็นมงคล
คือน้ำหมึกละลายทา
สองหูต่างามโสภา
หลังขาวหางต่างามบวร

๖ ดำปลอด

แมวโตอันดำปลอด
ตาแมวอันบวร

ดังปรอทมาลาภรณ์
จำเริญมากยิ่งขึ้น

๗ คอต่างรอบ

แมวโตอันตัวดำ
เลี้ยงไว้เกิดยศ

คอต่างรอบงามโสภา
สิ่งสิ้นมีมากหนักหนา

๘ หลังดำ

แมวโตอันดำหลัง ๆ
หน้าต่างงามงามโสภา
แม้ว่าอยู่เรือนใคร
สิ่งสิ้นมากกายกอง

นั่นคือดำคืออานม้า
ตีราคาไว้แสนตำสิ่งทอง
เป็นลูกไพร่จะได้ครอง
ตามทำนองจะเป็นนาย

๙ ต่างรอบ

แมวโตแลต่างรอบ
เกิดทรัพย์เดชมากมาย

คนกลัวบอบสิ้นทั้งหลาย
ได้คนเป็นนายคนทั้งปวง

๑๐ จมูกต่าง

แมวโตจมูกต่าง
ได้ในเจ็ดเดือนได้โดยปอง

ผู้เลี้ยงนั้นได้ดาบทอง
ทำวพญาให้ลาภหลาย

๖ ๑๑ ปากต่าง

แมวโตอันปากต่าง
ลูกไพร่ได้เป็นนาย

สีแสงนั้นงามเพริดพราย
เฝ้าท่านท้าวเป็นมนตรี

๖ ๑๒ ต่างจุมก

แมวโตต่างจุมก
ผู้เลี้ยงจะได้ดี
ท้าวไทยจะให้ลาภ
เกิดลาภอันหนา ๆ

ไปจนปากอันเลิศศรี
ได้กินที่แทนออกญา
เพราะบุญแมวอันโสภ
เร่งจำเวรบุญคุณ

๖ ๑๓ ต่างห้อง

แมวโตแลต่างห้อง
เลี้ยงไว้จะให้คุณ
ค้าขายโดยใจปอง
ได้กำไรไปต่อหน้า

ทรัพย์สินก่ายกองมาเพราะบุญ
ชอบนายสำเนาแลนาวา
แก้วแหวนทองมากนักรหนา
บ่ขาดทุนเท่าใຍของ

๖ ๑๔ ต่างกลางหลัง

แมวโตกลางหลังต่าง
เลี้ยงไว้จะได้ครอง
เลี้ยงไว้กับเรือนเหย้า
เฝ้าท้าวเป็นเสนา

แลหัวหน้างามกู่กอง
จะได้แทนที่ออกญา
นานไปเล่ายังนักรหนา
จักมีบุญกว่าตระกูล

๖ ๑๕ ต่างสีเท้า

แมวโตต่างสีเท้า
เลี้ยงไว้จักให้คุณ

ชอบแต่เจ้าราชินิกุล
แก่ผู้เลี้ยงโดยจำนง

๖ ๑๖ ต่างสองหู

แมวโตต่างสองหู
แมวนั้นชอบแต่พระสงฆ์

เมื่อแลดูงามยศยง
สังฆราชแลราชา

ร่ำเรียนสิ่งใด ๆ
 สมบัติมากเหลืออดตรา
 กล่าวมาสิ้นทั้งนี้
 สิ้นชาติแมวปลดปลง
 ใส่หม้อแล้วฝังไว้
 คุดแสงอย่าทิ้งเสีย
 ถ้าหากคุดมิได้
 นานไปจักให้คุณ
 เมื่อบุญแมวยังอยู่
 จวงจันท์ละลายทา
 เลี้ยงไว้อย่าทุบตี
 ค่อยเลี้ยงค่อยสงวน
 เงินทองลองให้กิน
 เพราะบุญของวิฬาร์
 จินจามแลพราหมณ์เทศ
 เขาเห็นในสารตรา

มีข้าว"๔

แมวโคอันขายนัก
 นูหนงขาวทั่วเส้นขน
 แมวชิวไซสามาน
 อย่าเลี้ยงบมิตี
 เลี้ยงร้องเย้อแงวหง่าว
 เมื่อแลดูสองตา
 แม้นมีทรัพย์สักพันชั่ง
 เงินทองจะออกจาก
 แมวลายคือเสือโคร่ง
 ใครเลี้ยงไว้กับเรือน
 แมวนั้นร้องหง่าว ๆ
 ใครเลี้ยงสิ้นพรายแพร

ได้ตั้งใจปรารถนา
 มีบุญญาอิงพุทธองค์
 แต่แมวดีโดยจำนง
 อย่าเอาซากไปทิ้งเสีย
 แรมปีไร่จึงค่อยเหยีย
 เก็บเอาไว้จักให้คุณ
 เอากระดูกไว้จักเพิ่มพูน
 เหมือนแมวยังอยู่แลนา
 เร่งพิทักษ์แลรักษา
 อีกข้าวปลาที่อันควร
 เกลือกแมวหนีจักลามลวน
 ของหายาก ณ ท่านอาจารย์
 อีกสิ่งสิ้นจักมุนมา
 ด้วยวาสนาจึงได้แมว
 ฝรั่งเศสแลพ่อค้า
 จักใคร่เลี้ยงสิ้นทุกคน

ถอยยศศักดิ์อย่าพึงชม
 แต่ล้วนขาวคือสำลี
 เลี้ยงไว้บ้านจะอัปรีดิ์
 เขาไปเสียจงไกลตา
 ตัวนั้นขาวคือแป้งทา
 คือไฟลุกวาววาววาด
 คือตักน้ำใส่หัวสาก
 ใครเลี้ยงไว้เกิดกสิ
 ดูทรวงตรงตั้งแมวเดือน
 ย่อมโคกเศร้าทุกคำแท้
 แมวสามหาวย่าพึงแล
 ทั้งพ่อแม่มีวัยชิวา

แม่นไปค้าหนเรือ	เรือล่มเสียกลางคองคา
ตอกให้หนักหนา	เสียสินค้าสิ้นทั้งเรือ
อย่าเลี้ยงไว้จะจิบหาย	ทั้งข้างม้าแลข้างคน
ทั้งตัวตนจักพวดพราย (เกิดโทษทัณฑ์เพราะแมวลาย)	อย่าได้เลี้ยงแมวอาธรรม
แมวโตทับลูกตาย	กับแมวลายก็เหมือนกัน
สิ่งสินมือนันต์	ใครเลี้ยงไว้ยอมบิทา
พ่อแม่และผู้เฒ่า	ทั้งลูกเต้าเกิดโรคา
เงินทองทาสทาสา	ทั้งวัวควายก็พลัดพราว
ทำวิเวททุกคำเช่า	ลูกเมียเล่าเกิดโกลา
เพราะพระรณย์ยอมร่ำทำ	เพราะแมวลายให้อปริย
อย่าว่าแต่คฤหัสถ์	ถึงกษัตริย์แลสงฆ์
แม่นเลี้ยงเกิดกลี	ยอมวินาศไปเหมือนกัน

๐ ชั่ว ๐

แมวโตอันกายต่าง	อย่าเลี้ยงไว้เอาเป็นพันธุ์
แมวชั่วแมวอาธรรม	ในเจ็ดเดือนจักจิบหาย
แมวโตแลหางต่าง	แมวมีสางเกิดกาลี
อย่าเลี้ยงซึ่งแมวผี	ในเจ็ดเดือนไฟไหม้ลาม
แมวดีคือดั่งแก้ว	ท่านเลือกแล้วเอาแต่งาม
กล่าวไว้แต่โบราณ	ท่านทั้งหลายเร่งสืบหา

๐ จบตำราแมว ๐

ภาคผนวก ค

“ตำราคุณลักษณะแม่” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดอนงคาราม

ตำรา

ตูลักษณะเมว

ของ

วัดอนงคาราม

มีภาพสลอดดีประกอบ ๒๓ ภาพ

พิมพ์จำหน่ายที่

โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม

โทร. 71866

ตามที่ได้ เสนอ ขอจัด ทวงคืนของ

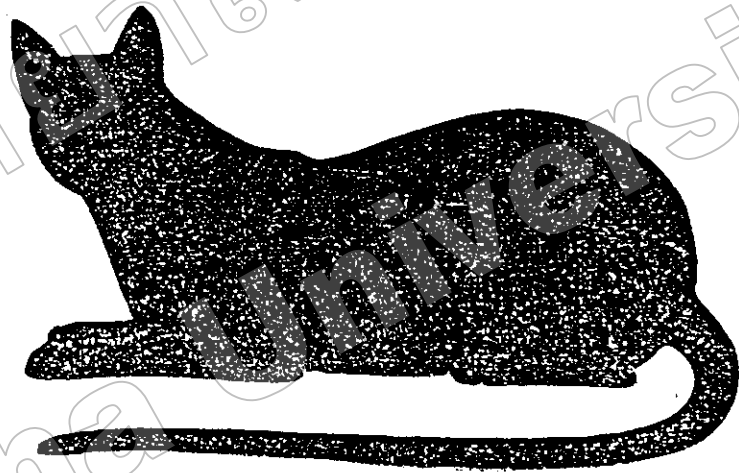
ตำราดลกษณะแมว

บทโคลงไหว้ครูและอารัมภบท

ถวายบังคมเกษเบ้อง	บงเดวียน
แทนศุมาลย์ทองเทียน	ธูปไม้
ไสยเวทวิทยาเพียร	พิรภาพ พระนา
แสดงวิชาเดอศไ้ว	เสศร์ศาสตร์ไสย
นักสิทธวิเวทพร้อม	สององค์ ท่านนา
พระกะโดยโกฏทรง	พรตไต้
ทุบกายวิลาพงษ์	มังกเศศ
สิทธิเวทตาไฟไ้ว	เกิดเชือแมวกระดูก

ภาพที่ ๑

แมวชื่อ นิลรัตน์

สมยานามชาติชื่อ

นิลรัตน์

กายคำศัพท์สามารถ

เลอศพร้อม

พื้นเนตรเติบโตทัน

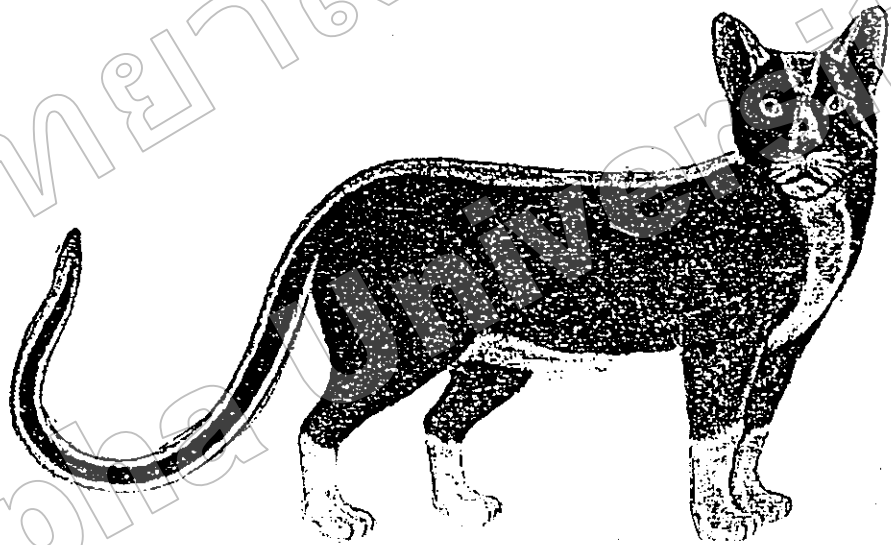
นิตคู์ กายนา

หางสุดเรียวยาวนาน

นอบน้อมเสมอเสียร

ภาพที่ ๒

แมวชื่อ วิเศษ

ราวคอห่านหงาดทอง

สองหู

ขาวตลอดหางดู

ดอกฝ้าย

มีเศวตสีบาทจรู

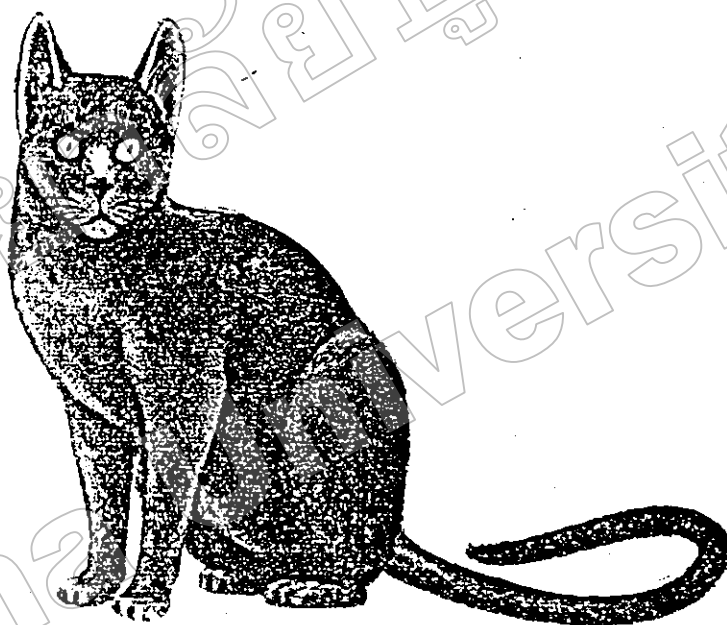
สองเนตร เขียวแฮ

นามวิเศษงามคล้าย

โกลกพินกายดำ

ภาพที่ ๓

แมวชื่อ. ศุภลักษณ์หรือทองแดง

เมดิโอมสุภลักษณ์ลำ

วิลาวรรณ

สีดั่งทองแดงฉั้น

เพริศแพรว

แสงเนตรเนกแสงพร

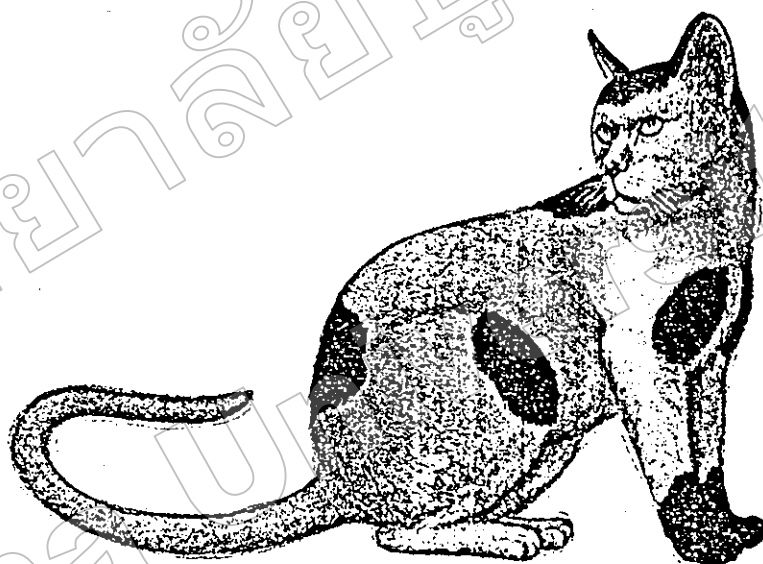
โศภาส

กัณสรพรโทษแคล้ว

สิ่งร้ายคินเกษม

ภาพที่ ๔

แมวชื่อ เก้าแต้ม

สลัِّบดวงคอสีระต้น

สองไหล่กำหนดทั้ง

มีโลมดำบดบัง

เก้าแห่งดำจุม้า

ขาหลัง

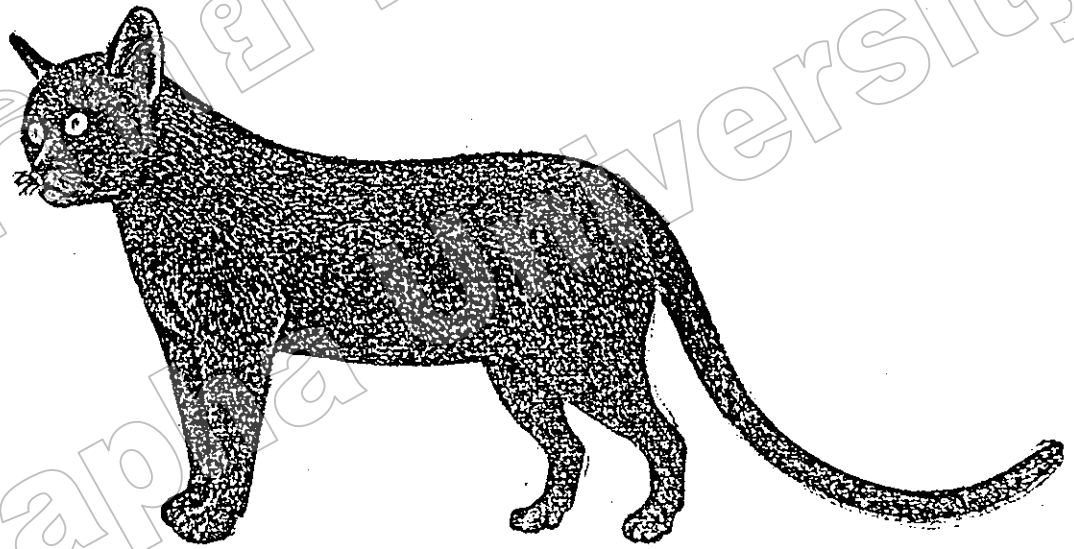
บาทหน้า

ปลายบาท สองแฮ

ผ่านพื้นขาวเสมอ

ภาพที่ ๕

แมวชื่อ มาเลศหรือดอกเลา

วิลามมาเลศพา

ขนดั่งดอกเลาราย

โคนขนเมฆมอปลาย

ตาดั่งน้ำค้างย้อย

พรวดเกาย

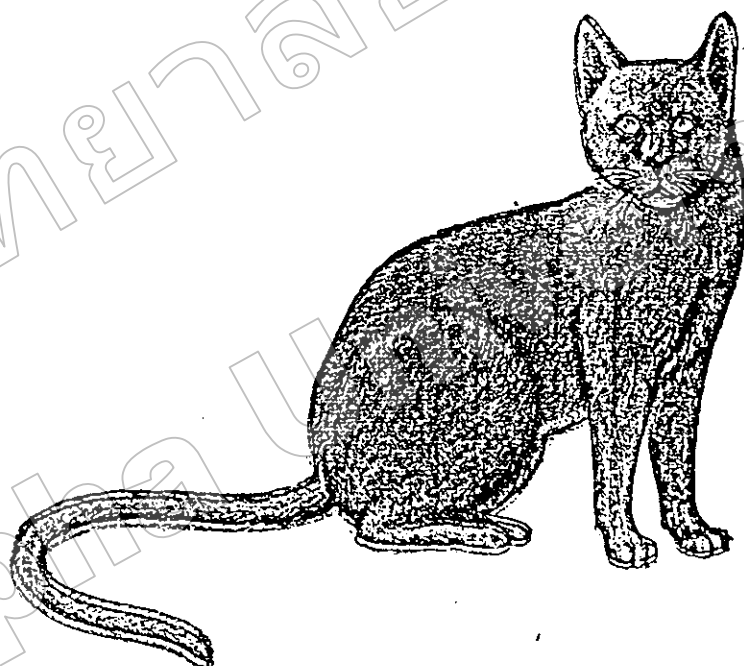
เรียบร้อย

ปลอมเสวด

หยาดต๋องสตับง

ภาพที่ ๖

แมวชื่อ แซมเสวต

ขนดำแซมเสวตสั้น

สรรพางค์

ขนคู้โลมกายบาง

แบบน้อย

ทรงระเบียบเรียบสำออง

เรียวรุ่น งามนา

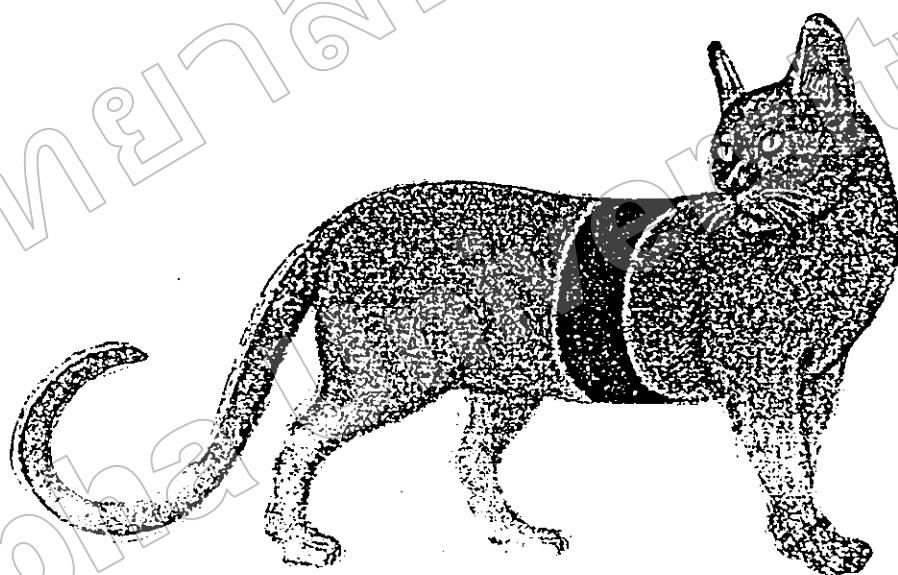
ตาดั่งแสงหิ่งห้อย

เปรียบน้ำทองทา

ภาพที่ ๗

แมวชื่อ รตนกมพต

สมขากาเขศข้อม

ชื่อรตนกัมพลหวัง

ดำรัดรอบกายจ้ง

คาดังเนื้อทองได้

สีสังข์

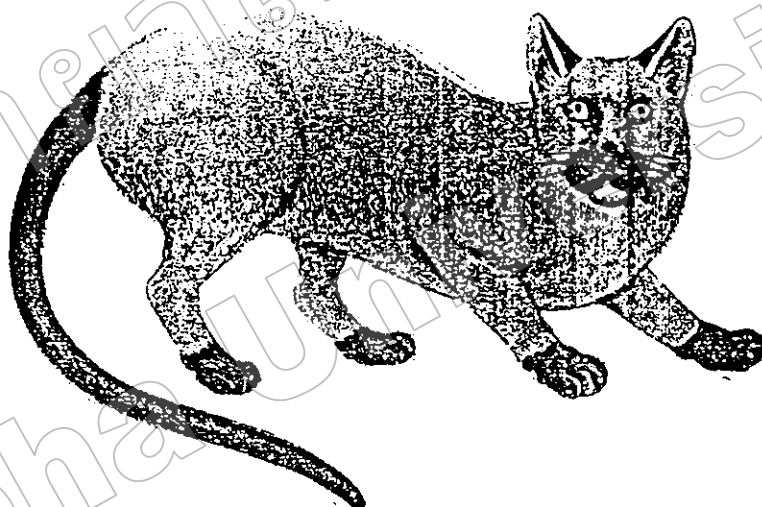
ว่าไว้

หวัดอก หลังนา

หกหน้าเนยขนแสง

ภาพที่ ๑

แมวชื่อ กเชษรนาถ

ปากบนหางสี่เท้า

แปดแห่งคำคุณูปอง

สี่เนตรตั้งเรือนรอง

นามวิเชษรนาสไซรั

โสดสอง

กล่าวไว้

นาคสวาคี ไว้อัย

สอดพันขนขาว

ภาพที่ ๕

แมวชื่อ นิดจกร

นิดจกรบอกช้อช้อย ถักขนา

กายคจกลบกก

เทียบแท้

เสวตรอบรดักรรฐา

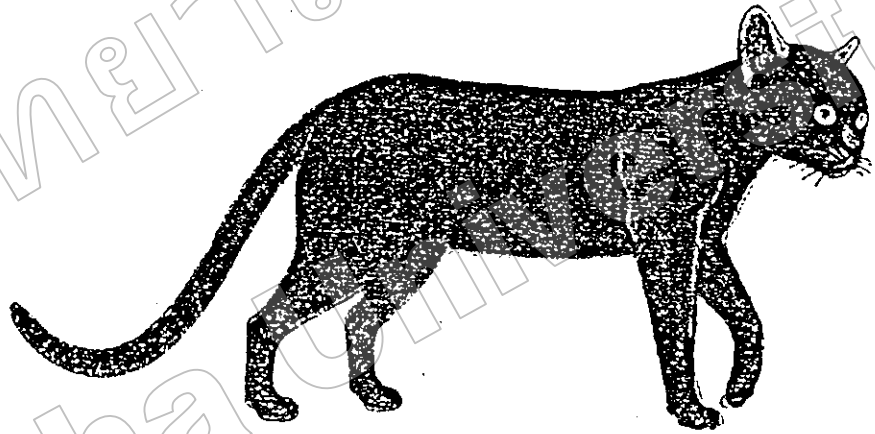
โดยที่

เนาประเทศไต้แม่

ดงนควรณอม

ภาพที่ ๑๐

แมวชื่อ มฤตา

มฤตาปรากฏแจ้ง

ใบโศตสองเสวตปาน

สีตาพกาบาน

หางสุดโลมดำถ้วน

นามสมาน

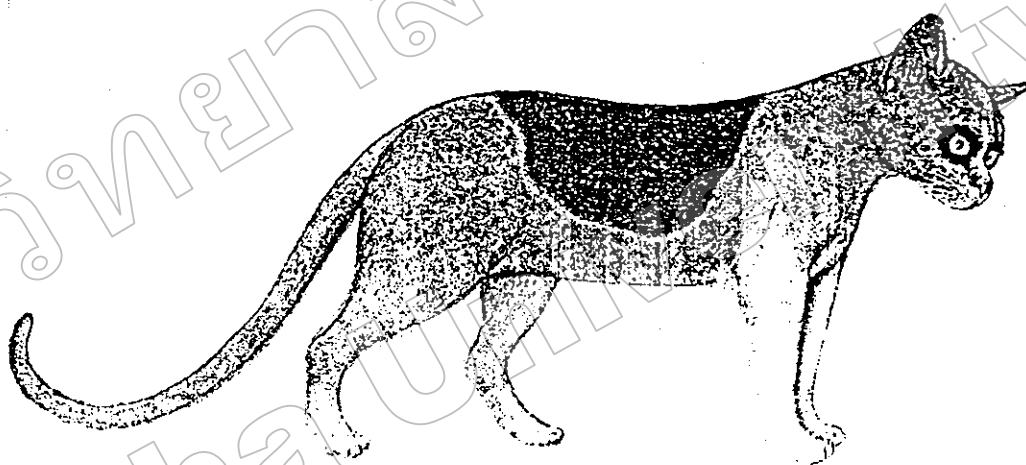
บักถ้วน

เบญมาส เหลืองนา

บาทพนกายเศียร

ภาพที่ ๑๑

แมวชื่อ กรอบแวนหรืออานมา

หางนามกรอบแวนแพน	เศวตฉา
ขนดำเวียงวงตา	เฉกย้อม
เหนือหลังคั่งอานอ	ชาชาติ
งามตั้งวงหมักพร้อม	อยู่ตัวใดแสวง

ภาพที่ ๑๒

แมวขี้ บัดเสวตหรือบัดทงยต

บัดเสวตลักษณะนั้น

ขาวตลอดหางหา

ระดุมแจกสลั้บตา

ตาดั้งคำทราขล้อม

ปลายนา สาแล

ซากพร้อม

กายเฟ็ด เดี่ยวแฮ

บุษยน้ำพลอยเหลือง

ภาพที่ ๑๓

แมวชื่อ กระตอก

มนามกระตอกนั้น

ตัวกลม งามนา

กายดำสี่สรรพสม

สอดฟัน

ขนขาวเฉกเมฆลม

ลอยรอบ ปากแฮ

ตาผสมสชัน

เปรียบนารังผสาน

ภาพที่ ๑๔

แมวชื่อ สิงหเสพย์

นามสิงหเสพย์ชอเชอ

ดำกาย

ขาวที่ริมปากกราย

รอบล้อม

เวียนเกลิงศอสังข์ปลาย

นาสิก อยู่แฮ

ตาดังสี่รงย้อม

หยาดน่าจางแสง

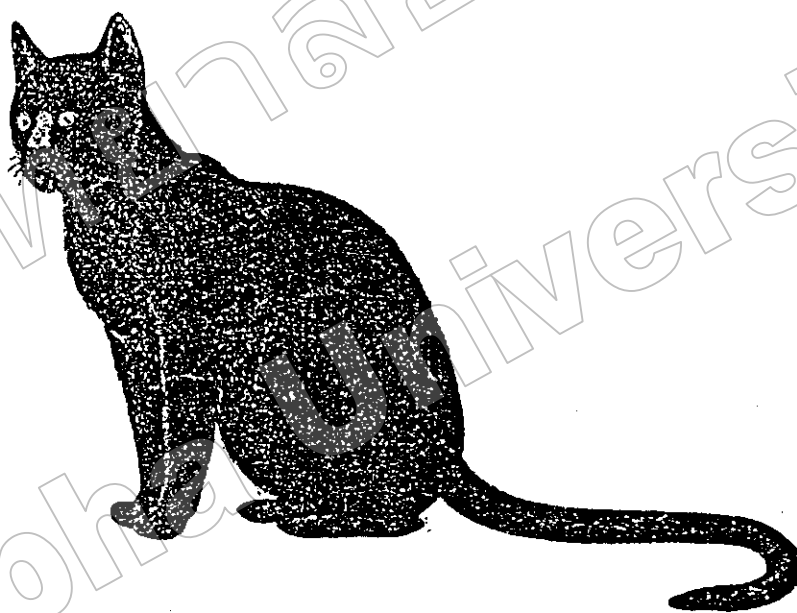

๒๕๖๓
๒๕๖๓
๑๖/

ภาพที่ ๑๕

แมวชื่อ การเวก

มีนามการเวกพื้น

กายดำ

ศรีสรลักษณ์นำ

แนะไว้

สองเนตรเลื่อมแสงคำ

ถือมาศ

สันจมูกสีเสวตไซร์

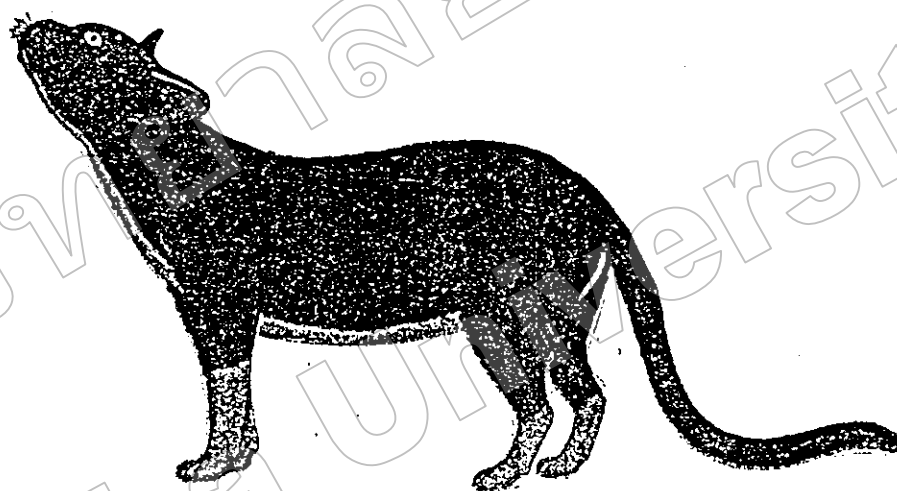
ดุจแม่นยำแบบเข็ญย

๒๕๖๓

17 ส.ค. 2518

ภาพที่ ๑๖

แมวชื่อ จตุบท

จตุบทหมดเพ็ดคน้อม

นามแสดง ไว้นา

โถมสกลกายแสง

หมักกล้วย

สี่บาทพิศเล่ห์แฝง

ลายเสวต

ตาเลื่อมสี่เหล็องคล้าย

เช่นแม่นดอกโสน

ภาพที่ ๑๗

แมวชื่อ โทญา

กายน้ำคอสุดท้อง

ตาดั่งสีบวมกล

โทญาพจน์นิพนธ์

ปากและหางเรียวแหลม

ขาขน เลื่อยคเสย

ดอกแยม

นามกล่าว ไวนา

ทอดเท่าคือสิงห์

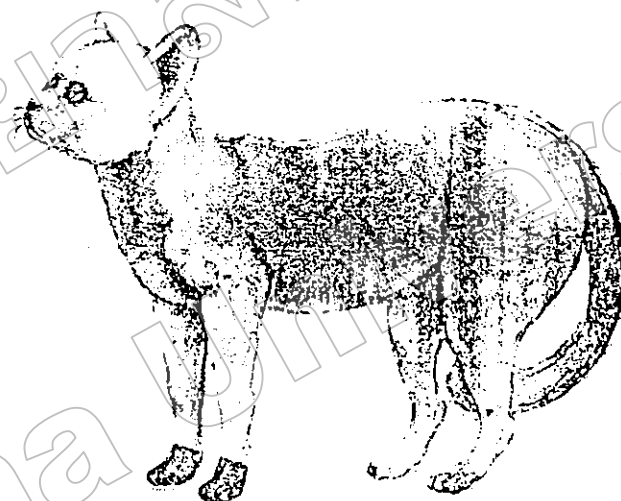
โคลงแจ้งคุณภาพแมว ๑๗ ชนิดข้างต้น

สืบเจ็ดลักษณะเชอ	จิตา นนา
ควรจะเสาะแสวงหา	สืบไว้
จะกอบเกียรติยศลา	วรสวัสดิ ยิงแฮ
ทรพยะพเนเพิ่มให้	เพราะเถยงแมวศรี
แมวขายชพอย่าง	ซากผี
ใส่ตังแรมปี	ขวนขัน
อฏฐิแมวหนม	คุณยิ่ง นักแฮ
อาจประหารภยกัน	กอบเกอพุดผล

ต่อไปนี้เป็นแมววัย ๖ ชนิด

ภาพที่ ๑

แมวชื่อ ทพพลเพศ

ตัวขาวตาเล่ห์ข้อม

ซานสลา

หนึ่งดั่งโลหิตทา

เนตรไว้

ปลอมลักกามศษา

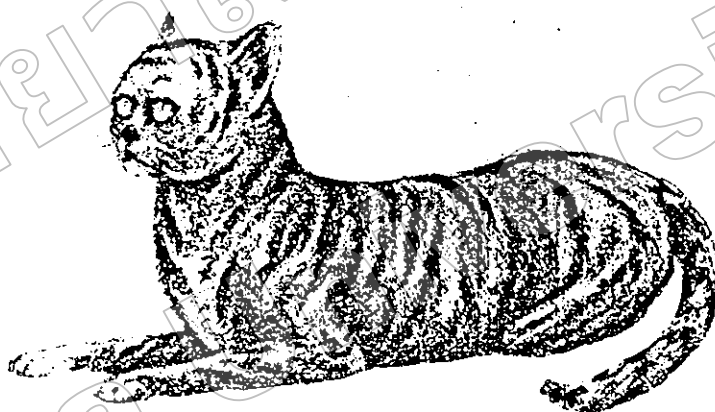
ทุกคำ คิ่นแฮ

ชื่อทพพลเพศให้

โทษร้อนแรงผลาญ

ภาพที่ ๒

แมวชื่อ พรรณพยัคชวโรลายเสือ

มีพรรณพยัคชแพศพน

ลายเสือ

ขนตั้งขุบคร่าเกลื่อ

เกลดบกถ้อง

สีตาโสดแสงเจือ

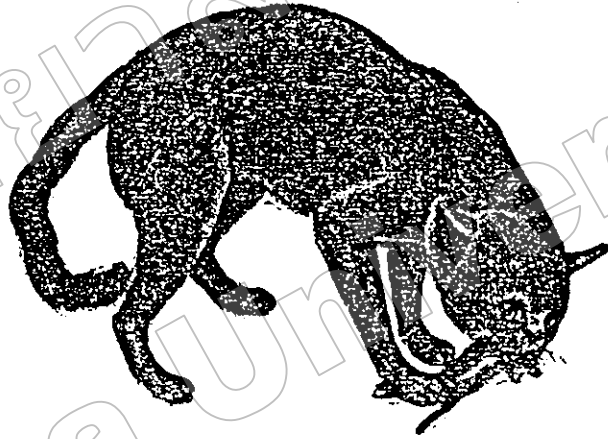
เจิมเปลือก ตมแฮ

เสียงดังฝโป่งร้อง

เรียกแคว้นพงไศล

ภาพที่ ๓

แมวชื่อ ปีสาย

ปัสสาวะจำพวกนี้

เกิดขึ้นจากอกกิ้น

หางขดตั้งงูดิน

ขนดุดากสยายเส้น

อาจัน โทษนา

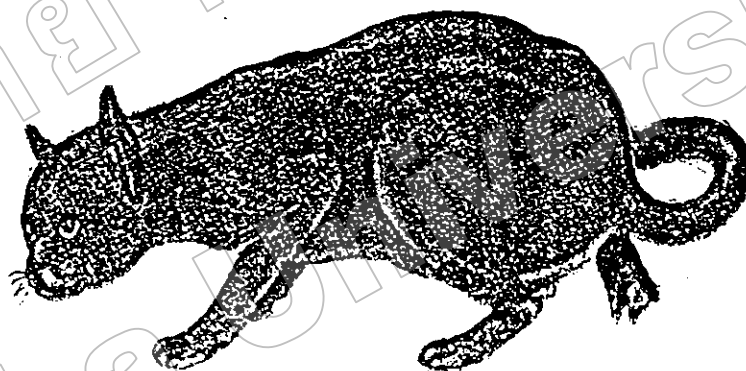
ไปเว้า

ชอบขนด

ชอบเนอยานหนัง

ภาพที่ ๔

แมวชื่อ หินโทษ

หินโทษโรคชาติเชื้อ

ลักษณะ

เกิดลูกตายออกมา

แต่ท้อง

สันดานเพศกายปรา

กฏโทษ อยู่เฮ

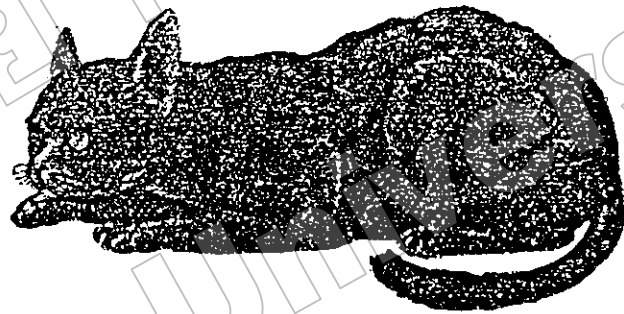
ภัยพิบัติพานต้อ

สิ่งร้ายมาสถาน

ภาพที่ ๕

แมวชื่อ กอบเพลิง

มักนอนขู่อยู่ซุ่ม

เห็นแต่คนเดินชาย

กอบเพลิงกำหนดหมาย

ทรลักษณ์ชาติเซอร้าย

ซ่อนกาย

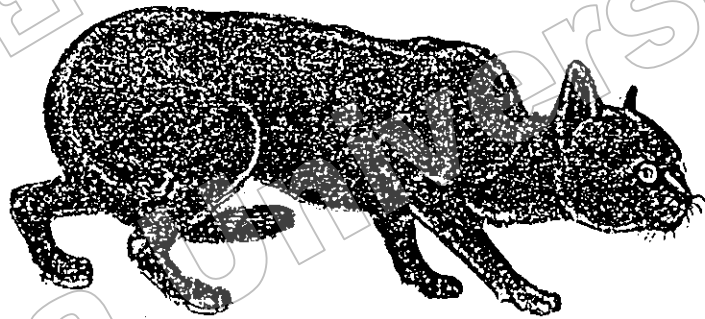
วังคล้าย

นามบอก ไว้อัย

โทษแท้ปล้นถึง

ภาพที่ ๖

แมวชื่อ เหน็บเส่นียต

เหน็บเส่นียคนามโทษร้าย เริงเชื้อ

ค่างที่ทุยหางเห็น

โหดร้าย

ทรงรูปพิกลเบญ

จาเพศ

แมวดั่งสู่น้อย่าไว้

ถิ่นบ้านเสี้ยศรี

ต่อไปนี้เป็นโคลงแสดงโทษแมวร้าย

วิลาหิ ^๕ นชาติ ^๕ เชอ	ทพ ^๕ พล ร้าง ^๕ แฮ
โดย ^๕ ศาส ^๕ ตร ^๕ เว ^๕ ท ^๕ าง ^๕ ค ^๕ ย ^๕ ล	บ ^๕ า ^๕ กร
อย่า ^๕ คว ^๕ ร ^๕ ปร ^๕ ะ ^๕ ก ^๕ อบ ^๕ ป ^๕ น	ข ^๕ อง ^๕ ข ^๕ ว ^๕ ใ ^๕ ว ^๕ น ^๕ า
ทร ^๕ พ ^๕ ย์ ^๕ แ ^๕ ละ ^๕ ย ^๕ ส ^๕ ค ^๕ ค ^๕ ผ ^๕	ที่ ^๕ เล ^๕ ย ^๕ ง ^๕ ส ^๕ ณ ^๕ ุ ^๕ เก ^๕ ษ ^๕ ม

แม ^๕ ว ^๕ ม ^๕ ล ^๕ ก ^๕ ษ ^๕ ณ ^๕ พ ^๕ ร ^๕ อ ^๕ ม	เพ ^๕ ร ^๕ า ^๕ ก ^๕ าย
ห ^๕ าง ^๕ ค ^๕ ง ^๕ บ ^๕ ว ^๕ ง ^๕ เบ ^๕ ี ^๕ ด ^๕ ท ^๕ าย	ท ^๕ อ ^๕ ษ ^๕ ไ ^๕ ว
เ ^๕ ก ^๕ พ ^๕ ล ^๕ อย ^๕ เพ ^๕ ็ ^๕ ช ^๕ ร ^๕ ร ^๕ าน ^๕ ส ^๕ ล ^๕ าย	ด ^๕ ิ ^๕ ย ^๕ ก ^๕ ล ^๕ ่า ^๕ ว ^๕ มา ^๕ แ ^๕ ฮ
จ ^๕ ง ^๕ ป ^๕ ล ^๕ ่ ^๕ อ ^๕ ย ^๕ เส ^๕ ีย ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ่า ^๕ ไ ^๕ ด้	ค ^๕ ิ ^๕ ด ^๕ เล ^๕ ย ^๕ ง ^๕ ย ^๕ ง ^๕ ส ^๕ ถ ^๕ าน

ส ^๕ ม ^๕ บ ^๕ ร ^๕ ณ ^๕ ส ^๕ ี ^๕ บ ^๕ เจ ^๕ ็ด ^๕ พ ^๕ ร ^๕ อ ^๕ ม	ล ^๕ ัก ^๕ ข ^๕ ณ ^๕ า
ส ^๕ ถ ^๕ ย ^๕ ฎ ^๕ ี ^๕ น ^๕ าม ^๕ ส ^๕ ม ^๕ ย ^๕ า	บ ^๕ อ ^๕ ก ^๕ แ ^๕ จ ^๕ ้ง
แม ^๕ ว ^๕ ท ^๕ อ ^๕ ษ ^๕ ห ^๕ ก ^๕ ต ^๕ ัว ^๕ มา	บ ^๕ ั ^๕ น ^๕ จ ^๕ บ
ย ^๕ ี่ ^๕ ส ^๕ ี ^๕ บ ^๕ ส ^๕ า ^๕ ม ^๕ ต ^๕ ัว ^๕ แ ^๕ สร ^๕ ้ง	ส ^๕ ี ^๕ บ ^๕ ไ ^๕ ว ^๕ พ ^๕ ิง ^๕ ย ^๕ ล

จบบทโคลงลักษณะแมว

ต่อไปเป็นภาพ ๑๖ แสดงคุณโทษของแม่ ดังนี้

ฉบับ ๑๖

๑	แม่เอกท่านก่ตัวโดยหมาย	คำรามรยาย	ในรูปพรรณนั้นนา	ว
๑	กายดำเด่นพักตร์โสภ	ตองบาทบาท	ท้องหงัดแดงมีศรี	ว
๑	เกี้ยวแห่งใส่เดมอถ้ำดี	เนตรคังมัน	ปรัากฎเปรี้ยบนัยนา	ว
๑	ดำเนียงไฟเพราะนักษ	เป็นที่เมศดา	แก่ฝูงมนุษย์หญิงชาย	ว
๑	แม่ใครได้เคยโดยหมาย	จักได้เป็นนาย	ผู้ใหญ่เดือนที่ถานา	ว
๑	ศฤงคารบริวารโกศา	ทรัพย์สินจกมา	เนื่อง ๆ บริบูรณ์พุดมี	ว
๑	จักเจริญสวัสดิภาพศักดิ์ศรี	ศัตรูไฟ	บ่ห่อนจะไกลกตายคน	ว
๑	เลี้ยงให้จกมีผล	ตามท่านก่ตัวกต	ตัวราดิ่งนี้ โดยปอง	ว
๑	หนึ่งกายขาวถ่มผอง	โสภาดำยอง	แดงำนเกี้ยวแห่งมี	ว
๑	เดมออย่างม้าเทศมีศรี	แม่นใครเลี้ยงดี	คำชายจะได้โกศา	ว
๑	ทรัพย์สินถ่มบัตินานา	สะเอินให้มา	ทุกสิ่งสารพรรณพั่งมี	ว
๑	ผู้จะเป็นเศรษฐี	เพราะแมวนั้นดี	จะให้ซึ่งคุณเจ้าตน	ว
๑	หนึ่งนามนิตรคนโสภณ	ทวหงด่ากต	เดบดนก็คำอำไพ	ว
๑	แม่ผู้สบพบแม่วัวใด	คำคจท่านไชย	คิงนจเลี้ยงรักษา	ว
๑	ข้อมจะให้คุณอเนกา	ศฤงคารโกศา	จะเนื่องเป็นนิจบริบูรณ์	ว
๑	กอบด้วยโกลไคไศสุริย์	แสนผู้เพิ่มพุด	เจริญสวัสดิก่าจกภัย	ว
๑	หนึ่งนามทองแดงใส	เดบดนพันใน	นินแดงคิงแดงข้อมทา	ว
๑	ใครเลี้ยงจักได้ยศตา	ยังพันพรรณา	เป็นที่อำมาคย์มนตรี	ว
๑	หนึ่งดอกเดาใสดี	จนชาวอินทรีย์	แดงนนั้นแกมแซมคำ	ว

๒

- ๑๑ ใครพบเร่งให้อุปถัมภ์ แมวหน้จักนำ ซึ่งสัตว์วัดคิมงคล ๖
- ๑๒ หญิงชายท้อหลังดำถด จักเมตตาคตน ด้วยแมวหน้เป็นเดินท่า ๖
- ๑๓ เป็นที่รักใคร่ไปมา แห่งฝูงประชา นรชนท้อทงหญิงชาย ๖
- ๑๔ หนึ่งนามแมวแก้วโดยหมาย ชาวท้อทงถาย แดเนตรนคังมณี ๖
- ๑๕ ดีเท่าค้างามมีศรี หูหางดำดี ดงหมึกมาถายดาตา ๖
- ๑๖ มีคุณยิ่งดำนกหนา จักนำโภคา พิพฒันต์สมบัติเพิ่มพุด ๖
- ๑๗ ใครเลี้ยงจักได้ไอศูรย์ ศักดิ์จรรบริบูรณ์ ทดตั้งสารพชรณ้จักมี ๖
- ๑๘ หนึ่งถายคังปรอคมดี เดอมแสงรุจี ดงแกดงมาถอบถายทา ๖
- ๑๙ เลี้ยงคิมคุณนคหนา จงเร่งหามา เลี้ยงเทอญอย่าแคงดงด้อย ๖
- ๒๐ หนึ่งนามมกตอำไพ ดำราท่านไชย ว่าแมวหน้เป็นมกต ๖
- ๒๑ ภายคำคอบชาวรบชน ใครเลี้ยงเกิดผล ทวีพย์ดินสมบัติมากมี ๖
- ๒๒ หนึ่งค่างจอนพาวชิ แต่หน้ามีศรี นัยนาทงดองขอบดำ ๖
- ๒๓ ต่คำเด่นคำดังทองคำ ใครเลี้ยงจักนำ เกียรติยศมาให้เจ้าตน ๖
- ๒๔ หนึ่งคำเป็นขอบถักนัช ภายนันได้ถน ประหลาดคังแกดงถ่าวมา ๖
- ๒๕ ใครเลี้ยงจักมียศลา มีเดชเดชา นุภาพแก่คนเกดงถักัว ๖
- ๒๖ หนึ่งคำดีเดอมท้อควัว นาลักถักัว ชาวถ้องเป็นแดนโสภา ๖
- ๒๗ ใครเลี้ยงจักได้ถานา ในเจ็ดเดือนตรา พระยาจะให้ถากถาย ๖
- ๒๘ หนึ่งควงต่างท้อปรียาย โสภาเพริศพราย ท่านถ่าวว่าเป็นศักดิ์ศรี ๖
- ๒๙ ใครเลี้ยงจักเป็นมนตรี เสนาธิบตี ประกอบด้วยศักดิ์จรร ๖
- ๓๐ หนึ่งเด่นปากจุมุกโอพาร ใครได้พบพาน จงเลี้ยงบำรุงรักษา ๖
- ๓๑ จะได้ที่แดนไร่นา ทวีพย์ดินโภคา ถ่าไพร่จักได้เป็นนาย ๖
- ๓๒ หนึ่งค่างร้องมตท่านทาย ต่แต่คำชาย ถ่าภาเภครานาถักัว ๖

๓

- ๑) พ่อค้าควรเลี้ยงโดยหวัง แมวหนั้คุดคั้ง เงินทองทุกตั้งพูดมี ๑
- ๑) หนึ่งต่างบัตตลอดดอดศรี คำราวาคี ใครเลี้ยงจกัยงครกูด ๑
- ๑) กอบด้วยยศศักดิ์ไอศูริย์ ทุกตั้งบริบูรณ์ พรหมมุดเป็นนิจันรินทร์ ๑
- ๑) หนึ่งดีเท่าตางขบขัน ท่านว่าควรกัณ ให้เลี้ยงแต่ราชันักูด ๑
- ๑) แมวหนั้ยอมจะให้คุณ จงมีการูญ อย่าได้ไปทำอันตราย ๑
- ๑) หนึ่งต่างตองหูโดยหมาย คำราท่านทาย ว่าควรจะเลี้ยงแต่ตั้งฆ ๑
- ๑) เต่าเรยนตั้งโคมันคง มิได้ถ่มหลง ถ้าเรัจคังความปรารถนา ๑
- ๑) ท่านกถาวัดวิตรคำรา จงพิจารณา มาเลี้ยงทุกตั้งตามมี ๑
- ๑) แม้นตายอย่าทงซากผี ฝั่งไฉนแรมมี แด้วเก็บกระดูกแมวมา ๑
- ๑) ไล่หม้อพิทักษ์รักษา จะมีคุณา นุกูณตั้งเป็นเหมือนกัน ๑
- ๑) เลี้ยงแด้วอย่าได้เตี้ยคณึน ทุบ ไบยศรีน ถนอมจรงรักนักหนา ๑
- ๑) บันจงอาหารโภชนา เขาน่าฝึกปดา ทุกตั้งบำเรอบริบูรณ์ ๑
- ๑) แมวหนั้ยอมจักเพิ่มพูด อย่าฟังอาตุร ตั้งดัยในเรื่องคำรา ๑
- ๑) แมวชั้มีมากเหลือตรา ดายคังพัยคัฆา กินถูกแดออกถูตกาย ๑
- ๑) ต่างแดงหางคอกฉิบหาย หางชอดชาวตาย ท่านว่าให้เร่งปลดอยเลี้ยง ๑

จบตำราแมว ร้ายแลดีโดยสังเขปเพียงเท่านี้ ๗

(สะกตการันต์ตามต้นฉบับ)

ภาคผนวก ง

“ตำราสัญลักษณ์แมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของวัดราชโอรสาราม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

กาละระหะ รังกะตา กุรูกัมพล สังข์ขาว พลาหก ณะกำปะติ อัก ชะระณะ และ สัตกนยแล

อนึ่งเล่า ยังแบ่งม้ออกเป็นม้าตรีและม้าจ้าวอีก ๓๐ ประเภท โดยถือเอาสี ของมันเป็นเกณฑ์ ม้าจ้าวพวกหลังนี้คือพอประมาณ เหมาะแก่อำมาตย์ข้าราชการ ไม่ควรคว้ย องค์พระมหากษัตริย์แล

อนึ่งที่สำคัญคือขวัญม้า อันได้แก่รอยเส้นขนซึ่งขนเรียงกันหรือขนซ้อนกันเป็นวง อันว่าขวัญนี้มีอยู่สองแบบด้วยกันคือ ขวัญกันหอย มีรูปกลมขนขนเวียนเป็นวงเหมือนกันหอย และขวัญตะขาบ ซึ่งขนเรียงกันเป็นเส้น มีรูปคล้ายตะขาบ และเมื่อทราบกัณนี้แล้ว ฟังทราบ ถึงขวัญม้าส่วนที่ไม่ดี ซึ่งได้แก่ขวัญใต้กางทั้งสองข้าง ขวัญใต้ขากรรไกรกับระหว่างคอ ขวัญ ตรงหน้าผากซึ่งมีเพียงหลุมเดียว แต่ลึกลงไป ขวัญที่หน้าอกตรงระหว่างขาหน้า ขวัญที่ริม ผมนกเอียง ขวัญที่กลางหลัง ขวัญที่ข้อคางคัมทั้งสองข้าง ขวัญอยู่ที่ใต้ท้องตรงดังค้อออกมา ล้วนแต่ขวัญเสียของม้าทั้งสิ้น

ตำราดูแมว

253

คำไหว้ครูและเริ่มเรื่อง

ถวายบังคมเกล้าเบื้อง	บนเจวียน
แทนสมาลัยทองเทียน	ธูปไม้
ไสยเวทย์วิทยาเพียร	พิรภาพ พระนา
แสงดวงวิพารเลิศไว้	เลศรู่ศาสตร์ไสย

นักสิทธิ์วิธเวทย์พร้อม	สององค์ ท่านนา
พระนะโดยกฏทรง	ท่านได้
ชุกกายวิพารพงศ์	มณฑลศ
สิทธิ์เวททาไฟให้	เกิดเชื้อแมวกระดูก

ลักษณะของแมวดี ๑๗ ชนิด

แมวขี้นิลรัตน์	นิลรัตน์
สมญานามชาติเชอ	เลิศพร้อม
กายคำสิทธิ์สมรรถ	นิลคู้ กายนา
พินเนตรเล็บสันทัก	นอบน้อมเสมอเศียร
หางสุกเรียวงามน้อม	
แมวขี้อวิลาศ	สองหู
ราวคอทับผงาคทอง	ดอกฝ้าย
ขาวตลอดหางคู้	สองเนตร เขียวแซ
มีเศวตสีบาททว	โกลาพินกายคำ
นามวิลาศงามคล้าย	
แมวขี้อสุภลักษณ์	วิพารวรรณ
เจตโหมศุภลักษณ์ล้ำ	เพริศแพรว
สี่ก้งทองแดงฉัน	ไฉนภาส
แสงเนตรเสกแสงพร-	สิ่งร้ายคินเขษม
ก้นสรวพภัยแคล้ว	
แมวขี้อเก้าแต้ม	ชาหลง
สลบควงคอศิริระตัง	บาทหน้า
สองไหล่กำหนดยง	ปลายบาท สองแฉ
โลมคำเบียดคบบัง	ผ่านพื้นขาวเสมอ
เก้าแห่งคำจุมมา	

แนวข้อมาเสก	พรธกกาย
วิพารมาเสกพน	เรือบรอย
ชนคอกอกเถาตาย	ปลอมเศวต
โคนชนเมฆเมื่อปลาย	หยากกองบขบง
คาคังนาคางน้อย	
แนวข้อแซมเสวต	สรรพางค์
ชนค้ำแซมเศวตสน	แนบน้อย
ชนคู้โลมกายบาง	เรียวรัน งามแล
ทรงระเบือบเรียบสาอาง	เปรียบน้ำทองทา
คาคังแสงหึ่งห้อย	สีสังข์
แนวข้อรัตนกัมพล	วาไฉ
สมญากายยศย้อม	หะวอก หลั่งนา
ข้อรัตนกัมพลหวัง	ทกนาเนียนแสง
คำรัสรอบกายจ้ง-	
คาคังเนื้อทองใต้	โสศสอง
แนวข้อวิเชียรมาศ	กล่าวไว้
ปากบนหางสีเท้า	นาคสวาท ไฉเอย
แปดแห่งค้ำคจปอง	สอกพันชนชาว
สเนทรวงเวียนรอง	
นามวิเชียรมาศไซ้	ลักษณา
แนวข้อนลจักร	เทียบแท
นลจักรบอกร้อช้อย	โดยที่
กายคจกลบักกา	คังน้ควรดนอม
ศวทรศรอบกณฐา	
นาประเทศไคแม่	

แนวข้อมูลา	นามสมาน
มูลาปรากฏแจ้ง	บัลวัน
ในไสทสองเศวคปาน	เบญจมาส เหลืองนา
เสีตาพกาบาน	บาทพนกายเทียร
ทางสกลมค้ำถวัน	
แนวข้อกรอบแว่น	เศวคผา
นามหนึ่งกรอบแว่นอว	เจกย้อม
คำรอบเวียนวงตา	ชาชาติ
เหนือหลังทังอานอา-	อยู่ค้ำวไคแสง
งามทังวงหมักลอม	
แนวข้อบคเสวคหรือบคตลอด	ปลายนา สาด
บักเศวคทักษณะนั้น	ยาภพร้อม
ชาวตลอดทงหา	กายเฟ็ค เทียวแฮ
ระลุมเจกสลับตา	บขยน้ำชละเหลือง
ทาทังค้ำทรายลอม	
แนวข้อกระจอก	ท้วกลม งามนา
มีนามกระจอกนั้น	ตอกพัน
กายค้ำสัสรพสม	ลอยรอบ ปากแฮ
ชนชาวเจกเมฆลม	เปรียบน้ำรังผสาน
คามประสมสี่ชั้น	
แนวข้อสิงหเสพย	ค้ำกาย
นามสิงหเสพยชื่อเชอ	รอบลอม
ชาวที่ริมปากราย	นาสิก อยู่แฮ
เวียนเตลึงคอสังขปลาย	พยาคน้ำจางแสง
ทาทังสี่รงย้อม	

แนวข้อการเวก

มีนามการเวกพัน

ศรีสรลักษณ์นำ

สองเนตรเลื่อมแสงคำ

ต้นจุมุกส์เศวตไซรั

แนวข้อจุกุบท

จุกุบทหมกเพ็คน้อม

โลมสกลกายแสง

สีบาทพิศเล่ห์แฝง

กาเลื่อมสีเหลืองกล้าย

แนวข้อโกญจา

กายคำคอสุกท้อง

ทากังสีบวบกล

โกญจาพจน์นิพนธ์

ปากและหางเรียวแจลัม

โคลงแจ้งคุณภาพแมวทั้ง ดนย ชนิตของตน

สืบเจ็ดลักษณะเชื้อ

ควรจะเสาะแสวงหา

จะกอบเกียรติยศดา

ทรัพย์จะพูนเพิ่มได้

แมวายชีพอย่าง

ใส่ที่ผั่งแรมบี

อัญริแมวนั้นมี

อาจประหารภัยกัน

ลายคำ

แนะไว้

ก็อมาศ

คัจแมนแบบเขียน

นามแสงวงไวนา

หมักละม้าย

ลายเศวต

เช่นแมนคอกโสน

ชาชน ละเอียดเอย

คอกแย้ม

นามกล่าว ไวนา

ทอกเท่าคือสิงห์

วิพาร์ นรา

สืบไว้

วรสวัสดิ์ ยิ่งแฮ

เพราะเลียงแมวศรี

ชากผี

ชวบชั้น

กุดเย็ง นักแฮ

กอบเกอพุนผล

แมวร้าย อ ชนิด

แมวชื่อทพพลเพศ

ทวชาวคาเลห์ยอม

หนึ่งก่งโลหิตทา

ปลอมล็กคามมัสยา

ชื่อทพพลเพศให้

แมวชื่อพรรณพศมหรือลายเสือ

มีพรรณพศมเพศพน

ชนก่งซบคร่าเกลือ

สีทาโตตแสงเจือ

เสียงก่งผไปงว่อง

แมวชื่อบีส่าง

บีส่างจำพวกนี้

เกิดซ่งลุกออกกิน

ทางซดก่งกิน

ชนคุสากขยายเส้น

แมวชื่อหินโทษ

หินโทษโทษชาติเชื้อ

เกิดลุกตายออกมา

ต้นกานแพศกายปรา-

ภัยพิบัติพานต้อง

แมวชื่อกอบเพลิง

มักนอนย้งอยู่ซุ่ม

เห็นแต่คนเกินชาย

กอบเพลิงกำหนดหมาย

ทรลักษ์ณชาติเชื้อร้าย

ชานสลา

เนกรไว้

ทุกกัว ก็นเซย

โทษร้อนแรงผลาญ

ลายเสือ

แกตบกล้อง

เจิมเบือก ทมเซย

เรียกแก้วนพงไศล

อาจิน โทษนา

ไปเว็น

ยอบชนค

ซุบเนือยานหนัง

ลักขณา

แต่ท้อง

กฎโทษ อยู่เซย

สังร้ายมากสถาน

ช่อนกาย

วิ่งกล้าย

นามบอก ไว้เอย

โทษแก้พลันถึง

แนวข้อเห็บเส็นัก

เห็บเส็นักนามโทษร้าย
 ก้างที่ท่อยางเห็น
 ทรงรูปพิกลเบญ-
 แมวกงน้อย่าไว้

เวียงเข็ญ
 โทษร้าย
 จาเพก
 ถิ่นบ้านเสี้ยนศรี

ต่อไปนี้เป็นบทโคลงแสดงโทษแมวร้าย

วิพารหินชากิเชื้อ
 โดยศาสตร์เวทางค์ยล
 อย่าควรถูกประกอบปน
 ทรัพย์และยศศักดิ์คล้าย
 แมวมืดลักษณะพร้อม
 หางกึ่งบ่วงเบ็ดทาย
 เจกพลอยเพชรรานสลาย
 จงปล่อยเสียอย่าได้
 สมบูรณ์สืบเจ็ดพร้อม
 สฤชค่านามสมญา
 แมวโทษหกตัวมา
 ยสืบสามตัวแสรัง

ทุกพล ร้างแซ
 ยากรู้
 ของชั่ว ไร้ณา
 ที่เลี้ยงสุญเกษม
 เพรากาย
 โทษไว้
 โดยกล่าว มาแซ
 คึกเลี้ยงยังสถาน
 ลักขณา
 บอกแจ้ง
 บรรจบ
 สืบไว้ พึงยล

ภาพฉบับ ๑๖ แสดงคุณโทษของแมว มืดง

แมวเอกท่านกล่าวโดยหมาย คำราบรยาย ในรูปพรรณนั้นนา
 ภายคำแก่นพัทตร์โสภา สองบาทบาทาท้องหลังแลหางมีศรี
 แก้วแห่งใสเสมอสำลี เนตรคังมณี ปรางภูเปรียบนัยนา
 สำเนียงไพเราะนักษณา เป็นที่เมตตา แก่ฝูงมนุษย์หญิงชาย
 แม้ใครได้เลี้ยงโดยหมาย จักได้เป็นนาย ผู้ใหญ่เลื่อนที่ฐานา
 ศฤงคารบริวารโภกา ทรัพย์สินจักมา เนื่องเนื่องบริบูรณ์พูนมี
 จักเจริญสวัสดิภาพศักดิ์ศรี ศักดิ์ไพร่ บ่ห่อนจะไถ่กายตน

เฝยให้จกัมีผล กำทำนถล่าวถล กำรำคังนี้โดยปอง
 หนึ่งกายชาวสัสมพอง โสภณำยอง แลค้ำนนี้เกำแห่งมี
 โสภณำยองมำเทศมีศรี แม้นไครเฝยดี กำชายจะไค้โกกา
 ทรพยสันสมบัตินำน เฝยให้มีมำ ทุกสิ่งสวพรณพ้งมี
 ฝุนจะเป็นเศรษฐี เพราะแมวนั้นดี จะให้ซึ่งคุณเจำคน
 หนึ่งนำนนิตรคนโสภณ ทวทงสภถ เล็บถนกำอำไฟ
 แม้นสบพบแมวกัวโค กำกุงทำนไซ กงนงเฝยรักษำ
 ย่อมจะให้คุณเอนกำ ศฤงการโกกา จะเฝยเป็นนิจบริบูรณ์
 กอบค้วยโกไคไคศรย แสนสุขเพิ่มพูน เจริญสวัศก้ำจักภัย
 หนึ่งนำนทองแคงแสงโส เล็บถนพ้นใน นั้นแคงก้งแคงย้อมทำ
 ไครเฝยจักไค้ศฤง ย้งพ้นพรณนำ เป็นที่อำมำคัยมนศรี
 หนึ่งกอกเตล่ำโสสี ขนขำอินทรี แลขนนแคงแคงกำ
 ไครพบเร้งให้อุปถัมภ์ แมวนั้นจักนำ ซึ่งสุขสวัศกัมกถ
 หนึ่งชยทัวหล่ำสภถ จักเมศทำน ค้วยแมวนั้นเป็นเสน่หำ
 เป็นที่รักไครไปมำ แห้งฝุงประชำ นรชนทัวท้งหญิงชย
 หนึ่งนำนแมวกัวโดยหมำย ขำทัวท้งกาย แลเณครนนี้คังมณ
 สี่เทำค้ำงำมีศรี หุหำงค้ำคี่ คังหมักมำลยลศทภ
 มีคุณเฝยถำนกัหนา จักนำโกกา พัพฒันสมบัตเพิ่มพูน
 ไครเฝยจักไค้ไคศรย ศฤงการบริบูรณ์ ทุกสิ่งสวพรณจักมี
 หนึ่งถยคังปรอทมัส เลื่อมแสงรุจี ก้งแคงมำลยลศทภ
 เฝยคัมคณนัคนำ จงเร้งหำมำ เฝยเทอญอย่ำแคงสงสย
 กายค้ำกอบขำวรอบชน ไครเฝยเกิดผล ทรพยสันสมบัติมำกมี
 หนึ่งร่วงคัจอนพำชิ แค้นหน้ามีศรี นัยนำท้งสองชอบค้ำ
 ค้ำค้ำแสนค้ำลึงทองค้ำ ไครเฝยจักนำ เกียรคัยมำให้เจำคน
 หนึ่งค้ำเป็นชอบสกันร์ กายนนโสภณ ประหลศคังแคงถล่ำมำ

ไครเลี้ยงจกมียศดา มีเคชเคชา นภาพแก่นแก่นกรังกลว
 หนึ่งคำสี่เลื่อมท้าวทัว นาสิกสลาว ชาวผ่องเป็นแก่นโสภา
 ไครเลี้ยงจกไครฐานา ในเจ็ดเดือนตรา พระยาให้ลาภหลาย
 หนึ่งควงค่างทัวปริยาย โสภาเพริศพราย ท่านกล่าวว่าเป็นศักดิ์ศรี
 ไครเลี้ยงจกเป็นมนตรี เสนาธิบถี ประกอบด้วยยศศตุงการ
 หนึ่งแก่นปากจุมกโฮพาร ไครได้พบพาน จงเลี้ยงบำรุงรักษา
 จะไคที่แก่นไร่นา ทพยีสินโภคา ถ้าไพร่จกไคเป็นนาย
 หนึ่งค่างร้องมกท่านทาย ก็ไคค้ำชาย สำเภเภทรานาวัง
 พ้อค้ำควรเลี้ยงโดยหวัง แมวนั้นคุดคลัง เงินทองทุกสิ่งพูนมี
 หนึ่งค่างบักตลอดศอกสี่ ตำราว่าไค ไครเลี้ยงจกยั้งตระกูล
 กอบด้วยศกศักดิ์ไอศูรย์ ทุกสิ่งบริบูรณ์ พร้อมมูลเป็นนิจันรัตน
 หนึ่งสี่เท้าค่างขบขัน ท่านว่าควรกัน ให้เลี้ยงแต่ราชินิกล
 แมวนั้นย่อมจะให้คุณ จงมีการุณ อย่าไคไปทำอันตราย
 หนึ่งค่างสองหูโดยหมาย ตำราท่านทาย ว่าควรจะเลี้ยงแต่สงฆ์
 เล่าเรียนสิ่งใดมันคง มิได้ล้มหลง สำเร็จคงความปรารถนา
 ท่านกล่าววจิตถารตำรา จงพิจารณา มาเลี้ยงทุกสิ่งตามมี
 แม้นตายอย่าทิ้งซากผี ผังไว้แรมปี แล้วเก็บกระดูกแมวมมา
 ใส่หม้อพิทักษ์รักษา จะมีคุณา นุคุณคงเป็นเหมือนกัน
 เลี้ยงแล้วอย่าไคเคียดจันท์ ทูบไบยัตริน ดนอมจงรักนักหนา
 บรรจงอาหารโภชนา ข้าวน้ำผักปลา ทุกสิ่งบำรุงบริบูรณ์
 แมวนั้นจักเพิ่มพูน อย่าฟังอาศูร สงสัยในเรื่องตำรา
 แมวขี้มีมากเหลือตรา ลายตั้งพยักขมา กินลูกแลออกลูกตาย
 ค่างแกงหางคอกฉิบหาย หางชอกชาวลาย ท่านว่าให้เร่งปล่อยเสีย

ภาคผนวก จ

"ตำราคุณลักษณะแม่" ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตำราคู่มือกะแมว

คัดลอกและถ่ายภาพจากเล่มสมุดข่อย

สมัยต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕

ของ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ซึ่งตั้งแสดงอยู่ที่ห้องประณีตศิลป์รัตนโกสินทร์

ภาพที่ ๑
แมวป่า วิลาศ

ราวคอทับถายห้อง

ขาวตลอดหางค

มสรเสวตรสบาทร

งามวิลาศหมดคล้าย

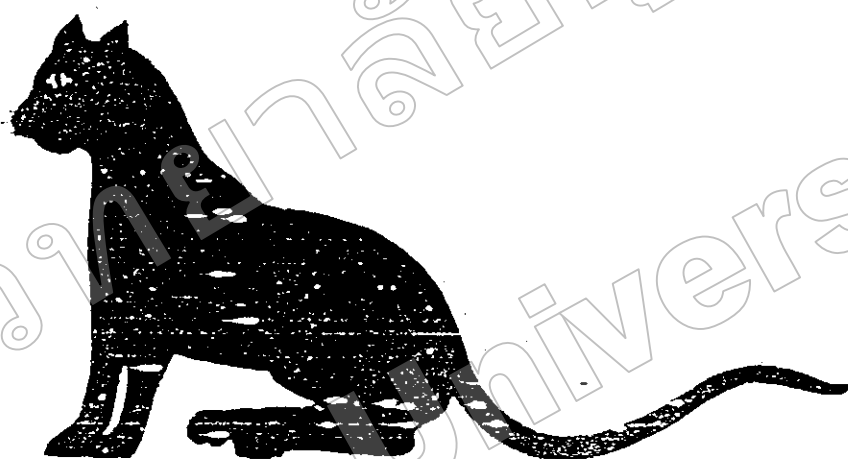
สองหู

ดอกฝ้าย

ดวงเนตร เขียวแฮ

โกลนกายดำ

ภาพที่ ๒
แมวชื่อ สุกลักษณ์

ให้สมัคร

วิศุภลักษณ์ดี
ศรีดังทองแดงฉั้น
แสงเนตรเฉกแสงพรรณ
กันสรรพโทษแคล้ว

วิลาวรรณ
เพชรแพรว
โนภาม
สังร้ายคินเกษม

ภาพที่ ๓
แมวชื่อ เก้าแต้ม

-ศรลับดวงตอไสตตัน ขาหลัง

สองไหล่กำหนดทั้ง

บาทหน้า

มีโรมดำบทบัง

ปลายบาท สองแฮ

ถ้วนแห่งคุม้า

ผ่านฟันขาวเสมอ

ภาพที่ ๔

แมวชื่อ มาเลศ หรือ ดอกเลา

วิลาเสสระพัน

พรรณกาย

ขนตั้งดอกเลาราย

เรียบร้อย

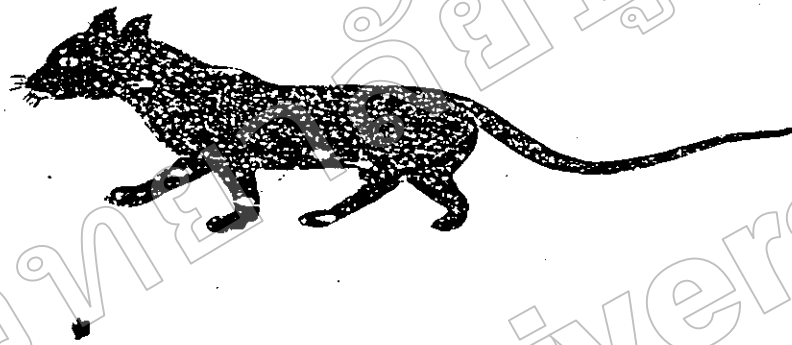
โคนขนเมฆมอปลาย

ปลอมเสวตร

ตาตั้งนาค้างข้อย

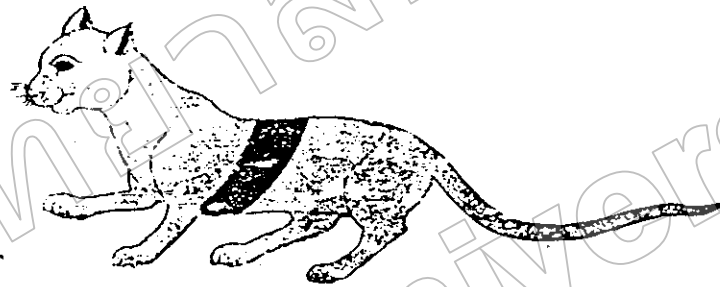
หยาตต้องบุศบงษ์

ภาพที่ ๕
แมวชื่อ แชมเสวตร

✍	- ขนดำแชมเสวตรสั้น	สรรพางค์
	ขนกำโรมกายบาง	แน่นน้อย
	ทรงระเบียบ	เรียวรุ่น งามแฮ
	ตาตั้งแสงหึ่งห้อย	เปรียบแม่นสุวรรณเสมอ

ภาพที่ ๖
แมวขี้อ้วน รัตนกำพล

สมยาภาเขษย์อม

ชื่อรัตนกำพลวัง

ตำราครอบกายแต่หลัง

ตาแดงเนื้อทองใต้

ศรีสังข์

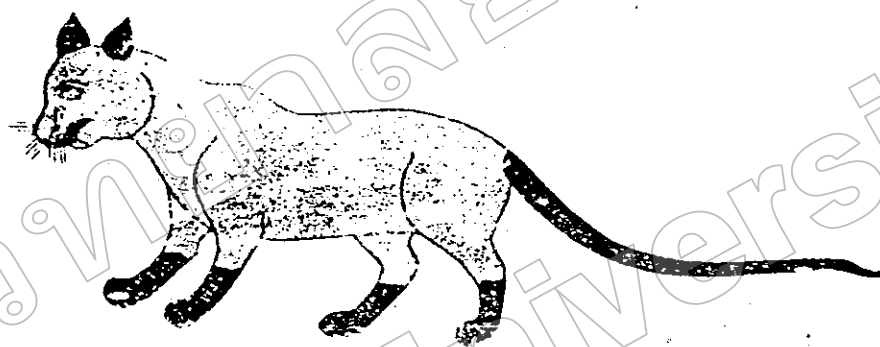
ว่าไว้

หัวอก หลังนา

หกหน้าเกียงแสง

ภาพที่ ๗
แมวชื่อ วิเชียรมาศ

ปากบนหางสั้นเท้า

แปดแห่งดงปอง
ศรีเนตรตั้งเรอกรอง
นามวิเชียรมาศไซร์

โสดสอง

กล่าวไว้
มากสวรส ไว้แฮ
สอดพื่นขนขาว

ภาพที่ ๘
แมวชื่อ กรอบแว่น

หนึ่งนามกรอบแว่นพื้น เสวตรผา
 ขนดำเวียนวงตา เฌกยอม
 ลายหลังคั่งอันอา ชาชาติ
 งามดั่งวงหมึกกลม อยู่ตัวใดแสวง

ภาพที่ ๘
 นวนัข บัดเสวตร

บัดเสวตรลักษณะ

ขาวตลอดหางดำ

ระลุมเล็กศรลาภภา

ตาตั้งคำทรายล้อม

ปลายนา สากา

ปากพร้อม

กายเพศ เดี่ยวเฮ

บุน้ำพลอยเหลือง

ภาพที่ ๑๐
แมวขี้อ นิลจันทร

นิลจันทรบอกช้อย	ลักษณะ
กายนั่งกอดปีกกา	เทียบแท้
เสวยตรอบรัตกรรฐา	เวียงนรอบ
เนาประเทศไคแม่	ตั้งขึ้นควรถนอม

ภาพที่ ๑๑
แมวชื่อ มาลีตา

มาลีตาปรากฏแจ้ง

สองโสดเสวตปาน

ศรีตาผกขาน

หางรุนโรมคำถ้วน

นามสมาน

ขาวถ้วน

เบญมาศ เหลืองนา

บาทพื่นกายเศียร

ภาพที่ ๑๒
แมวชื่อ โคนจา

กายนาคอสุดท้อ
ตาดังศรีบวบกน
โคนจาพจนินท
ปากแลหางสองแก้ม

ชาวขนละเอียดแฮ
ดอกแย้ม
นามกล่าว ไฉนา
สี่เท้าคอสิงห์

ภาพที่ ๑๓

แมวชื่อ โสเภส

เสนาะโสเภสชื่อเชอ

ชาวที่รมปากทราย

เวียนเกล็ง คอสังข์ปลาย

ตาตั้งศรีรงย้อม

ดำกาย

รอบล้อม

นาสิก อยู่เฮ

หยาดน้ำจางแสง

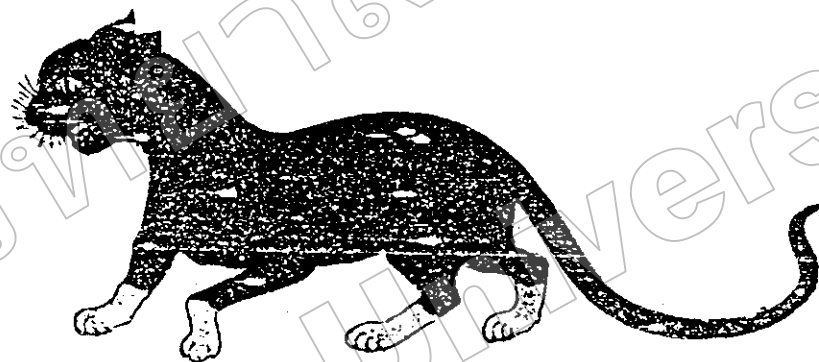
ภาพที่ ๑๔.
แนวข้อ การเวก

มีนามการเวกพื้น	กยดำ
สรลออกคณา	แนะไว้
สองตาเลอมแสงคำ	สรมาท
ต่างที่นาสาไซร์	เรีบร้อรอมเสมอ

ภาพที่ ๑๕
แมวขอล จดบท

จัดบทหมดเพศนุ่ม	นามแสดง ไร้นา
โรมสกนชกายแสง	หมักคล้าย
สับทพิศได้แฝง	ลายเสวตร
ตาเลื่อมศรเหลืองคล้าย	ดอกแย้มนางโสน

ภาพที่ ๑๖
แนวข้อ กระจอกทอง

มีนามกระจอกทอง

กายดำสี่สรรพสม

ขนขาวเฉกเมฆลม

ตาประสมศรชน

ตัวกลมงามนา

สอดฟัน

ลอยรอบ ปากเฮ

เปรียบน้ำรังประสาร

ภาคผนวก จ

“ตำราดูลักษณะแมว” ฉบับพิมพ์เผยแพร่ ของนายต้น
สารวัตกำนันบ้านควน

หนังสือ

ตำรวจเอก และตำรวจลักษณะแมว

พิมพ์แจกในงานฉลองข้าวเปลือก

ทวดีใหญ่ วันที่ ๔ เมษายน ๒๔๗๕

ตำรวจลักษณะแมวว่าดีหรือร้าย ของนายคน สวรรค์ก้านบ้านควน หมู่
ที่ ๒ เป็นคำโคลงเก่าแก่ เห็นว่าควรพิมพ์เพื่อที่จะได้พิจารณาตามนัย
ท่านมีแมวขานบ้าน ท่านควรพิจารณาหัดกัน

ลักษณะที่ ๑	แมวโคโลมซากิคล้าย ทรงเขตุทรเวียงแรง ใครเลี้ยงอย่าฟังแคลง อ้นมาคัยท่าแห่งต้น	ทองแดง เดี๋ยง ยกลาภ เลยนา จักได้โดยหวัง
-------------	--	--

ลักษณะที่ ๒	แมวขาวกายค่างเก่า ประเทศกว้างทองนา มีคณท่านกล่าวมา ลกแข่งแก้คำตัน	ฟังทา หลกกัน เหมือนเช่น นิลเฮ ทรพยได้ในกิน
-------------	--	---

ลักษณะที่ ๓	แมวโคกฤษณ ชนเลียบสาคา นิลรัคยจกประจำ สูงคักกลกษณะล้วน	กำชา สอวน เช่นช้อ แมวนา เดี๋ยงแล้วใครเสมอ
-------------	--	--

ลักษณะที่ ๔	แมวโคขาวสี่เท้า	หูสอง
	จักษุเหลืองคังทอง	เทียบแท้
	โครเลี้ยงจักษุมดมอง	สมบัติ มากนอ
	ทำถิจอ้นไคแม่	เล็กนอขยผลงาม

ลักษณะที่ ๕	แมวดำกายทางเกา	พังหา
	ประเทศกลางกะหม่อมนา	หลักคัน
	คักคีสทอิเทศามากย้ง	เจริญแซ
	โครพยเป็นลาภมากก้วย	เทศา

ลักษณะที่ ๖	แมวดำค่างสี่เท้า	หลังขาว
	เขนเส้นตักเนองยาว	คตอกลัน
	แต่จุมกเือกทางราว	บรรทัก ทอดนา
	จักษุเหลืองคังขมน	เล็กค้วยเทศา

ลักษณะที่ ๗	แมวโคจุมกค่างแค้น	ท่าประสาน
	สีขแปดเล็ขคังปาน	แก่นไม้
	คอคางค่างขาวยาน	เกยวเนอง ีไปนา
	นสคังทวารไท	สี่เท้าเสมอ

ลักษณะที่ ๘

แมวขาวกายค่างเก๋

พืงทา

ประเทศกลางหลังนา

หลักคัน

กันอินทรายา

ยางเหล้า คนยแฮ

ซ้อถ่ายกำไรลัน

รักไท้เศรษฐุมิ

ผิแมวแปกอย่างน

ไม่มีเล้าเฮย

แมวคอกเลาก่างก

ครบเก๋

แมวขาวกัยล

กังปรอท

ควรวซัดแมวแปกเจ้า

แก้ค

ในสำรามี่แทน